PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO USTALEŃ PLANU OGÓLNEGO GMINY MIASTO OSTRÓW WIELKOPOLSKI

Autorzy:

Radosław Jończak
– kierujący zespołem
autorów Prognozy

Radosław Michał Jończak
Elektronicznie podpisany przez Radosław Michał Jończak
Data: 2026.03.30 07:45:55 +02'00'

Wioletta Hanusiewicz

Wrocław, 30.03.2026

SPIS TREŚCI

1.WPROWADZENIE 5
1.1. Przedmiot, podstawa prawna i cel opracowania 5
1.2. Zakres i stopień szczegółowości opracowania 5
1.3. Metody sporządzenia opracowania 6
1.4. Propozycje dotyczące przewidywanych metod analizy skutków realizacji postanowień projektu planu ogólnego oraz częstotliwości jej przeprowadzania 7
2.INFORMACJE O ZAWARTOŚCI, GŁÓWNYCH CELACH PROJEKTU PLANU OGÓLNEGO GMINY MIASTO OSTRÓW WIELKOPOLSKI ORAZ JEGO POWIĄZANIACH Z INNYMI DOKUMENTAMI. 10
2.1. Zawartość i cele projektu planu ogólnego 10
2.2. Ustalenia projektu planu ogólnego – katalog stref planistycznych 10
2.2.1. Strefy planistyczne 10
2.2.2. Miejskie standardy urbanistyczne 12
2.2.3. Obszar uzupełnienia zabudowy 15
2.2.4. Obszar zabudowy śródmiejskiej 17
2.3. Powiązania projektu planu ogólnego z innymi dokumentami 17
2.3.1. Strategia Rozwoju Ostrowa Wielkopolskiego z perspektywą do roku 2030+ 18
2.3.2. Strategia rozwoju ponadlokalnego Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej 21
2.3.3. Strategia rozwoju województwa wielkopolskiego 2030 24
2.3.4. Plan zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego wraz z Planem zagospodarowania przestrzennego MOF Poznania 27
2.3.5. Audyt krajobrazowy województwa wielkopolskiego 29
2.3.6. Opracowanie ekofizjograficzne podstawowe sporządzone na potrzeby planu ogólnego Gminy Miasto Ostrów Wielkopolski 30
3.INFORMACJE O MOŻLIWYM TRANSGRANICZNYM ODDZIAŁYWANIU USTELEŃ PLANU OGÓLNEGO NA ŚRODOWISKO 32
4.ANALIZA I OCENA STANU ŚRODOWISKA 33
4.1. Komponenty środowiska 33
4.1.1. Położenie i informacje ogólne 33
4.1.2. Geologia i rzeźba terenu 33
4.1.2.1. Rzeźba terenu 33
4.1.2.2. Budowa geologiczna 34
4.1.2.3. Surowce naturalne 34
4.1.2.4. Warunki podłoża budowlanego 36
4.1.2.5. Osuwiska i tereny zagrożone ruchami masowymi ziemi 37
4.1.3. Gleby 37
4.1.4. Warunki wodne 38
4.1.4.1. Wody powierzchniowe 38
4.1.4.2. Wody podziemne 39
4.1.5. Warunki klimatyczne 41
4.1.6. Flora i fauna 42
4.1.7. Powietrze atmosferyczne 43
4.2. System przyrodniczy miasta 46
4.2.1. Obszary cenne przyrodniczo objęte formami ochrony przyrody 46
4.2.2. Powiązania przyrodnicze 47
4.3. Walory kulturowe i krajobrazowe Ostrowa Wielkopolskiego 49
4.3.1. Walory kulturowe 49
4.3.2. Walory krajobrazowe 50

4.3.2.1. Audyt krajobrazowy 51
4.3.2.2. Jednostki krajobrazowe i krajobrazy priorytetowe 52
4.3.2.3. Proponowane formy ochrony 53
4.4. Jakość środowiska 54
4.4.1. Jakość powietrza atmosferycznego 54
4.4.2. Klimat akustyczny 65
4.4.3. Jakość wód 69
4.4.3.1. Jakość wód powierzchniowych 69
4.4.3.2. Jakość wód podziemnych 71
4.4.4. Zmiany klimatyczne 73
5.ISTNIEJĄCE PROBLEMY OCHRONY ŚRODOWISKA ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA PROJEKTU PLANU OGÓLNEGO 76
6.WPŁYW NA ŚRODOWISKO W PRZYPADKU ODSTĄPIENIA OD SPORZĄDZENIA I REALIZACJI PLANU OGÓLNEGO 78
7.CELE OCHRONY ŚRODOWISKA USTANOWIONE NA SZCZEBLU MIĘDZYNARODOWYM, WSPÓLNOTOWYM, KRAJOWYM I LOKALNYM ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA PROJEKTU PLANU OGÓLNEGO 80
8.OCENA ODDZIAŁYWANIA USTALEŃ PROJEKTU PLANU OGÓLNEGO NA ŚRODOWISKO, W TYM PRZEWIDYWANE ZNACZĄCE ODDZIAŁYWANIA 91
8.1. Oddziaływanie na system przyrodniczy miasta, w tym różnorodność biologiczną, florę, faunę i obszary chronione 93
8.2. Oddziaływanie na wody, w tym wody powierzchniowe i wody podziemne 97
8.3. Oddziaływanie na powietrze atmosferyczne 99
8.4. Oddziaływanie na powierzchnię ziemi i gleby 101
8.5. Oddziaływanie na krajobraz 104
8.6. Oddziaływanie na klimat 106
8.7. Oddziaływanie na zasoby naturalne 108
8.8. Oddziaływanie na zabytki i dziedzictwo kulturowe 110
8.9. Oddziaływanie na ludzi, ich zdrowie i warunki życia 112
8.10.Wnioski z oceny oddziaływania na środowisko 113
9.ROZWIĄZANIA ALTERNATYWNE DO ROZWIĄZAŃ ZAWARTYCH W PROJEKCIE PLANU OGÓLNEGO 115
10.STRESZCZENIE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM 116
10.1.Czego dotyczy prognoza i co ocenia? 117
10.2.Co zawiera Plan Ogólny i jak się łączy z innymi dokumentami? 117
10.3.Jak wygląda obecny stan środowiska w Ostrowie Wielkopolskim? 118
10.4.Jakie są główne problemy ochrony środowiska? 118
10.5.Co by się stało, gdyby planu nie przygotowano? 118
10.6.Jak plan może wpływać na środowisko? (podsumowanie skutków i środków zapobiegawczych) 119
10.6.1. Przyroda, różnorodność biologiczna i obszary chronione 119
10.6.2. Wody powierzchniowe i podziemne 119
10.6.3. Powietrze atmosferyczne 119
10.6.4. Powierzchnia ziemi i gleby 119
10.6.5. Krajobraz 119
10.6.6. Klimat 119
10.6.7. Zasoby naturalne 119
10.6.8. Zabytki i dziedzictwo kulturowe 120
10.6.9. Ludzie, zdrowie i warunki życia 120

10.6.10. Wymogi lokalizacji cmentarzy 120
10.7.Czy plan jest zgodny z celami ochrony środowiska? 120
10.8.Wnioski z oceny oddziaływania 120
10.9.Jakie rozwiązania alternatywne rozważano? 120
10.10.Co to oznacza dla mieszkańców? 121
10.11.Jak będziemy sprawdzać efekty planu? 121
10.12. Podsumowanie 121

SPIS TABEL

Tabela 1. Proponowane wskaźniki monitoringu skutków środowiskowych 9
Tabela 2. Profile funkcjonalne stref planistycznych 12
Tabela 3. Wskaźniki i parametry zabudowy i zagospodarowania terenu w strefach planistycznych 14
Tabela 4. Udokumentowane złoża kopalin 35
Tabela 5. Wartości dopuszczalnych stężeń substancji zanieczyszczających w powietrzu, określone ze względu na ochronę zdrowia ludzi i roślin 43
Tabela 6. Klasy stref i wymagane działania w zależności od poziomów stężeń zanieczyszczenia, uzyskanych w rocznej ocenie jakości powietrza, dla przypadków, gdy dla zanieczyszczenia jest określony poziom dopuszczalny 45
Tabela 7. Klasy stref i oczekiwane działania w zależności od poziomów stężeń zanieczyszczenia, uzyskanych w rocznej ocenie jakości powietrza, dla przypadków gdy dla zanieczyszczenia jest określony poziom docelowy 45
Tabela 8. Klasy stref i wymagane działania w zależności od poziomów stężeń ozonu, z uwzględnieniem poziomu celu długoterminowego 46
Tabela 9. Pomniki przyrody 46
Tabela 10. Jednostki krajobrazowe Ostrowa Wielkopolskiego 52
Tabela 11. Krajobrazy priorytetowe Ostrowa Wielkopolskiego 53
Tabela 12. Zestawienie stref w województwie wielkopolskim w 2024 roku 55
Tabela 13. Wynikowe klasy dla poszczególnych zanieczyszczeń strefy wielkopolskiej uzyskane w ocenie rocznej dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony zdrowia ludzi w 2024 roku 62
Tabela 14. Klasy stref dla poszczególnych zanieczyszczeń, uzyskane w ocenie za 2024 rok dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony roślin 64
Tabela 15. Dopuszczalne poziomy hałasu w środowisku wyrażone wskaźnikami L_{DWN} i L_N, które mają zastosowanie do prowadzenia długookresowej polityki w zakresie ochrony przed hałasem 66
Tabela 16. Dopuszczalne poziomy hałasu w środowisku wyrażone wskaźnikami L_{AeqD} i L_{AeqN}, które mają zastosowanie do prowadzenia pomiarów kontrolnych w odniesieniu do jednej doby 68
Tabela 17. Charakterystyka JCWP 70
Tabela 18. Charakterystyka JCWPd 72
Tabela 19. Powiązania projektu POG z najistotniejszymi dokumentami szczebla międzynarodowego i wspólnotowego 81
Tabela 20. Powiązania projektu POG z najistotniejszymi dokumentami szczebla krajowego i regionalnego 85
Tabela 21. Wybrane kryteria oceny wpływu ustaleń projektu POG na poszczególne komponenty środowiska 92
Tabela 22. Ocena oddziaływania ustaleń POG na system przyrodniczy, w tym różnorodność biologiczną, florę, faunę i obszary chronione 95
Tabela 23. Ocena oddziaływania ustaleń POG na wody, w tym wody powierzchniowe i wody podziemne 98
Tabela 24. Ocena oddziaływania ustaleń POG na powietrze atmosferyczne 101
Tabela 25. Ocena oddziaływania ustaleń POG na powierzchnię ziemi i gleby 103
Tabela 26. Ocena oddziaływania ustaleń POG na krajobraz 105
Tabela 27. Ocena oddziaływania ustaleń POG na klimat 107
Tabela 28. Ocena oddziaływania ustaleń POG na zasoby naturalne 109
Tabela 29. Ocena oddziaływania ustaleń POG na zabytki i dziedzictwo kulturowe 111
Tabela 30. Ocena oddziaływania ustaleń POG na ludzi, ich zdrowie i warunki życia 113

SPIS RYCIN

Rycina 1. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej wskazany w Strategii rozwoju Ostrowa Wielkopolskiego z perspektywą do roku 2030+ 20
Rycina 2. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej - wizualizacja kluczowych obszarów działań 24
Rycina 3. Obszary strategicznej interwencji w Wielkopolsce o indykatywnym zasięgu 27
Rycina 4. Model rozwoju przestrzennego województwa 29
Rycina 5. Krajobrazy priorytetowe Ostrowa Wielkopolskiego 53
Rycina 6. Podział województwa wielkopolskiego na strefy dla celów oceny jakości powietrza 57
Rycina 7. Klasyfikacja stref w województwie wielkopolskim za 2024 rok dla SO_2, NO_2, CO, C_6H_6, PM10, PM2,5, Pb, As, Cd, Ni w pyle PM10 w celu ochrony zdrowia ludzi 58
Rycina 8. Klasyfikacja stref w województwie wielkopolskim za 2024 rok dla B(a)P w pyle PM10 w celu ochrony zdrowia ludzi 60
Rycina 9. Klasyfikacja stref w województwie wielkopolskim za 2024 rok dla O_3, w odniesieniu do poziomu celu długoterminowego, z uwzględnieniem kryteriów określonych w celu ochrony zdrowia ludzi 61
Rycina 10. Zasięg obszarów przekroczeń poziomu celu długoterminowego dla O_3, określonego ze względu na ochronę zdrowia ludzi, w województwie wielkopolskim w 2024 roku 61
Rycina 11. Rozkład przestrzenny liczby dni z przekroczeniem poziomu docelowego i poziomu celu długoterminowego O_3 na obszarze województwa wielkopolskiego – średnia z 3 lat, opracowany z wykorzystaniem metody szacowania w oparciu o wyniki modelowania jakości powietrza dla roku 2024 wykonanego przez IOŚ-PIB 62
Rycina 12. Klasyfikacja stref w województwie wielkopolskim za 2024 rok dla SO_2, N_X w celu ochrony roślin 63
Rycina 13. Rozkład przestrzenny wartości poziomu docelowego (wskaźnik AOT405L) i poziomu celu długoterminowego (wskaźnik AOT40) w województwie wielkopolskim, będący wynikiem modelowania jakości powietrza dla roku 2024 .63
Rycina 14. Klasyfikacja strefy w województwie wielkopolskim za 2024 rok dla O_3 dla wartości AOT40, z uwzględnieniem kryterium poziomu celu długoterminowego określonego w celu ochrony roślin 64

1. WPROWADZENIE

1.1. Przedmiot, podstawa prawna i cel opracowania

Przedmiotem opracowania jest prognoza oddziaływania na środowisko (dalej: *Prognoza*) ustaleń projektu planu ogólnego Gminy Miasto Ostrów Wielkopolski (dalej: *projekt POG*), który sporządzono na mocy uchwały Nr LXVII/720/2023 Rady Miejskiej Ostrowa Wielkopolskiego z dnia 20 grudnia 2023 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia planu ogólnego Gminy Miasta Ostrów Wielkopolski. Granice *projektu POG* obejmują granice Gminy Miasto Ostrów Wielkopolski, z wyłączeniem terenów zamkniętych innych niż ustalane przez ministra właściwego do spraw transportu, zgodnie z art. 13a ust. 1 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2024 r. poz.1130 z późn. zm.) (dalej: *upzp*).

Obowiązek sporządzenia *Prognozy* dla ustaleń *projektu POG* wynika z:

- art. 46 ust. 1 i art. 51 ust. 1 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko (dalej: *ustawa OOŚ*),
- art. 13i ust. 3 pkt 3 *upzp*,
- unijnej dyrektywy SEA (2001/42/WE) o strategicznej ocenie oddziaływania na środowisko.

Celem *Prognozy* jest identyfikacja i ocena potencjalnych skutków środowiskowych realizacji ustaleń *projektu POG*, przedstawienie rozwiązań alternatywnych oraz wskazanie działań, które mogą ograniczyć potencjalne negatywne skutki środowiskowe, promocja zrównoważonego rozwoju, a także uwzględnienie ochrony środowiska, zdrowia ludzi i dziedzictwa kulturowego w procesie planowania przestrzennego. Opracowanie przedstawia również sposób uwzględnienia kwestii środowiskowych oraz celów ochrony środowiska sformułowanych w dokumentach powiązanych.

Prognoza nie przesądza o zasadności planowanych inwestycji, a jedynie wskazuje możliwe konsekwencje środowiskowe wynikające z realizacji ustaleń *projektu POG* oraz wskazuje rozwiązania alternatywne lub kompensacyjne w zakresie oddziaływania na środowisko.

1.2. Zakres i stopień szczegółowości opracowania

Zakres *Prognozy* został określony w art. 51 ust. 2 ustawy *OOŚ*, zgodnie z którym *Prognoza*:

1) zawiera:

a) informacje o zawartości, głównych celach projektowanego dokumentu oraz jego powiązaniach z innymi dokumentami,

b) informacje o metodach zastosowanych przy sporządzaniu prognozy,

c) propozycje dotyczące przewidywanych metod analizy skutków realizacji postanowień projektowanego dokumentu oraz częstotliwości jej przeprowadzania,

d) informacje o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko,

e) streszczenie sporządzone w języku niespecjalistycznym,

f) oświadczenie autora, a w przypadku gdy wykonawcą prognozy jest zespół autorów – kierującego tym zespołem, o spełnieniu wymagań, o których mowa w art. 74a ust. 2, stanowiące załącznik do prognozy,

g) datę sporządzenia prognozy, imię, nazwisko i podpis autora, a w przypadku gdy wykonawcą prognozy jest zespół autorów – imię, nazwisko i podpis kierującego tym zespołem oraz imiona, nazwiska i podpisy członków zespołu autorów;

2) określa, analizuje i ocenia:

a) istniejący stan środowiska oraz potencjalne zmiany tego stanu w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu,
b) stan środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem,
c) istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności dotyczące obszarów podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody,
d) cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu, oraz sposoby, w jakich te cele i inne problemy środowiska zostały uwzględnione podczas opracowywania dokumentu,
e) przewidywane znaczące oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne, na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru, a także na środowisko, a w szczególności na:
– różnorodność biologiczną,
– ludzi,
– zwierzęta,
– rośliny,
– wodę,
– powietrze,
– powierzchnię ziemi,
– krajobraz,
– klimat,
– zasoby naturalne,
– zabytki,
– dobra materialne
z uwzględnieniem zależności między tymi elementami środowiska i między oddziaływaniami na te elementy;
3) przedstawia:
a) rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru,
b) biorąc pod uwagę cele i geograficzny zasięg dokumentu oraz cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru – rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie wraz z uzasadnieniem ich wyboru oraz opis metod dokonania oceny prowadzącej do tego wyboru albo wyjaśnienie braku rozwiązań alternatywnych, w tym wskazania napotkanych trudności wynikających z niedostatków techniki lub luk we współczesnej wiedzy.

Zakres i stopień szczegółowości informacji wymaganych w *Prognozie* zostały uzgodnione przez:
– Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Poznaniu (dalej: *RDOŚ*) pismem sygn. WPP-II.411.27.2025.KS.1 z dnia 08.04.2025 r.,
– Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Ostrowie Wielkopolskim (dalej: *PPIS*) pismem sygn. ON-NS.9011.469.2025 z dnia 21.03.2025 r.

1.3. Metody sporządzenia opracowania

Prace nad *Prognozą* objęły rozległe analizy procesów i zjawisk zachodzących w środowisku przy uwzględnieniu zewnętrznych oddziaływań, uwzględniających potrzeby i możliwości rozwoju przestrzennego miasta, w tym oczekiwania władz samorządowych i społeczności lokalnej. Podstawę do określenia stanu środowiska, jego zagrożeń i oceny funkcjonowania stanowiło Opracowanie ekofizjograficzne podstawowe sporządzone w 2025 r. na potrzeby planu ogólnego Gminy Miasto Ostrów Wielkopolski (dalej: *Opracowanie ekofizjograficzne*).

W dużym stopniu metodą pracy stosowaną przy opracowaniu *Prognozy* była metoda „desk research", w ramach której przeanalizowano liczne materiały tekstowe i kartograficzne, m.in.:

- opracowania o tematyce przyrodniczej,
- dokumenty planistyczne dotyczące obszaru objętego opracowaniem oraz obszarów sąsiednich,
- specjalistyczne opracowania z zakresu monitoringu poszczególnych komponentów środowiska udostępniane przez GIOŚ.

Prognozę sporządzono przy zastosowaniu metod dodatkowych:

- metoda opisowa – metoda polegająca na charakterystyce istniejących zasobów środowiska i połączeniu zebranych informacji o dotychczasowych mechanizmach funkcjonowania środowiska, a następnie wskazaniu, jakie potencjalne skutki mogą wystąpić w środowisku w wyniku realizacji ustaleń *projektu POG*. Służy do opisania cech badanych zjawisk, którymi w tym przypadku są oddziaływania ustaleń *projektu POG* na poszczególne komponenty środowiska. W *Prognozie* metoda ta została wykorzystana m. in. do sprecyzowania wyników identyfikacji i oceny oddziaływań na środowisko. Za jej pomocą m. in. scharakteryzowany został projektowany dokument, stan środowiska w obszarze objętym prognozą, rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko oraz monitoring skutków realizacji projektowanego dokumentu;
- metoda porównawcza – wykorzystuje wiedzę o funkcjonowaniu środowiska jako całości. W *Prognozie* dokonano analizy i oceny *projektu POG* pod kątem potencjalnego oddziaływania na środowisko przyrodnicze i dziedzictwo kulturowe, a ich wyniki przedstawiono w zakresie, jaki umożliwiają dostępne informacje o środowisku oraz stopień szczegółowości ustaleń *projektu POG*;
- analiza przestrzenna z wykorzystaniem narzędzi GIS – została wykorzystana do zbadania złożonych zjawisk, relacji i procesów przyrodniczych. Analizę GIS wykorzystano do przetwarzania danych przestrzennych w celu uzyskania z nich nowych, bardziej trafnych lub czytelnych danych. Bardzo przydatna przy ocenie kolizji inwestycji z przyrodą.

1.4. Propozycje dotyczące przewidywanych metod analizy skutków realizacji postanowień projektu planu ogólnego oraz częstotliwości jej przeprowadzania

Zgodnie z art. 51 ust. 2 pkt. 1c ustawy *OOŚ, Prognoza* zawiera propozycje dotyczące przewidywanych metod analizy skutków realizacji postanowień planu ogólnego oraz częstotliwości jej przeprowadzania. Zgodnie z art. 55 ust. 3 pkt 5 ustawy *OOŚ*, zawarte w *Prognozie* propozycje dotyczące metod i częstotliwości prowadzenia monitoringu będą elementem Podsumowania postępowania w ramach strategicznej oceny oddziaływania na środowisko skutków realizacji *projektu POG*.

W celu analizy skutków realizacji postanowień *POG* proponuje się:

- monitoring zmian w zagospodarowaniu przestrzennym, tj. stopnia pokrycia aktami planistycznymi (miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego, zwanym dalej *mpzp* oraz decyzji o warunkach zabudowy, zwanej dalej *WZ*) i ich zgodności z polityką przestrzenną określoną w *projekcie POG (*nadrzędnym akcie planistycznym gminy – akcie prawa

miejscowego, który uwzględnia się przy sporządzaniu *mpzp* i który stanowi podstawę formalną i prawną *WZ*),
- monitoring skutków środowiskowych, tj. wpływu realizacji *projektu POG* na poszczególne elementy środowiska.

Biorąc pod uwagę zakres i stopień szczegółowości ustaleń *POG*, precyzyjne określenie skutków realizacji *POG* jest bardzo trudne. Ustaleniami *POG* są bowiem strefy planistyczne (możliwe sposoby zagospodarowania poszczególnych terenów) oraz standardy urbanistyczne (wskaźniki i parametry zabudowy i zagospodarowania terenów). Należy wziąć pod uwagę, że samo wyznaczenie strefy planistycznej nie jest jednoznaczne z wyznaczeniem w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego (dalej: *mpzp*) terenu o funkcji dopuszczonej w ramach strefy planistycznej, gdyż na etapie jego sporządzenia lub zmiany możliwe będzie wyznaczenie różnych terenów, zgodnie z profilem podstawowym i dodatkowym strefy planistycznej. Fundamentalne będzie zatem ustalenie funkcji terenów oraz wskaźników i parametrów zabudowy w *mpzp* lub decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu (dalej: *WZ*), które będą musiały być zgodne z ustaleniami *POG*. Zatem uszczegółowienie rozwiązań dla poszczególnych stref wskazanych w *projekcie POG* nastąpi w *mpzp* lub *WZ*, a **rozstrzygnięcia planistyczne będą miały przełożenie na konkretne inwestycje dopiero po uchwaleniu *mpzp* lub wydaniu *WZ***.

Zgodnie z art. 32 ust. 1 *upzp* wójt, burmistrz albo prezydent miasta dokonuje oceny aktualności *POG* i *mpzp*, która obejmuje **analizę zmian w zagospodarowaniu przestrzennym gminy**, ocenę postępów w opracowywaniu *mpzp* i opracowanie wieloletnich programów ich sporządzania, z uwzględnieniem decyzji *WZ* oraz wniosków w sprawie sporządzenia lub zmiany *mpzp* lub *POG*. Częstotliwość tych analiz określa art. 32 ust. 2 *upzp*, zgodnie z którym po uzyskaniu opinii właściwej komisji urbanistyczno-architektonicznej, wójt, burmistrz albo prezydent miasta przekazuje radzie gminy wyniki wspomnianych analiz **co najmniej raz w czasie kadencji rady** (co najmniej raz na 5 lat).

Drugą grupą skutków realizacji ustaleń *projektu POG* są skutki środowiskowe. Proponuje się, aby podstawową metodą oceny wpływu realizacji *projektu POG* na środowisko była okresowa analiza danych pozyskanych w ramach państwowego monitoringu środowiska[1] (dalej: *pmś*), który zgodnie z art. 23 ust. 1 ustawy o Inspekcji Ochrony Środowiska jest podstawowym źródłem danych i informacji o stanie środowiska w Polsce oraz innych ogólnodostępnych danych statystycznych.

Podejmowanie opisanych powyżej działań w znacznym stopniu ułatwi monitoring w zakresie ochrony i kształtowania środowiska, z uwzględnieniem zagadnień środowiskowych (m.in. ochrony terenów i obiektów objętych formami ochrony przyrody, ochrony walorów krajobrazowych, ochrony zasobów naturalnych – złóż kopalin, ochrony przeciwpowodziowej). Analiza zmian w zagospodarowaniu powinna zatem **charakteryzować zmiany w środowisku i stopień uwzględnienia zagadnień środowiskowych w polityce przestrzennej gminy**, w tym wynikających z przepisów odrębnych, które bezpośrednio lub pośrednio wpływają na rozstrzygnięcia planistyczne. Zakres i częstotliwość monitoringu danych środowiskowych powinny być dostosowane do zakresu i częstotliwości monitoringu prowadzonego w ramach *pmś*. Pomiary i badania prowadzone w celu określenia stanu środowiska i jakości poszczególnych komponentów środowiska powinny uwzględniać wymogi określone w rozporządzeniach i specjalistycznych opracowaniach określających metodyki referencyjne w zakresie analizy stanu środowiska i oceny jakości jego komponentów. Stosowanie właściwych metod i częstotliwości analiz ma kluczowe znaczenie w odniesieniu do ograniczenia możliwości wystąpienia błędów

[1] w rozumieniu ustawy z dnia 20 lipca 1991 r. o Inspekcji Ochrony Środowiska

w ostatecznej ocenie jakości poszczególnych komponentów środowiska. Zaleca się **powiązanie** monitoringu **zmian w zagospodarowaniu przestrzennym** z monitoringiem **skutków środowiskowych** w ramach Oceny aktualności *POG* i *mpzp* przeprowadzonej **co najmniej raz w czasie kadencji rady gminy** (raz na 5 lat).

Przedmiotem monitoringu środowiskowego powinny być wskaźniki, które pozwolą na śledzenie i analizę zmian zachodzących w środowisku gminy. W celu zapewnienia spójności okresowych ocen wpływu realizacji ustaleń *projektu POG* na środowisko zakłada się przyjęcie stałych kryteriów oceny, tj. proponowanych poniżej wskaźników monitoringu odnoszących się do obszaru opracowania (obszaru Gminy Miasto Ostrów Wielkopolski).

Tabela 1. Proponowane wskaźniki monitoringu skutków środowiskowych

źródło: opracowanie własne

Elementy środowiska	Wskaźniki	Jednostka	Źródło danych
Powietrze atmosferyczne	Stężenie zanieczyszczeń powietrza dla pyłów zawieszonych PM10 i PM2.5	$\mu g/m^3$	GIOŚ
Środowisko akustyczne	Liczba mieszkańców zagrożona ponadnormatywnym hałasem	%, liczba ludności	Mapa akustyczna
Wody powierzchniowe	Udział jednolitych części wód powierzchniowych (JCWP) ocenionych jako „dobry stan" w stosunku do wszystkich JCWP	%	*PMŚ*
Wody podziemne	Udział jednolitych części wód podziemnych (JCWPd) ocenionych jako „dobry stan" w stosunku do wszystkich JCWPd	%	*PMŚ*
Szata roślinna	Udział powierzchni terenów zieleni w powierzchni ogółem	%	*BDL GUS*

2. INFORMACJE O ZAWARTOŚCI, GŁÓWNYCH CELACH PROJEKTU PLANU OGÓLNEGO GMINY MIASTO OSTRÓW WIELKOPOLSKI ORAZ JEGO POWIĄZANIACH Z INNYMI DOKUMENTAMI

2.1. Zawartość i cele projektu planu ogólnego

Plan ogólny jest nowym narzędziem planowania przestrzennego wprowadzonym na mocy ustawy z dnia 7 lipca 2023 r. o zmianie *upzp* oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2024 r. poz. 1688). Zgodnie z nowelizacją przepisów, plan ogólny zastępuje dotychczasowe studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego (dalej: *Studium*). Jako akt prawa miejscowego jest podstawowym narzędziem kształtowania polityki przestrzennej miasta, a jego ustalenia są wiążące zarówno dla *mpzp*, jak i dla *WZ* oraz decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego.

Projekt POG Gminy Miasto Ostrów Wielkopolski został sporządzony w celu spełnienia obowiązku ustawowego, a tym samym umożliwienia sporządzania *mpzp* i ich zmian oraz wydawania *WZ*, co będzie możliwe tylko w obszarach uzupełnienia zabudowy, z poszanowaniem zasad zrównoważonego rozwoju i ładu przestrzennego.

Projekt POG sporządzany jest w postaci cyfrowej bazy danych. W przeciwieństwie do *Studium*, które posiadało część graficzną (mapową) i tekstową, *projekt POG* ma formę wyłącznie danych przestrzennych, tj. obiektów na mapie wraz z opisującymi je atrybutami, do którego sporządzane jest uzasadnienie składające się z części tekstowej i graficznej.

W *projekcie POG* określono elementy obligatoryjne:

- strefy planistyczne;
- miejskie standardy urbanistyczne – katalog stref planistycznych.

W *projekcie POG* wskazano elementy fakultatywne:

- obszar uzupełnienia zabudowy (dalej: *OUZ*),
- obszar zabudowy śródmiejskiej (dalej: *OZŚ)*.

W ramach miejskich standardów urbanistycznych nie wyznaczono fakultatywnych standardów dostępności infrastruktury społecznej.

Projekt POG został sporządzony zgodnie z wymaganiami i zakresem określonym w *upzp*, Rozporządzeniu Ministra Rozwoju i Technologii z dnia 8 grudnia 2023 r. w sprawie projektu planu ogólnego gminy, dokumentowania prac planistycznych w zakresie tego planu oraz wydawania z niego wypisów i wyrysów (Dz. U. z 2023 r. poz. 2758 z późn. zm.) (dalej: *Rozporządzenie POG*) oraz Rozporządzeniu Ministra Rozwoju i Technologii z dnia 2 maja 2024 r. w sprawie sposobu wyznaczania obszaru uzupełnienia zabudowy w planie ogólnym gminy (Dz. U. z 2024 r. poz. 729) (dalej: *Rozporządzenie OUZ*).

2.2. Ustalenia projektu planu ogólnego – katalog stref planistycznych

2.2.1. Strefy planistyczne

Zgodnie z uzasadnieniem stanowiącym załącznik do *projektu POG* wskazano, że:

„W planie ogólnym obowiązek wyznaczenia stref planistycznych wynika z art. 13a ust. 4 pkt 1 lit. a), zgodnie z którym w planie ogólnym określa się strefy planistyczne. Główną przyczyną wyznaczenia stref planistycznych w planie ogólnym jest potrzeba efektywnego zarządzania przestrzenią – wskazanie stref planistycznych umożliwia kontrolowanie i kierowanie rozwojem przestrzennym gminy, co pozwala na prowadzenie polityki przestrzennej z uwzględnieniem zasad ładu przestrzennego, a tym samym zapobiegając chaotycznemu zagospodarowaniu czy konfliktom przestrzennym. Wyznaczone w projekcie planu ogólnego gminy strefy planistyczne zostały ustalone w oparciu o obowiązującą strategię rozwoju gminy, istniejące zagospodarowanie terenów, dotychczasową politykę przestrzenną, w tym obowiązujące miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, a także aktualne uwarunkowania, potrzeby i możliwości rozwoju przestrzennego."

Wyznaczając strefy planistyczne w *projekcie POG* pod uwagę wzięto uwarunkowania rozwoju przestrzennego, istniejące zagospodarowanie, dotychczasową politykę przestrzenną określoną w *Studium* i *mpzp*, Strategii rozwoju, a także zasięg *OUZ* i *OZŚ* oraz wnioski złożone do *projektu POG*, w tym w zakresie profili funkcjonalnych (podstawowego i dodatkowego) oraz wskaźników i parametrów urbanistycznych.

W wyniku delimitacji stref planistycznych w *projekcie POG* wyznaczono strefy, o których mowa w art. 13c ust. 2 *upzp*:

- strefa wielofunkcyjna z zabudową mieszkaniową wielorodzinną (SW),
- strefa wielofunkcyjna z zabudową mieszkaniową jednorodzinną (SJ),
- strefa usługowa (SU),
- strefa handlu wielkopowierzchniowego (SH),
- strefa gospodarcza (SP),
- strefa infrastrukturalna (SI),
- strefa zieleni i rekreacji (SN),
- strefa cmentarzy (SC),
- strefa otwarta (SO),
- strefa komunikacyjna (SK).

Strefy wielofunkcyjne z zabudową mieszkaniową zostały wyznaczone z uwzględnieniem przepisów art. 13d *upzp* oraz *Rozporządzenia POG*. Na terenie Gminy Miasto Ostrów Wielkopolski nie wyznaczono strefy wielofunkcyjnej z zabudową zagrodową, strefy produkcji rolnej oraz strefy górnictwa – nie występują funkcje rolnicze lub, zgodnie z obowiązującymi dokumentami planistycznymi, planowane jest ich przekształcenie na inne funkcje. Na terenie gminy nie jest obecnie prowadzone ani planowane wydobycie surowców, dla którego niezbędne byłoby wyznaczenie strefy górnictwa.

Zgodnie z uzasadnieniem do *projektu POG* wskazano, że:

„Strefy planistyczne SW i SJ zgodnie z art. 13d u.p.z.p. zostały wyznaczone w oparciu o obecnie obowiązujące MPZP, istniejącą zabudowę zgodnie z danymi EGIB w zakresie lokalizacji i użytków gruntowych oraz w granicach wyznaczonego w planie ogólnym obszaru uzupełnienia zabudowy, obliczonego zgodnie ze wzorem z Rozporządzenia Ministra Rozwoju i Technologii z dnia 2 maja 2024 r. w sprawie sposobu wyznaczania obszaru uzupełnienia zabudowy w planie ogólnym gminy (Dz. U. z 2024 r. poz. 729)."

Główną determinantą wyznaczenia granic stref były granice działek ewidencyjnych, w mniejszym stopniu kontury użytków gruntowych oraz w przypadku podzielenia działki na kilka stref wierzchołki działek ewidencyjnych i użytków gruntowych. W wyznaczaniu stref planistycznych

uwzględniono uwarunkowania z art. 13b u.p.z.p., a także przyjęto zasadę stałego katalogu terenów w profilu dodatkowym poza wyjątkami determinowanymi lokalnymi uwarunkowaniami.

Stały zestaw profili dodatkowych stref stanowią teren zieleni naturalnej, teren lasu oraz teren wód. W przypadku niektórych stref SW w profilu dodatkowym dopuszczano teren zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej oraz teren handlu wielkopowierzchniowego."

„Chłonność terenów niezabudowanych, w tym luk w istniejącej zabudowie jest wyższa niż przyjęty do obliczeń ZAP (10 817 osób, 520 297,7 m2) dla Gminy Miasto Ostrów Wielkopolski i stanowi 348% ZAP. Oznacza to, że zgodnie z art. 13d u.p.z.p. tereny zabudowy mieszkaniowej poza obowiązującymi MPZP mogą być wyznaczone w planie ogólnym jedynie dla istniejącej zabudowy oraz w ramach obszaru uzupełnienia zabudowy."

2.2.2. Miejskie standardy urbanistyczne

W art. 13e ust. 1 i ust. 2 *upzp* ustawodawca wskazał obligatoryjne i fakultatywne elementy gminnych (tu: miejskich) standardów urbanistycznych. W *projekcie POG* Gminy Miasto Ostrów Wielkopolski w ramach miejskich standardów urbanistycznych wskazano katalog stref planistycznych, określający profile funkcjonalne stref oraz wskaźniki i parametry zabudowy i zagospodarowania terenu, tj. maksymalna nadziemna intensywność zabudowy, maksymalna wysokość zabudowy, maksymalny udział powierzchni zabudowy (dla stref, o których mowa w art. 13c ust. 2 pkt 1-7 *upzp*) oraz minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej (dla stref, o których mowa w art. 13c ust. 2 pkt 1-10 *upzp*). W *projekcie POG* nie wyznaczono natomiast fakultatywnych gminnych standardów dostępności infrastruktury społecznej.

Tabela 2. Profile funkcjonalne stref planistycznych

źródło: opracowanie własne na podstawie projektu planu ogólnego miasta Ostrowa Wielkopolskiego

Symbol strefy	Nazwa stref	Profil podstawowy	Profil dodatkowy
SW	strefy wielofunkcyjne z zabudową mieszkaniową wielorodzinną	teren zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej, teren usług, teren komunikacji, teren zieleni urządzonej, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury technicznej	stałe: teren zieleni naturalnej, teren lasu, teren wód opcjonalne: teren zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, teren handlu wielkopowierzchniowego
SJ	strefy wielofunkcyjne z zabudową mieszkaniową jednorodzinną	teren zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, teren usług, teren komunikacji, teren zieleni urządzonej, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury technicznej	teren zieleni naturalnej, teren lasu, teren wód
SU	strefy usługowe	teren usług, teren komunikacji, teren zieleni urządzonej, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury technicznej	stałe: teren lasu, teren wód opcjonalne: teren składów i magazynów, teren zieleni naturalnej
SH	strefy handlu wielkopowierzchniowego	teren handlu wielkopowierzchniowego, teren komunikacji, teren zieleni urządzonej, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury technicznej	teren usług, teren składów i magazynów, teren zieleni naturalnej, teren lasu, teren wód
SP	strefy gospodarcze	teren produkcji, teren komunikacji, teren zieleni urządzonej, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury technicznej	teren usług, teren zieleni naturalnej, teren lasu, teren wód
SI	strefy infrastrukturalne	teren infrastruktury technicznej, teren komunikacji, teren ogrodów działkowych	stałe: teren zieleni urządzonej, teren zieleni naturalnej, teren lasu, teren wód opcjonalne: teren usług, teren produkcji

Symbol strefy	Nazwa stref	Profil podstawowy	Profil dodatkowy
SN	strefy zieleni i rekreacji	teren zieleni urządzonej, teren plaży, teren wód, teren komunikacji, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury technicznej	stałe: teren lasu opcjonalne: teren usług sportu i rekreacji, teren usług kultury i rozrywki, teren usług gastronomii, teren usług nauki, teren usług zdrowia i pomocy społecznej, teren zieleni naturalnej
SC	strefy cmentarzy	teren cmentarza, teren komunikacji, teren zieleni urządzonej, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury technicznej	stałe: teren usług kultu religijnego, teren zieleni naturalnej, teren lasu, teren wód opcjonalne: teren usług handlu detalicznego
SO	strefy otwarte	teren rolnictwa z zakazem zabudowy, teren lasu, teren zieleni naturalnej, teren wód, teren komunikacji, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury technicznej	teren zieleni urządzonej
SK	strefy komunikacyjne	teren autostrady, teren drogi ekspresowej, teren drogi głównej ruchu przyspieszonego, teren drogi głównej, teren komunikacji kolejowej i szynowej, teren komunikacji kolei linowej, teren komunikacji wodnej, teren komunikacji lotniczej, teren obsługi komunikacji, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury technicznej	teren drogi zbiorczej, teren zieleni urządzonej, teren lasu, teren zieleni naturalnej, teren wód

W kontekście wskazanego w profilach funkcjonalnych stref planistycznych zagospodarowania obejmującego tereny zieleni urządzonej, należy zwrócić uwagę na konieczność właściwego doboru gatunkowego roślin wykorzystywanych przy kształtowaniu tej zieleni. Wprowadzanie zieleni urządzonej, zarówno w ramach profilu podstawowego, jak i dodatkowego stref planistycznych (w szczególności w strefach: SW, SJ, SU, SH, SP, SN, SC oraz jako element uzupełniający w strefie SO), może stanowić istotny element kształtowania systemu przyrodniczego miasta.

Z punktu widzenia ochrony różnorodności biologicznej oraz stabilności ekosystemów miejskich, wskazane jest stosowanie przede wszystkim gatunków rodzimych, dostosowanych do lokalnych warunków siedliskowych. Wprowadzanie do środowiska gatunków obcych, w tym gatunków potencjalnie inwazyjnych, może prowadzić do zaburzeń w funkcjonowaniu ekosystemów, wypierania gatunków rodzimych oraz przekształceń siedlisk.

Zgodnie z obowiązującymi przepisami oraz zasadami ochrony przyrody, wprowadzanie do środowiska przyrodniczego oraz przemieszczanie w nim gatunków obcych jest co do zasady ograniczone, a w przypadku części gatunków – w szczególności uznanych za inwazyjne – zabronione. Do gatunków obcych często stosowanych w zieleni urządzonej, a jednocześnie wykazujących cechy inwazyjności lub potencjalnej inwazyjności, należą m.in. berberys (*Berberis sp.*), czeremcha amerykańska (*Prunus serotina*), a także wśród drzew: jesion pensylwański (*Fraxinus pennsylvanica*), dąb czerwony (Quercus rubra), czy lokalnie bożodrzew gruczołowaty (*Ailanthus altissima*), wiązowiec zachodni (*Celtis occidentalis*) oraz orzech włoski (*Juglans regia*).

W związku z powyższym, przy realizacji ustaleń planu ogólnego w zakresie kształtowania zieleni urządzonej rekomenduje się:

- preferowanie gatunków rodzimych, charakterystycznych dla lokalnych zbiorowisk roślinnych,
- unikanie stosowania gatunków obcych o potwierdzonym lub potencjalnym charakterze inwazyjnym,

– kształtowanie zieleni w sposób wspierający ciągłość powiązań przyrodniczych oraz zwiększający odporność ekosystemów miejskich na presje środowiskowe, w tym zmiany klimatu.

W ramach wyznaczonych stref planistycznych część obszarów (47SP, 43SN, 18SN, 81SU, 32SP) znajduje się w regionalnym korytarzu ekologicznym rzeki Ołobok. W związku z tym w strefach tych wskazane jest:

– zwiększenie minimalnego udziału powierzchni biologicznie czynnej,
– ograniczenie intensywności zabudowy oraz parametrów wysokościowych,
– zachowanie ciągłości powiązań ekologicznych, w szczególności wzdłuż rzeki i terenów zieleni naturalnej.

Tabela 3. Wskaźniki i parametry zabudowy i zagospodarowania terenu w strefach planistycznych
źródło: opracowanie własne na podstawie projektu planu ogólnego Gminy Miasto Ostrów Wielkopolski

Symbol strefy	Nazwa strefy	Maksymalna nadziemna intensywność zabudowy	Maksymalny udział powierzchni zabudowy [%]	Maksymalna wysokość zabudowy [m]	Minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej [%]
SW	strefa wielofunkcyjna z zabudową mieszkaniową wielorodzinną	0,8 – 6,6	1 – 95	1 – 36	5 – 40
SJ	strefa wielofunkcyjna z zabudową mieszkaniową jednorodzinną	0,2 – 1,5	10 – 70	8 – 14	10 – 60
SU	strefa usługowa	0,4 – 3,6	20 – 85	3,5 – 54	5 – 50
SH	strefy handlu wielkopowierzchniowego	1 – 6,8	65 – 97	10 – 25	3 – 30
SP	strefa gospodarcza	1 – 4,9	40 – 80	4 – 80	10 – 30
SI	strefa infrastrukturalna	0 – 4,2	0 – 90	0 – 20	5 – 20
SN	strefa zieleni i rekreacji	0 – 0,6	0 – 50	0 – 15	20 – 95
SC	strefa cmentarzy	0 – 0,1	0 – 1	0 – 8	10 – 30
SO	strefa otwarta	-	-	-	0 – 80
SK	strefa komunikacyjna	-	-	-	-

W związku z położeniem części stref planistycznych na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią rekomenduje się:

– w strefach 17SN, 18SN, 32SN, 43SN, 68SN dopuszcza się wyłącznie teren zieleni naturalnej i lasu w profilu dodatkowym;
– w strefie 17SN należy całkowicie usunąć obszar uzupełnienia zabudowy (OUZ), gdyż cały leży w obszarze ryzyka powodziowego;
– w strefach 15SI i 26SI, w granicach obszaru zagrożenia powodzią, głównym przeznaczeniem terenu powinien być teren zieleni, możliwa strefa SN z ograniczonym profilem dodatkowym lub strefa SO z zielenią urządzoną;
– w strefach 19SP, 27SP, 47SP, większość obszaru w granicach ryzyka powodziowego należy przeznaczyć na strefę SO lub SN z ograniczonym profilem dodatkowym, wykluczając lokalizację nowej zabudowy, terenów produkcji i usług.

Dla stref położonych w regionalnym korytarzu ekologicznym rzeki Ołobok (47SP, 43SN, 18SN, 81SU, 32SP) rekomenduje się zwiększenie minimalnego udziału powierzchni biologicznie czynnej w stosunku do wartości standardowych określonych w tabeli 3, w celu zachowania funkcji ekologicznych oraz ograniczenia intensywności zabudowy.

W strefach 18SN, 42SN i 43SN, w których mogą być realizowane usługi o wysokiej intensywności, zaleca się określenie parametrów zabudowy, które ograniczą ich skalę lub wydzielenie odrębnych podstref, zgodnie z zasadą minimalnej ingerencji w środowisko przyrodnicze.

W przypadku terenów znajdujących się w obszarze szczególnego zagrożenia powodzią (q=10%) minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej powinien zostać zwiększony, a wskaźniki zabudowy ograniczone w celu redukcji ryzyka powodziowego.

2.2.3. Obszar uzupełnienia zabudowy

W *projekcie POG* Gminy Miasto Ostrów Wielkopolski wyznaczono obszar uzupełnienia zabudowy (*OUZ)* w oparciu o *Rozporządzenie OUZ*. Jest to wynik kompromisu pomiędzy indywidualnymi oczekiwaniami mieszkańców wyrażonymi w złożonych wnioskach do *projektu POG* oraz potrzebą zapewnienia zrównoważonego rozwoju miasta.

Gmina Miasto Ostrów Wielkopolski posiada tylko częściowe pokrycie *mpzp*, a decyzje o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu stanowią jedno z narzędzi lokalizacji nowej zabudowy.

W wyniku zmian dotyczących decyzji o warunkach zabudowy (dalej: *decyzje WZ*), wprowadzonych przez tzw. reformę planowania przestrzennego z 2023 r., po wejściu w życie planu ogólnego *decyzje WZ* będą mogły być wydawane wyłącznie dla obszaru uzupełnienia zabudowy wyznaczonego w planie ogólnym gminy, z wyjątkami przewidzianymi w *upzp*.

Zgodnie z art. 13m. ust. 1 *upzp* ograniczenie to wynika z „potrzeby kształtowania ładu przestrzennego i racjonalnego gospodarowania gruntami rolnymi, w tym przeciwdziałania powstawaniu konfliktów przestrzennych i rozpraszaniu zabudowy". Ustawodawca jasno wskazuje, że nadrzędnym celem tych zmian jest ochrona gruntów rolnych poprzez ograniczenie możliwości lokalizacji nowej zabudowy.

Przyczyną wyznaczenia obszaru uzupełnienia zabudowy jest zatem zapewnienie, aby po wejściu w życie planu ogólnego nadal istniała możliwość wydawania *decyzji WZ*, a tym samym kontynuacji procesów inwestycyjnych, ale tylko na terenach już zagospodarowanych i terenach w ich bezpośrednim sąsiedztwie. Ustalenie obszaru uzupełnienia zabudowy nie jest obligatoryjne, jednak niewyznaczenie *OUZ* byłoby jednoznaczne z brakiem możliwości wydawania przez gminę *decyzji WZ*. Należy podkreślić, że brak wyznaczenia *OUZ* nie skutkowałby zatrzymaniem procesów inwestycyjnych – nadal mogą się one odbywać na podstawie obowiązujących *mpzp*. Jednak, zgodnie z art. 13d ust. 1 *upzp*, możliwość zmiany przeznaczenia terenu (na przykład z usługowego na mieszkaniowy) w planie ogólnym, jest uzależniona m.in. od lokalizacji danego terenu w wyznaczonym *OUZ*. *OUZ* staje się zatem niezbędnym narzędziem umożliwiającym elastyczne dostosowanie funkcji terenów do zmieniających się potrzeb społecznych i gospodarczych.

Jednocześnie należy podkreślić, iż wyznaczenie *OUZ* umożliwia intensyfikację istniejącej zabudowy poprzez zwiększenie liczby mieszkań czy rozwój obiektów komercyjnych w obrębie już istniejącej zabudowy, co może być odpowiedzią na rosnące zapotrzebowanie na te funkcje i pomaga w zachowaniu spójności urbanistycznej, eliminując niepotrzebne luki w zabudowie

i ograniczając rozprzestrzenianie się nowej zabudowy na tereny niezurbanizowane. Pozwala także na skoncentrowanie rozwoju w odpowiednich lokalizacjach, co jest bardziej efektywne i ekonomiczne.

OUZ został wyznaczony w oparciu o *rozporządzenie OUZ*, które określa kilka kluczowych etapów tego procesu.

W pierwszym kroku na potrzeby planu ogólnego Gminy Miasto Ostrów Wielkopolski wyznaczono obszar uzupełnienia zabudowy o powierzchni łącznej wynoszącej 19 526 073,26 m^2. Obszar ten został wyznaczony na podstawie istniejącej zabudowy – budynków, wyselekcjonowanych wcześniej według określonych wytycznych wymienionych w *rozporządzeniu OUZ*. Do jego prawidłowego wyznaczenia na terenach znajdujących się przy granicy miasta, zdecydowano się na powiększenie zakresu analizy o budynki z gmin ościennych.

W pierwszym etapie zidentyfikowano grupy składające się z pięciu budynków, położonych w odległości nie większej niż 100 metrów od siebie. Następnie wokół każdej grupy wyznaczono bufor, rysując linię w odległości 50 metrów od ich obrysów. Obszar uzupełnienia zabudowy (*OUZ*) został dodatkowo rozszerzony o tereny o powierzchni nieprzekraczającej 5000 m^2, znajdujące się w obrębie wyznaczonego wcześniej obszaru. Kolejnym krokiem było wyznaczenie wewnętrznej linii w odległości 40 metrów od granicy tych terenów, co pozwoliło na precyzyjniejsze określenie granic *OUZ*. Pas terenu pomiędzy liniami 50 m a 40 m został wykluczony z dalszych analiz.

Następnie, uwzględniając przepis §1 ust. 5 *rozporządzenia OUZ*, dopuszczalne było powiększenie wyznaczonego terenu *OUZ* o nie więcej niż 1 372 800 m^2, co stanowi 25% powierzchni obszaru obliczonego według wskazanego wzoru**.** Ostatecznie obszar ten został powiększony o 1 219 810 m^2, co stanowi ok. 88,9 % dopuszczalnego do powiększenia obszaru.

Rozporządzenie OUZ wskazuje, że obszar uzupełnienia zabudowy wyznaczony zgodnie z metodyką wynikającą wprost z przepisów rozporządzenia można ograniczyć, uwzględniać lokalne uwarunkowania oraz politykę przestrzenną gminy. Gmina ma zatem prawo ograniczyć *OUZ*, a nawet we wskazanych przypadkach powinna to zrobić, przyjmując zgodnie z art. 1 ust. 1 *upzp*, że podstawą kształtowania polityki przestrzennej jest ład przestrzenny i zrównoważony rozwój.

Wyznaczony *OUZ* został dostosowany do granic stref planistycznych obejmujących tereny zurbanizowane, uwzględniając wymagania ładu przestrzennego, walorów przyrodniczych przestrzeni, efektywnego gospodarowania przestrzenią oraz walorów ekonomicznych, dla terenów, na których dalszy rozwój zabudowy możliwy jest w oparciu o tzw. zasadę dobrego sąsiedztwa.

Łączna powierzchnia wskazanego w planie ogólnym Gminy Miasto Ostrów Wielkopolski obszaru uzupełnienia zabudowy wynosi 19 863 795,70 m^2, na który składa się powierzchnia wygenerowana zgodnie z określonym w *rozporządzeniu OUZ* algorytmem i wyznaczoną powierzchnią powiększenia *OUZ*, pomniejszona o tereny kolejowe oraz tereny dróg objęte strefą komunikacyjną SK lub strefą infrastrukturalną SI, a także pomniejszona o tereny automatycznego *OUZ*, które znajdowały się w strefach otwartych.

Ostateczny kształt obszaru uzupełnienia zabudowy ustalony w planie ogólnym Gminy Miasto Ostrów Wielkopolski jest wynikiem kompromisu pomiędzy indywidualnymi oczekiwaniami mieszkańców, wyrażonymi w złożonych wnioskach do planu ogólnego oraz potrzebą zapewnienia zrównoważonego rozwoju gminy przy uwzględnieniu istniejących uwarunkowań.

2.2.4. Obszar zabudowy śródmiejskiej

W *projekcie POG* Gminy Miasto Ostrów Wielkopolski wyznaczono obszar zabudowy śródmiejskiej (*OZŚ)*. Zgodnie z art. 2 *upzp* jest to położony w mieście obszar zwartej, intensywnej zabudowy mieszkaniowej i usługowej. Zgodnie z Rozporządzeniem w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie, dla nowych inwestycji zlokalizowanych w *OZŚ* wyznaczonym w *mpzp* obowiązują dużo mniej rygorystyczne przepisy dotyczące nasłonecznienia i przesłaniania. W praktyce oznacza to możliwość realizacji bardziej intensywnej zabudowy.

Dodatkowo w granicach *OZŚ* możliwe jest zmniejszenie minimalnego udziału powierzchni biologicznie czynnej do poziomu nie mniejszego niż 2/3 wartości określonej dla danej strefy planistycznej zgodnie z art. 20 ust. 3 pkt. 1 *upzp*.

Wyznaczenie *OZŚ* zwiększa możliwość przebudowy i rozbudowy istniejących budynków, uzupełnienia zabudowy bądź poprawy zaplecza parkingowego w gabarytach i lokalizacjach wskazanych zapisami *mpzp*, co jest szczególnie istotne w centralnych częściach miasta, gdzie kluczowe jest efektywne wykorzystanie ograniczonych zasobów przestrzennych. Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego będą uchwalane na podstawie planu ogólnego, a więc wyznaczony w projekcie *POG* zasięg i lokalizacja *OZŚ* będą dla mpzp wiążące.

W związku z tym jako jedną z przyczyn wyznaczenia *OZŚ* należy wskazać spełnienie wymagań, umożliwiających uproszczenie procesów inwestycyjnych w centrum miasta, poprzez wskazanie obszaru zabudowy śródmiejskiej w dokumentach planistycznych, tj. w planie ogólnym gminy.

Niemniej jednak *OZŚ* jest wyznaczany przede wszystkim w celu zapewnienia zrównoważonego rozwoju urbanistycznego, zachowania ładu przestrzennego oraz realizacji funkcji centrotwórczych – społecznych, gospodarczych i kulturalnych w obrębie miasta. Taka konsolidacja funkcji miejskich możliwa jest właśnie w *OZŚ*, gdzie w jednym punkcie koncentrują się funkcje mieszkalne, handlowe, usługowe i administracyjne, co sprzyja efektywnemu wykorzystaniu przestrzeni i umożliwia zrównoważony rozwój infrastruktury miejskiej.

Wyznaczając *OZŚ* w Gminie Miasto Ostrów Wielkopolski pod uwagę wzięto lokalizację historycznej zabudowy o charakterze śródmiejskim, a także niezabudowane lub zabudowane ekstensywnie tereny położone w obrębie tej zabudowy lub jej sąsiedztwie, na których planowany jest rozwój intensywnej wielofunkcyjnej zabudowy, typowej dla centrów miast. Ostatecznie *OZŚ* obejmuje teren ograniczony ulicami Dworcową, Słowackiego i Kopernika oraz Parkiem Miejskim. Obszar ten wyróżnia się strukturą zabudowy, w której dominują zwarte kwartały kamienic i willi, kształtujące ciągłe pierzeje uliczne. Kwartały willowe, posiadające duże, niezabudowane wnętrza, włączono do obszaru z założeniem, że będzie to zachęta dla właścicieli i inwestorów do dogęszczania zabudowy centrum miasta. Wyznaczony w *projekcie POG* Gminy Miasto Ostrów Wielkopolski obszar zabudowy śródmiejskiej jest także spójny z zapisami strategii rozwoju Gminy Miasto Ostrów Wielkopolski.

2.3. Powiązania projektu planu ogólnego z innymi dokumentami

Zgodnie z art. 13b pkt 1 i 2 *upzp*, *„ustalenia planu ogólnego określa się, uwzględniając uwarunkowania rozwoju przestrzennego gminy, w szczególności: politykę przestrzenną gminy określoną w strategii rozwoju gminy lub strategii rozwoju ponadlokalnego, ustalenia planu zagospodarowania przestrzennego województwa”*. Ponadto zgodnie art. 13b pkt. 5 i 6 *upzp*, „ustalenia *POG* określa się, uwzględniając uwarunkowania rozwoju przestrzennego gminy,

w szczególności rekomendacje i wnioski zawarte w audycie krajobrazowym oraz krajobrazy priorytetowe, a także opracowanie ekofizjograficzne".

W związku z tym dokonano oceny *projektu POG* pod względem uwzględnienia zasad i ustaleń zawartych w następujących dokumentach:

- Strategii Rozwoju Ostrowa Wielkopolskiego z perspektywą do roku 2030+,
- Strategia rozwoju ponadlokalnego Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej do 2030 r.,
- Strategia Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2030 roku,
- Program ochrony środowiska dla województwa wielkopolskiego do roku 2030,
- Plan zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego wraz z Planem zagospodarowania przestrzennego miejskiego obszaru funkcjonalnego Poznania,
- Audyt krajobrazowy województwa wielkopolskiego,
- Opracowanie ekofizjograficzne podstawowe sporządzone na potrzeby planu ogólnego Gminy Miasta Ostrowa Wielkopolskiego.

2.3.1. Strategia Rozwoju Ostrowa Wielkopolskiego z perspektywą do roku 2030+

Projekt POG Gminy Miasta Ostrowa Wielkopolskiego został opracowany z uwzględnieniem polityki przestrzennej miasta określonej w strategii rozwoju pn. „Strategia Rozwoju Ostrowa Wielkopolskiego z perspektywą do roku 2030+", przyjętej Uchwałą Nr IV/30/2024 Rady Miejskiej Ostrowa Wielkopolskiego z dnia 20 czerwca 2024 r. (dalej: *Strategia*).

Określa wizję i misję, cele strategiczne i operacyjne oraz działania, które powinny zostać zrealizowane w okresie jej obowiązywania. Umożliwia także zintegrowanie planowania strategicznego gminy z dokumentami planistycznymi dzięki przyjętemu modelowi struktury funkcjonalno-przestrzennej.

Przy formułowaniu wizji, misji, celów i działań skupiono się na obszarach uznanych za priorytetowe dla rozwoju Ostrowa Wielkopolskiego. W tym celu przeprowadzono diagnozę stanu obecnego oraz analizę SWOT, które pozwoliły zidentyfikować kluczowe wyzwania społeczne, środowiskowe, gospodarcze i przestrzenne. Ostrów Wielkopolski wyróżnia się zwartą strukturą przestrzenną oraz korzystnym położeniem na przecięciu ważnych węzłów komunikacyjnych. Atutami miasta są także wysoka aktywność społeczna i obywatelska mieszkańców oraz sprawnie funkcjonująca infrastruktura społeczna i komunalna. Istotnym potencjałem jest również doświadczenie w realizacji projektów unijnych, wzmacniające zdolności inwestycyjne miasta.

Wśród słabych stron wskazano przede wszystkim niekorzystne trendy demograficzne, takie jak starzenie się społeczeństwa i odpływ młodych mieszkańców. Brakuje też rozwiniętego zaplecza naukowego i badawczo-rozwojowego, a promocja miasta poza regionem jest niewystarczająca. Wśród szans wymienia się perspektywę unijną na lata 2021–2027, oferującą możliwości rozwoju zielonej i cyfrowej infrastruktury, rozwój Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej, wzrost znaczenia miast średnich w krajowej polityce rozwoju oraz rosnące znaczenie zielonych technologii i usług cyfrowych. Do zagrożeń zaliczono zmiany klimatyczne, w tym ryzyko susz i ekstremalnych zjawisk pogodowych, wrażliwość lokalnej gospodarki na wahania koniunktury, narastającą presję urbanizacyjną na tereny zielone, marginalizację ostrowskiego węzła kolejowego po wybudowaniu planowanej kolei dużych prędkości (dalej: *KDP*) oraz pogłębianie się dysproporcji społecznych i wykluczenia cyfrowego.

W dokumencie opracowano różne scenariusze rozwoju Ostrowa Wielkopolskiego, przewidujące zróżnicowane tempo i możliwości realizacji działań. Ich wdrażanie ma prowadzić do osiągnięcia misji i wizji miasta. Wizja Ostrowa została określona jako „Ostrów – Serce Regionu", rozumiane jako „wielofunkcyjny węzeł komunikacyjny, będący lokomotywą rozwoju społeczno-gospodarczego całej południowej Wielkopolski". Zakłada ona równoległy rozwój miasta i ochronę jego zasobów, zwłaszcza przyrodniczych.

Misja, sformułowana w *Strategii*: „Wierzymy, że ludzie i położenie stanowią nasz największy potencjał! Wierzymy, że razem możemy więcej! Wspólnie tworzymy więcej niż miasto...", wyznacza ogólny kierunek, w którym Ostrów będzie zmierzał w swoich działaniach rozwojowych.

Przedstawiona wizja w założeniu realizowana będzie przez trzy długoterminowe cele strategiczne Miasto Pełne Życia, Miasto Szczęśliwe i Miasto Przedsiębiorcze. W ramach tych celów wyznaczono cele operacyjne oraz kierunki działań. Cele odzwierciedlają wizję Ostrowa jako silnego ośrodka regionalnego o wysokiej jakości życia, zrównoważonym rozwoju oraz silnej gospodarce.

„Miasto Szczęśliwe" to Ostrów stawiający na zdrowie, aktywność i integrację społeczną. Obejmuje działania związane z dostępem do opieki zdrowotnej, wspieraniem zdrowego stylu życia, rozwojem edukacji, działań międzypokoleniowych oraz przeciwdziałaniem wykluczeniu społecznemu. Miasto ma być otwarte na potrzeby różnych grup społecznych.

„Miasto Pełne Życia" to przestrzeń wysokiej jakości, rozwijająca inteligentne rozwiązania w transporcie i środowisku. Kluczowe są działania związane z poprawą jakości powietrza, mobilności, rozwojem błękitno-zielonej infrastruktury, gospodarki obiegu zamkniętego oraz adaptacji do zmian klimatu. Istotne są również działania rewitalizacyjne i poprawa ładu przestrzennego.

„Miasto Przedsiębiorcze" koncentruje się na rozwoju gospodarczym i budowaniu silnej tożsamości gospodarczej miasta. Priorytetami są wspieranie lokalnej przedsiębiorczości, promocja produktów lokalnych, rozwój srebrnej gospodarki, współpraca z sektorem edukacji i wdrażanie innowacji technologicznych. Ostrów ma ambicję stać się miastem wiedzy i nowoczesnych usług.

Ustalenia modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej i *OSI* zostały uwzględnione w planie ogólnym, umożliwiając tym samym rozwój miasta oraz realizację inwestycji zgodnie z zapisami *Strategii*, np. poprzez zabezpieczenie rezerw terenowych pod planowane drogi oraz ograniczenie możliwości lokalizacji funkcji niezgodnych z przyjętymi kierunkami zagospodarowania.

Realizacji celów towarzyszą działania infrastrukturalne, m.in. rozwój lotniska w Michałkowie, rozbudowa dróg krajowych (S11, DK25), poprawa komunikacji zbiorowej, dostępność usług publicznych i rozwój cyfryzacji. Strategia silnie akcentuje potrzebę równoważenia rozwoju społecznego, gospodarczego i przestrzennego zgodnie z ideą zrównoważonego rozwoju.

Ostrów Wielkopolski jest jednym z dwóch ośrodków rdzeniowych Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej (dalej: *AKO*), będącej Obszarem Strategicznej Interwencji (dalej: *OSI*), określonym w „Strategii rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 roku" oraz w „Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Wielkopolskiego – Wielkopolska 2020+". *Strategia* jest zatem spójna z celami wyznaczonymi dla *AKO* w dokumentach regionalnych.

W *Strategii* przedstawiono także strukturę systemu realizacji i sposoby wdrażania dokumentu, w tym mechanizmy finansowania oraz monitorowania postępów wdrażania polityki rozwojowej miasta.

W *projekcie POG* uwzględniono ustalenia Strategii Rozwoju Ostrowa Wielkopolskiego z perspektywą do roku 2030+, w tym zawartych w niej celów strategicznych i operacyjnych dot. planowania przestrzennego. Strefy planistyczne dopuszczające zabudowę mieszkaniową oraz *OUZ* wyznaczono w taki sposób, aby zachować ład przestrzenny i sprzyjać zrównoważonemu rozwojowi przestrzennemu miasta. Nowa zabudowa mieszkaniowa będzie koncentrować się na terenach już zainwestowanych w postaci uzupełnienia luk w zabudowie oraz na terenach z dobrym dostępem do infrastruktury społecznej i transportowej. Dla obszaru historycznej zabudowy miasta wyznaczono w planie ogólnym głównie strefę wielofunkcyjną z zabudową mieszkaniową wielorodzinną SW oraz *OZŚ*, dzięki którym możliwe będzie zachowanie intensywnej, wielofunkcyjnej i dobrze zaplanowanej struktury zabudowy w centrum miasta. Wyznaczenie stref zieleni i rekreacji SN oraz stref otwartych SO w wielu lokalizacjach na terenie miasta, również wśród gęstej zabudowy, pozwoli natomiast na lepszą adaptację miasta do zmian klimatu, poprawę systemu przyrodniczego miasta oraz stworzenie wysokiej jakości przestrzeni publicznych i terenów zieleni. Korzystając z rezerw terenowych wyznaczono również strefy gospodarcze SP i strefy infrastrukturalne SI w dobrze skomunikowanych częściach miasta, które zapewnią warunki do rozwoju przedsiębiorczości oraz inwestycji strategicznych z punktu widzenia rozwoju miasta.

Rycina 1. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej wskazany w Strategii rozwoju Ostrowa Wielkopolskiego z perspektywą do roku 2030+

źródło: Strategia Rozwoju Ostrowa Wielkopolskiego z perspektywą do roku 2030+

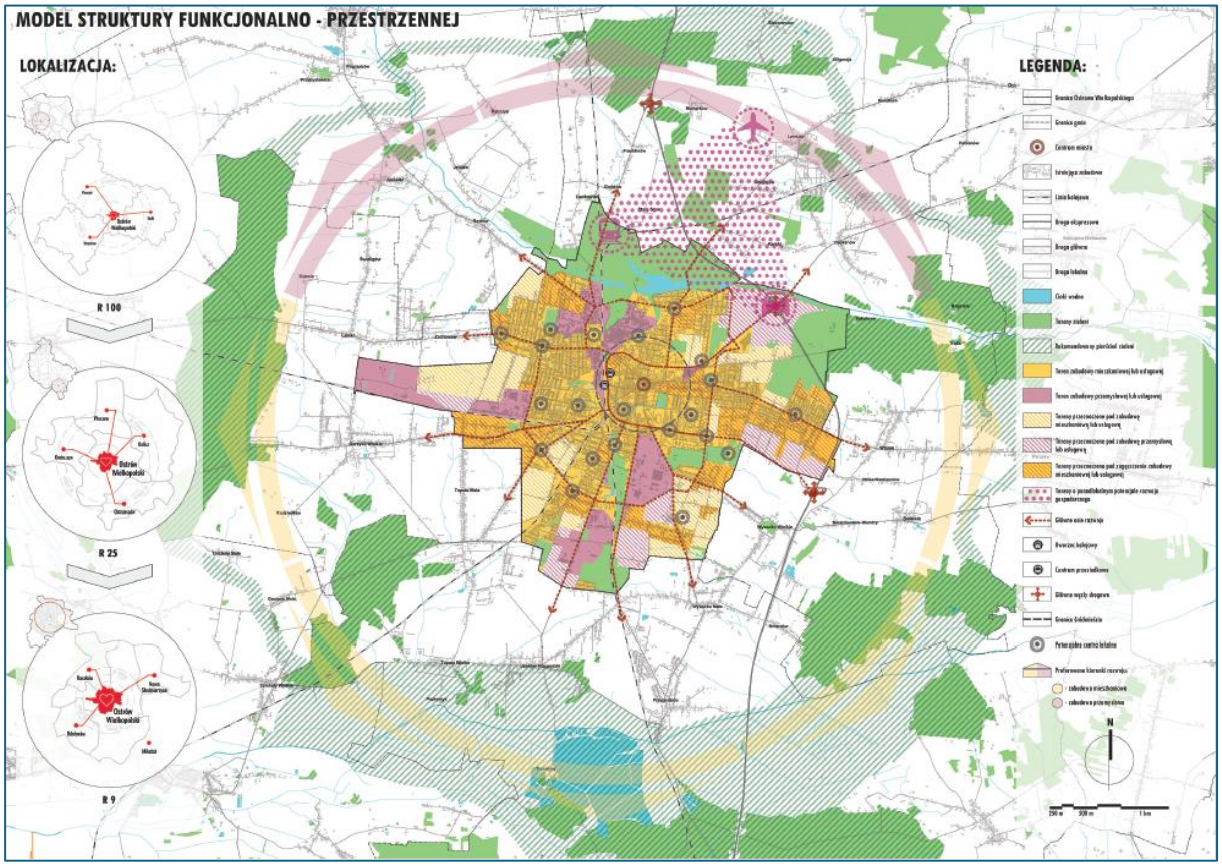

Strategia Rozwoju Ostrowa Wielkopolskiego z perspektywą do roku 2030+, zgodnie z ustawą o zasadach prowadzenia polityki rozwoju, jest dokumentem nadrzędnym wobec planu ogólnego. Plan ogólny pełni wobec niej rolę wykonawczą, przenosząc cele strategiczne do wymiaru

przestrzennego i zapewniając ich spójność z polityką przestrzenną państwa, województwa i powiatu.

Ustalenia *projektu POG* są zgodne z modelem struktury funkcjonalno-przestrzennej miasta oraz celami strategicznymi i operacyjnymi dla zdefiniowanych obszarów wraz z kierunkami działań, projektami kluczowymi i wskazaniem podmiotów odpowiedzialnych za wdrażanie. W tym kontekście wskazane w *projekcie POG* strefy planistyczne umożliwiają realizację założeń *Strategii*.

2.3.2. Strategia rozwoju ponadlokalnego Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej

Opracowywany *projekt POG* Gminy Miasta Ostrowa Wielkopolskiego uwzględnia założenia strategiczne określone w „Strategii rozwoju ponadlokalnego Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej do 2030 roku", przyjętej uchwałą Nr 9/2023 Rady Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej z dnia 29 września 2023 roku (dalej: *Strategia AK*O). Dokument ten stanowi kluczowy punkt odniesienia dla polityki przestrzennej Ostrowa Wielkopolskiego.

Kluczowe powiązania między *Strategią AKO* i *projektem POG* Ostrowa Wielkopolskiego:

- spójność planistyczna i funkcjonalna
  Projekt POG Ostrowa Wielkopolskiego rozwija i uszczegóławia rozwiązania przestrzenne wskazane w *Strategii AKO*, w szczególności dotyczące:
  - poprawy dostępności transportowej i rozwoju zrównoważonej mobilności w układzie aglomeracyjnym,
  - kształtowania policentrycznej struktury przestrzennej aglomeracji,
  - rozwoju współpracy gospodarczej i innowacyjnych form działalności wspierających konkurencyjność całego obszaru,
  - ochrony i wzmacniania walorów środowiskowych oraz przeciwdziałania negatywnym skutkom zmian klimatu w skali ponadlokalnej.
- integracja polityki przestrzennej
  Ustalenia *projektu POG* w zakresie przeznaczenia terenów i zasad zagospodarowania zapewniają spójność z działaniami realizowanymi w ramach *Strategii AKO*. Dotyczy to w szczególności kształtowania powiązań transportowych, rozwijania terenów inwestycyjnych i produkcyjnych, lokalizacji nowych osiedli mieszkaniowych w powiązaniu z infrastrukturą społeczną i usługową, a także ochrony i rozwijania systemu przyrodniczego.
- wspólne podejście metodyczne
  Strategia AKO zawiera zestaw narzędzi ewaluacyjnych i diagnostycznych (m.in. ewaluacja ex-ante, sprawozdania z konsultacji, prognoza oddziaływania na środowisko). *Projekt POG* przygotowywany w oparciu o obowiązujące procedury planistyczne, odnosi się do tych narzędzi, zapewniając zgodność metodologiczną i umożliwiając monitorowanie realizacji celów strategicznych w wymiarze lokalnym i ponadlokalnym.
- koordynacja działań inwestycyjnych i przestrzennych
  Projekt POG Ostrowa Wielkopolskiego przewiduje rozwiązania umożliwiające lokalizację i realizację przedsięwzięć o znaczeniu aglomeracyjnym (np. w zakresie transportu, gospodarki wodno-ściekowej, gospodarki odpadami, energetyki odnawialnej, edukacji wyższej i ochrony zdrowia). Dzięki temu dokument stanowi istotne narzędzie wdrażania *Strategii AKO* w wymiarze przestrzennym.

Realizacja polityki rozwoju przestrzennego miasta w *projekcie POG* następuje w oparciu o model struktury funkcjonalno-przestrzennej *AKO*, który zakłada:

- policentryczny rozwój aglomeracji, z dominującą rolą Kalisza i Ostrowa Wielkopolskiego, przy jednoczesnym wzmacnianiu powiązań z gminami otoczenia,
- rozwój systemów transportowych (drogowych, kolejowych, publicznych), które zapewnią zrównoważoną mobilność w skali ponadlokalnej,
- wzmacnianie funkcji gospodarczych i innowacyjnych, z koncentracją na terenach inwestycyjnych w Ostrowie Wielkopolskim i gminach sąsiednich,
- ochronę środowiska i adaptację do zmian klimatu, w tym poprzez rozwój błękitno-zielonej infrastruktury.

Projekt POG Ostrowa Wielkopolskiego przekłada te założenia na ustalenia przestrzenne, wyznaczając m.in. tereny pod rozwój zabudowy w powiązaniu z układem transportowym i rezerwy terenowe pod inwestycje o znaczeniu aglomeracyjnym.

W ramach *Strategii AKO* wyznaczone zostały obszary strategicznej interwencji (dalej: *OSI*), w tym *OSI* rozwojowe - Strefa wysokiej intensywności procesów osadniczych obejmująca miasta Kalisz i Ostrów Wielkopolski oraz ich najbliższe otoczenie, stanowiące obszar najwyższej intensywności przekształceń społeczno-gospodarczych i funkcjonalno-przestrzennych, związanej przede wszystkim ze zmianami sposobu użytkowania terenów rolniczych na funkcje mieszkaniowe, usługowe i produkcyjne. W efekcie występuje tu koncentracja obiektów i usług rangi ponadlokalnej oraz koncentracja rozwoju podstawowych funkcji inwestycyjnych (mieszkaniowej, usługowej, produkcyjnej). Obszar ten uzyska pełną funkcjonalność rozwojową w wyniku działań przewidzianych w *Strategii AKO*.

Dla *OSI* rozwojowych (w tym miasto Ostrów Wielkopolski) sformułowano zakres interwencji oraz określono ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej *AKO*:

- minimalizowanie konfliktów przestrzennych poprzez integrację lokalnych polityk przestrzennych i strefowanie terenów przeznaczonych pod zabudowę o różnych funkcjach oraz tworzenie stref buforowych, w tym ochronnych, wokół inwestycji o znaczącym oddziaływaniu na otoczenie.
  Projekt POG Ostrowa Wielkopolskiego stosuje zasady strefowania funkcjonalnego – rozdziela tereny mieszkaniowe, usługowe i produkcyjne, wyznacza strefy buforowe przy dużych zakładach przemysłowych czy wzdłuż dróg o wysokiej uciążliwości. Dzięki temu ograniczane są konflikty pomiędzy zabudową mieszkaniową a funkcjami gospodarczymi.
- poprawa warunków mieszkaniowych poprzez rewitalizację istniejących obszarów mieszkaniowych i wyznaczanie nowych terenów dla lokalizacji zabudowy mieszkaniowej z zapewnieniem dobrej dostępności komunikacyjnej, w tym przede wszystkim komunikację zbiorową, wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną oraz inne usługi publiczne, a także dostępności do terenów rekreacyjnych i sportowych oraz uzupełnianie istniejących terenów mieszkaniowych w funkcje usługowe.
  Projekt POG wyznacza nowe tereny pod zabudowę mieszkaniową z pełnym dostępem do infrastruktury technicznej i społecznej oraz w powiązaniu z komunikacją zbiorową. Jednocześnie wskazuje obszary wymagające rewitalizacji istniejącej tkanki mieszkaniowej. Uzupełnianie zabudowy mieszkaniowej o funkcje usługowe (handel, edukacja, rekreacja) wspiera tworzenie miasta krótkich dystansów.
- stymulowanie rozwoju gospodarczego opartego na wykorzystaniu bliskości największych ośrodków miejskich poprzez wyznaczanie terenów przeznaczonych pod zabudowę usługową i produkcyjną z pełną obsługą komunikacyjną i wyposażeniem w infrastrukturę techniczną, z uwzględnieniem dynamicznego tempa i dużej skali istniejących procesów rozwojowych

oraz możliwości finansowych samorządów lokalnych dostosowanych do prognoz demograficznych, analiz ekonomicznych, środowiskowych i społecznych.

Projekt POG przeznacza określone tereny pod rozwój usług i produkcji, zwłaszcza w sąsiedztwie głównych korytarzy transportowych (np. S11, droga krajowa 25, linie kolejowe). Wskazuje strefy gospodarcze (tereny przemysłowe i usługowe), co odpowiada wymogowi *AKO* zapewnienia obsługi komunikacyjnej i infrastrukturalnej dla inwestorów.

- zwiększenie znaczenia miast jako ośrodków turystycznych na bazie istniejących walorów historyczno-kulturowych poprzez rozwój i modernizację bazy noclegowej, rozbudowę istniejącej infrastruktury turystycznej, wyznaczanie miejskich tematycznych szlaków turystycznych.

  Projekt POG uwzględnia ochronę i rozwój walorów historyczno-kulturowych (starówka, zabytki sakralne, układ urbanistyczny), wskazuje obszary dla rozwoju funkcji turystyczno-rekreacyjnych (np. wzdłuż rzeki Ołobok, w terenach zieleni miejskiej, przy obiektach zabytkowych) oraz tworzy ramy do rozwoju miejskich szlaków kulturowych i turystycznych.
- zwiększenie dostępności komunikacyjnej obszarów położonych wokół ośrodków miejskich poprzez realizację inwestycji drogowych i kolejowych oraz rozwój systemów komunikacji zbiorowej i systemu ciągów rowerowych.

  Projekt POG rozwija system transportowy: rezerwy terenowe pod modernizację i rozbudowę dróg o znaczeniu miejskim i aglomeracyjnym, korytarze pod rozwój kolei aglomeracyjnej i komunikacji publicznej oraz ciągi pieszo-rowerowe. Takie działania spójne są z *AKO*, która podkreśla multimodalność i integrację transportu.
- tworzenie i rewitalizacja przestrzeni publicznych poprzez wyznaczanie, urządzanie i poprawę estetyki obszarów o istotnym znaczeniu dla mieszkańców, z uwzględnieniem potrzeb wszystkich użytkowników, w tym osób o ograniczonej mobilności i percepcji, przy wykorzystaniu zasad projektowania uniwersalnego.

  Projekt POG wyznacza obszary wymagające poprawy jakości przestrzeni publicznych, tj. obszary zdegradowane i obszary rewitalizacji, zakłada dostępność dla wszystkich grup społecznych, zgodnie z zasadami projektowania uniwersalnego.
- przeciwdziałanie zmianom klimatu poprzez poprawę retencji wodnej, poprawę jakości powietrza i zwiększenie powierzchni biologicznie czynnej w przestrzeni zurbanizowanej.

  Projekt POG zabezpiecza powierzchnie biologicznie czynne, w tym poprzez wskaźniki minimalnej powierzchni zieleni przy zabudowie, wyznacza tereny retencji naturalnej, sztucznej (np. zbiorniki, dolina Ołoboku) i korytarze przewietrzania miasta, a także zakłada rozwiązania dla ograniczenia emisji (wspiera rozwój zbiorowego transportu niskoemisyjnego).
- ochrona terenów cennych przyrodniczo i kulturowo poprzez zachowanie istniejących terenów leśnych, łąk i pastwisk oraz terenów rolniczych o najwyższej przydatności dla celów produkcji rolnej, a także urządzanie i wyznaczanie nowych terenów zieleni publicznej oraz zachowanie i modernizacja obszarów i obiektów zabytkowych.

  Projekt POG zachowuje i chroni istniejące tereny objęte formami ochrony przyrody, tereny zieleni publicznej, łąki nadrzeczne i kompleksy leśne, chroni grunty rolne wysokiej klasy bonitacyjnej przed nadmierną urbanizacją. W zakresie dziedzictwa kulturowego – obejmuje ochroną zabytki i obiekty historyczne oraz umożliwia określenie zasad zagospodarowania tych terenów w *mpzp*.

Rycina 2. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej - wizualizacja kluczowych obszarów działań

źródło: Strategia rozwoju ponadlokalnego Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej do 2030 roku

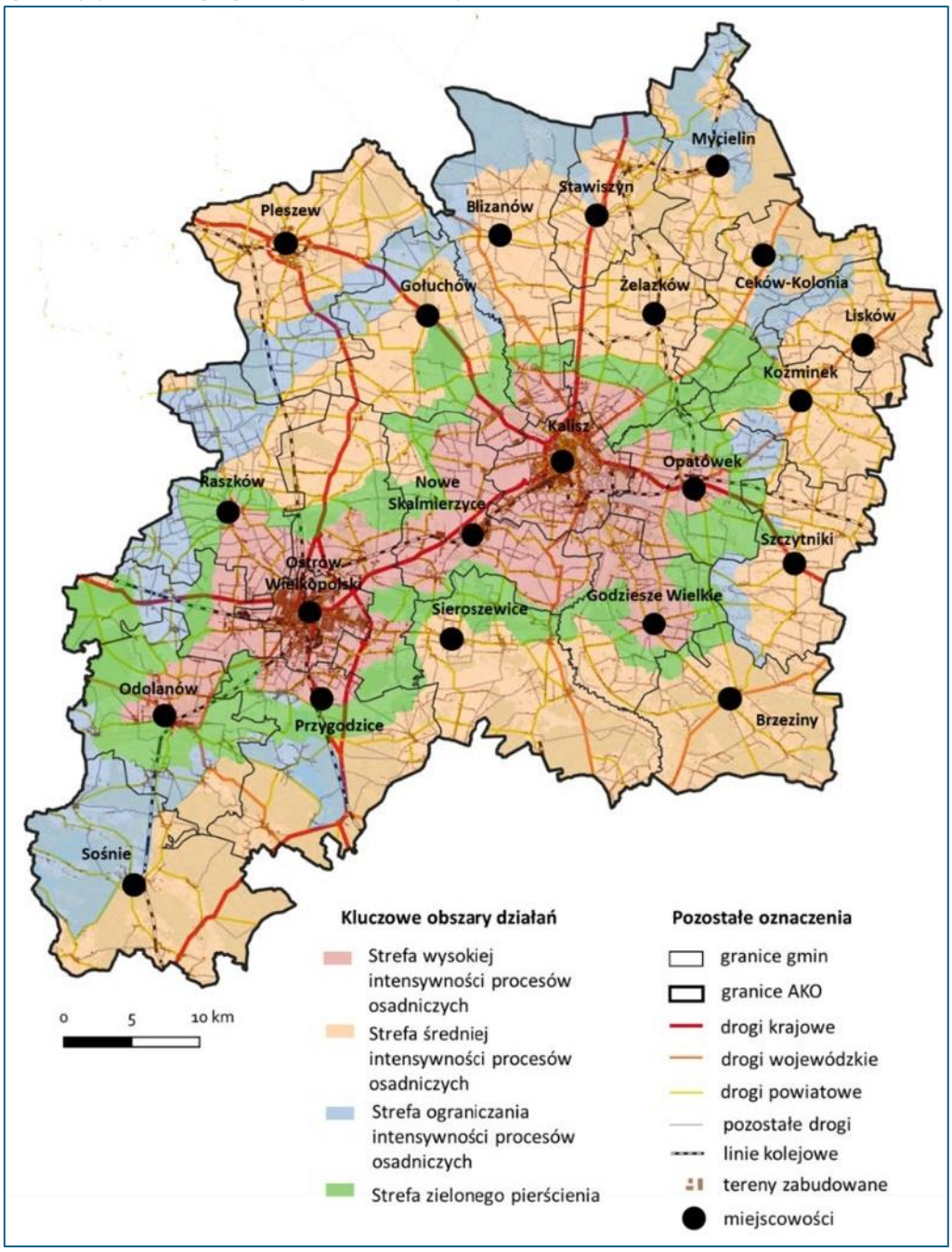

Ustalenia *projektu POG* są zgodne z założeniami strategicznymi *AKO*, a wskazane strefy planistyczne umożliwiają realizację założeń *Strategii AKO*, w tym realizację działań określonych dla poszczególnych obszarów strategicznej interwencji.

2.3.3. Strategia rozwoju województwa wielkopolskiego 2030

Projekt POG Miasta Ostrowa Wielkopolskiego został opracowany w powiązaniu z zapisami „Strategii Rozwoju Województwa Wielkopolskiego 2030" (dalej: *SRWW*), przyjętej Uchwałą Nr XXX/555/20 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dnia 27 lipca 2020 r. Dokument ten

jest podstawowym instrumentem planowania strategicznego na poziomie regionalnym, a jego ustalenia stanowią wytyczne dla prowadzenia polityki rozwoju lokalnego, w tym polityki przestrzennej gmin i miast.

SRWW wskazuje Ostrów Wielkopolski wraz z Kaliszem, jako kluczowe ośrodek rozwoju subregionalnego i centralny punkt Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej, odgrywający istotną rolę w układzie osadniczym regionu. W szczególności *SRWW* podkreśla konieczność:

- wzmacniania roli Ostrowa Wielkopolskiego w systemie policentrycznym województwa,
- rozwijania funkcji metropolitalnych ośrodka subregionalnego,
- poprawy spójności przestrzennej i transportowej południowej Wielkopolski,
- wzmacniania potencjału gospodarczego i innowacyjnego regionu,
- podnoszenia jakości życia mieszkańców w powiązaniu z celami środowiskowymi i klimatycznymi.

Ustalenia te znalazły odzwierciedlenie w *projekcie POG* Miasta Ostrowa Wielkopolskiego poprzez:

- kształtowanie układu przestrzennego miasta w powiązaniu z siecią osadniczą Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej,
- wyznaczenie obszarów rozwoju mieszkalnictwa, usług i aktywności gospodarczej w celu wzmacniania funkcji subregionalnych,
- zabezpieczenie terenów pod rozwój infrastruktury transportowej i technicznej, spójnej z polityką województwa (drogi, transport publiczny, kolej),
- uwzględnienie kierunków związanych z transformacją energetyczną, adaptacją do zmian klimatu oraz ochroną środowiska, jako priorytetów regionalnych,
- powiązanie polityki przestrzennej miasta z rozwojem potencjału akademickiego i innowacyjnego jako elementu konkurencyjności południowej Wielkopolski.

SRWW wskazuje także konieczność wzmacniania współpracy między ośrodkami subregionalnymi a mniejszymi miastami i gminami regionu. *Projekt POG* Miasta Ostrowa Wielkopolskiego uwzględnia ten kierunek, poprzez ustalenia umożliwiające rozwój funkcji metropolitalnych i zapewniające warunki dla koordynacji przestrzennej z gminami sąsiednimi.

Ustalenia *projektu POG* są więc zgodne z celami strategicznymi *SRWW* i przenoszą je na poziom lokalny, zapewniając:

- spójność polityki rozwoju przestrzennego miasta z polityką rozwoju województwa,
- możliwość realizacji projektów kluczowych wskazanych w *SRWW* (m.in. w zakresie transportu, energetyki, gospodarki o obiegu zamkniętym, edukacji i nauki),
- wzmacnianie roli Ostrowa Wielkopolskiego wraz z Kaliszem jako jednego z głównych ośrodków południowej Wielkopolski i centrum *AKO*.

W ten sposób *projekt POG* Ostrowa Wielkopolskiego pełni rolę wykonawczą wobec *SRWW*, zapewniając przełożenie jej celów na konkretne ustalenia dotyczące przeznaczenia i zagospodarowania terenów.

Rycina 3. Obszary strategicznej interwencji w Wielkopolsce o indykatywnym zasięgu

źródło: Strategia rozwoju Województwa Wielkopolskiego 2030

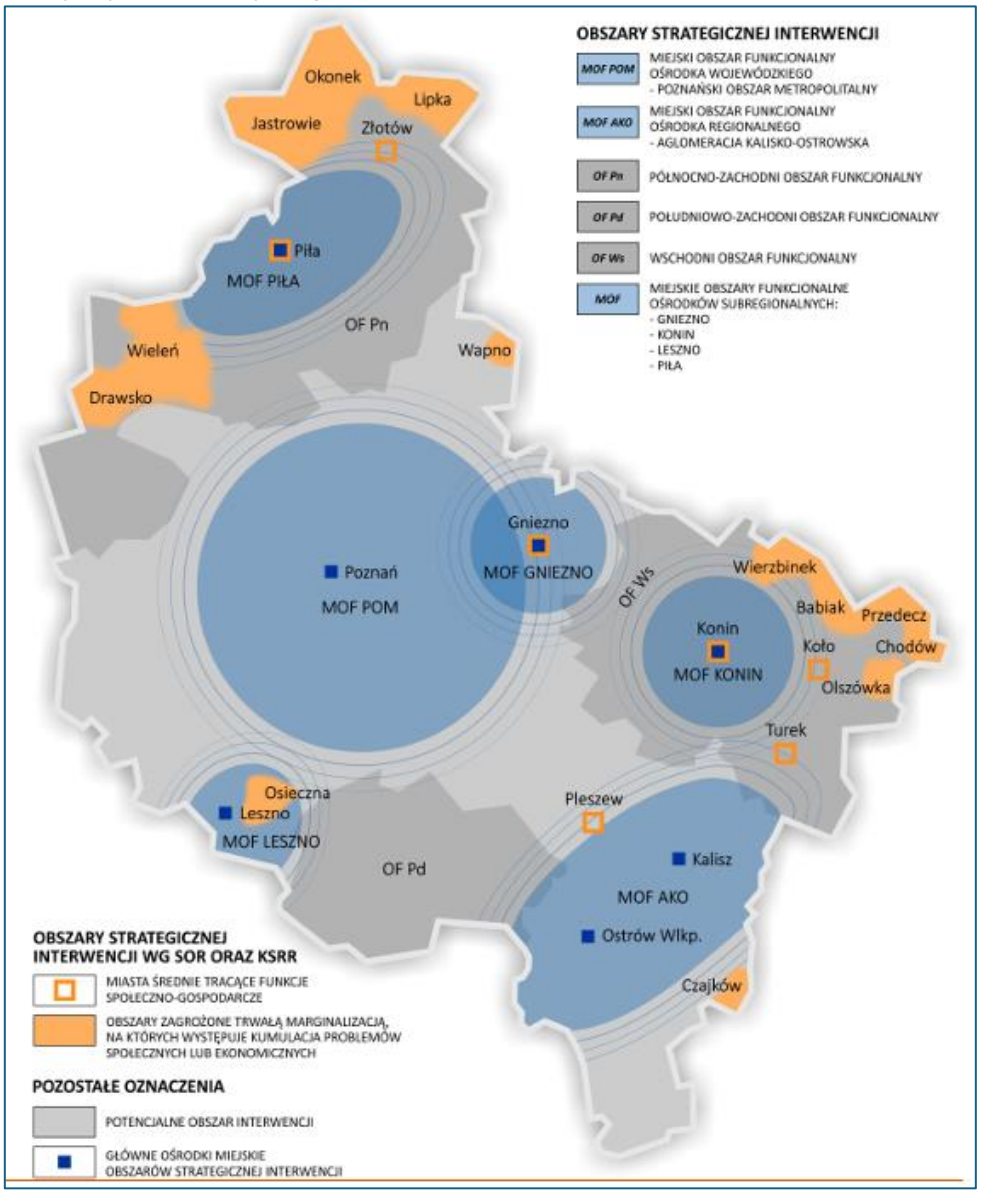

2.3.4. Plan zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego wraz z Planem zagospodarowania przestrzennego MOF Poznania

Plan zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego wraz z Planem zagospodarowania przestrzennego miejskiego obszaru funkcjonalnego Poznania (dalej: *PZPWW i PZPMOFP*), przyjęty Uchwałą Nr V/70/19 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dnia 25 marca 2019 r. stanowi nadrzędny akt planistyczny dla Gminy Miasto Ostrów Wielkopolski.

PZPWW stanowi dokument nadrzędny wobec lokalnych dokumentów planistycznych i strategicznych, wyznaczając ramy polityki przestrzennej regionu. Jego ustalenia wskazują strefy zróżnicowanej polityki przestrzennej. *Projekt POG* pozostaje w bezpośrednim powiązaniu z tym dokumentem, zapewniając zgodność polityki miejskiej z regionalnymi celami i kierunkami rozwoju.

Kluczowe powiązania pomiędzy *PZPWW* i *projektem POG*:

- sieć osadnicza województwa
  PZPWW wskazuje Ostrów Wielkopolski jako miejski obszar funkcjonalny ośrodka regionalnego Aglomeracja Kalisko-Ostrowska. Zgodnie z modelem rozwoju przestrzennego województwa *PZPWW*, Ostrów Wielkopolski znajduje się w strefie wysokiej intensywności procesów osadniczych oraz w strefie zielonych pierścieni. *PZPWW* definiuje Ostrów Wielkopolski jako ważny ośrodek subregionalny oraz kluczowy element *AKO*, posiadający znaczenie w sieci miast województwa. *Projekt POG* rozwija te ustalenia poprzez wzmacnianie funkcji gospodarczych, edukacyjnych, kulturowych i usługowych miasta oraz kształtowanie układu przestrzennego w sposób sprzyjający pełnieniu roli subregionalnego centrum. Dokument uwzględnia także powiązania Ostrowa Wielkopolskiego z Kaliszem i gminami *AKO*, wpisując się w model rozwoju sieci osadniczej województwa.
- obszary funkcjonalne i współpraca terytorialna
  PZPWW wyróżnia obszary funkcjonalne jako przestrzenie koncentracji rozwoju. Wskazuje na konieczność integracji działań Ostrowa Wielkopolskiego i Kalisza, w szczególności w zakresie transportu, ochrony środowiska i infrastruktury technicznej. Plan ogólny Ostrowa Wielkopolskiego jest spójny z tym kierunkiem – w części strukturalnej i funkcjonalnej uwzględnia współpracę z gminami *AKO*, m.in. poprzez integrację sieci transportowej, wspólne korytarze ekologiczne i powiązania gospodarcze. Dokument tworzy ramy przestrzenne dla realizacji polityki Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych (dalej: *ZIT*).
- transport i dostępność komunikacyjna
  W *PZPWW* wskazano potrzebę poprawy powiązań komunikacyjnych Ostrowa Wielkopolskiego z innymi ośrodkami województwa i kraju (m.in. w kierunku Poznania, Łodzi i Wrocławia), a także rozwoju układu drogowego, kolejowego i transportu publicznego w *AKO*. *Projekt POG* rozwija ten kierunek poprzez wskazanie rezerw terenowych pod rozbudowę i modernizację układu drogowego i kolejowego, węzłów przesiadkowych transportu zbiorowego, systemu dróg rowerowych i ciągów pieszo-rowerowych. Ustalenia *projektu POG* są zgodne z celami regionalnymi, podkreślając znaczenie poprawy mobilności dla rozwoju gospodarczego i jakości życia mieszkańców.
- ochrona środowiska i gospodarowanie zasobami
  PZPWW akcentuje konieczność ochrony przyrody, korytarzy ekologicznych, zasobów wodnych oraz przeciwdziałania zmianom klimatu. *Projekt POG* Ostrowa Wielkopolskiego przekłada te ustalenia na politykę przestrzenną poprzez wyznaczanie stref planistycznych umożliwiających realizację terenów zieleni publicznej i korytarzy ekologicznych, ochronę doliny Prosny jako kluczowego elementu systemu przyrodniczego, wskazanie terenów retencji wód opadowych i systemów błękitno-zielonej infrastruktury, określenie wskaźników powierzchni biologicznie czynnej w zabudowie. Dokument realizuje zasadę zrównoważonego rozwoju przestrzennego i dbałości o jakość środowiska i pozostaje w zgodnie z ustaleniami *PZPWW*.
- infrastruktura techniczna i społeczna
  Zarówno *PZPWW*, jak i *projekt POG* akcentują konieczność rozwoju infrastruktury energetycznej, cyfrowej i społecznej. Dokument wojewódzki wskazuje na potrzebę wzmacniania roli Ostrowa Wielkopolskiego jako ośrodka usług wyższego rzędu, a dokument miejski przekłada to na konkretne strefy planistyczne umożliwiające realizację inwestycji i zadań w zakresie edukacji, ochrony zdrowia, kultury i sportu oraz infrastruktury technicznej.
- spójność celów i kierunków
  Ustalenia *PZPWW* i *projektu POG* Ostrowa Wielkopolskiego są wzajemnie komplementarne. Plan wojewódzki wyznacza ramy strategiczne dla rozwoju przestrzennego, natomiast *projekt*

POG uszczegóławia je na poziomie lokalnym, dostosowując do specyfiki miasta i jego potrzeb. W szczególności dotyczy to roli Ostrowa Wielkopolskiego w systemie osadniczym, integracji w ramach *AKO*, rozwoju transportu i infrastruktury, ochrony środowiska oraz zapewnienia mieszkańcom wysokiej jakości usług publicznych.

Rycina 4. Model rozwoju przestrzennego województwa

źródło: Plan zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego

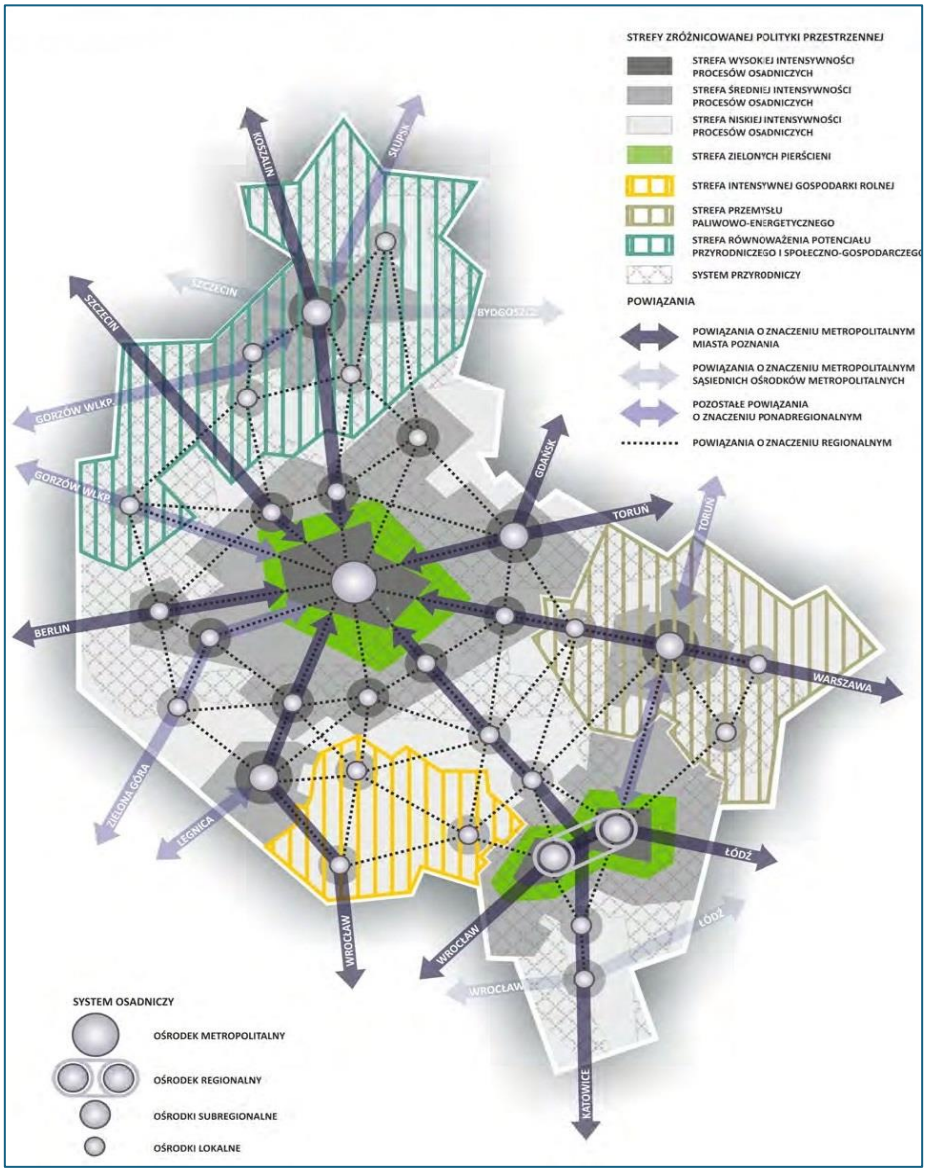

Ustalenia *projektu POG* są zgodne z modelem rozwoju przestrzennego województwa oraz działaniami dla poszczególnych stref zróżnicowanej polityki przestrzennej, a wskazane w *projekcie POG* strefy planistyczne umożliwiają realizację założeń *PZPWW i PZPMOFP*.

2.3.5. Audyt krajobrazowy województwa wielkopolskiego

Audyt krajobrazowy województwa wielkopolskiego (dalej: *Audyt*), przyjęty Uchwałą Nr LI/1000/23 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dnia 27 marca 2023 r. dostarcza wiedzy na temat specyfiki krajobrazowej regionu, określa charakterystykę i typologię krajobrazów, ich ocenę

pod względem wartości przyrodniczych, kulturowych i estetycznych, a także zidentyfikowane zagrożenia oraz priorytety ich ochrony i kształtowania.

Kluczowe powiązania pomiędzy *audytem* i *projektem POG*:

- ochrona i kształtowanie krajobrazów priorytetowych
  Projekt POG, poprzez wyznaczenie stref planistycznych, uwzględnia konieczność ochrony krajobrazów priorytetowych. Obszary krajobrazów priorytetowych ujmowane jako strefy o podwyższonej wartości kulturowej i przyrodniczo-krajobrazowej, w których określono ogólne kierunki kształtowania przestrzeni poprzez wskazanie profilu funkcjonalnego oraz wskaźników i parametrów zabudowy, określając tym samym ramy dla planowania przestrzennego w *mpzp*.
- priorytety ochrony krajobrazu w mieście
  Audyt kładzie nacisk na kwestie przeniesione do *projektu POG* w zakresie: zachowania ciągłości krajobrazowej doliny rzeki Ołobok i jej funkcji ekologicznej, ochrony mozaiki rolniczo-leśnej w otoczeniu miasta przed nadmierną urbanizacją, poprawy jakości krajobrazu zurbanizowanego poprzez rewitalizację przestrzeni zdegradowanych, ekspozycji i ochrony panoram miasta oraz widoków na zabytkowe centrum, a także utrzymania zieleni miejskiej jako elementu krajobrazu sprzyjającego adaptacji do zmian klimatu.

Ustalenia *projektu POG* uwzględniają rekomendacje i wnioski dotyczące kształtowania krajobrazów priorytetowych, a wskazane w *projekcie POG* strefy planistyczne umożliwiają realizację założeń *Audytu*.

2.3.6. Opracowanie ekofizjograficzne podstawowe sporządzone na potrzeby planu ogólnego Gminy Miasto Ostrów Wielkopolski

Zgodnie z art. 72 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (dalej: *upoś*) wymagania dla zapewnienia warunków utrzymania równowagi przyrodniczej i racjonalnej gospodarki zasobami środowiska określa się w opracowaniu ekofizjograficznym. W ramach prac związanych z opracowaniem *projektu POG,* w 2025 r. sporządzone zostało „Opracowanie ekofizjograficzne podstawowe sporządzone na potrzeby planu ogólnego Gminy Miasto Ostrów Wielkopolski" (dalej: *Opracowanie ekofizjograficzne*").

Jest to dokumentacja charakteryzująca poszczególne elementy przyrodnicze na obszarze objętym planem i ich wzajemne powiązania. Zawiera też analizę i ocenę środowiska przyrodniczego miasta, które pozwoliły na określenie uwarunkowań, ograniczeń i potencjału dla zagospodarowania przestrzennego. Jest to swojego rodzaju baza informacyjna wspomagająca procesy decyzyjne w planowaniu przestrzennym miasta i umożliwiająca dostosowanie funkcji, struktury i intensywności zagospodarowania przestrzennego do uwarunkowań przyrodniczych.

Zakres *Opracowania ekofizjograficznego* jest zgodny z Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 9 września 2002 r. w sprawie opracowań ekofizjograficznych. *Opracowanie ekofizjograficzne* obejmuje następujące elementy:

- rozpoznanie i charakterystykę stanu oraz funkcjonowania środowiska, w tym:
  - charakterystykę poszczególnych elementów środowiska,
  - zasoby przyrodnicze i walory krajobrazowe oraz ich ochrona prawna,
  - strukturę przyrodniczą obszaru i jego powiązania z otoczeniem,
  - jakość środowiska i jego zagrożenia,
- diagnozę stanu i funkcjonowania środowiska, w tym:

  - odporność środowiska na degradację oraz zdolność do regeneracji,
  - stan ochrony i użytkowania zasobów przyrodniczych oraz walorów krajobrazowych,
  - dotychczasowe zagospodarowanie, charakter i intensywność zmian zachodzących w środowisku,
  - stan środowiska, zagrożenia dla środowiska i możliwości ich ograniczenia,
- wstępną prognozę dalszych zmian zachodzących w środowisku,
- określenie przyrodniczych predyspozycji do kształtowania struktury funkcjonalno-przestrzennej,
- ocenę przydatności środowiska, polegająca na określeniu możliwości rozwoju i ograniczeń dla różnych rodzajów użytkowania i form zagospodarowania,
- wnioski sformułowane na podstawie ekofizjograficznych uwarunkowań zagospodarowania.

Podstawą do prac nad projektem POG było Opracowanie ekofizjograficzne z aktualną diagnozą środowiska i określeniem predyspozycji do kształtowania struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy Miasto Ostrów Wielkopolski. Na tej podstawie wskazano możliwości rozwoju, jak i ograniczenia dla rozwoju funkcji użytkowych oraz charakterystykę przydatności terenów, ze względu na warunki naturalne. Wskazanie terenów o korzystnych warunkach ekofizjograficznych dla rozwoju funkcji użytkowych nie oznacza, że należy całą ich powierzchnię zagospodarować we wskazany sposób. Jest to punkt wyjścia do wyznaczenia obszarów do zabudowy, jednakże zbyt intensywne zainwestowanie może stanowić nadmierne obciążenie dla środowiska i zaburzyć równowagę elementów środowiskowych na danym obszarze.

Na podstawie analiz przyrodniczych przeprowadzonych na potrzeby *Opracowania ekofizjograficznego*, ustalenia *projektu POG* uwzględniają zróżnicowanie środowiska przyrodniczego i określa warunki do rozwoju funkcji mieszkaniowej, przemysłowej i usługowej, wypoczynkowo-rekreacyjnej i leśnej, rolniczej, komunikacyjnej.
Ustalenia *projektu POG* uwzględniają analizy, wnioski i rekomendacje dotyczące uwarunkowań przyrodniczych i potencjału dla zagospodarowania przestrzennego Miasta Ostrowa Wielkopolskiego określone w *Opracowaniu ekofizjograficznym*. Wskazane w *projekcie POG* strefy planistyczne umożliwiają realizację ustaleń *projektu POG* z zachowaniem równowagi przyrodniczej.

3. INFORMACJE O MOŻLIWYM TRANSGRANICZNYM ODDZIAŁYWANIU USTELEŃ PLANU OGÓLNEGO NA ŚRODOWISKO

Zasady postępowania w sprawach oceny oddziaływania na środowisko w ujęciu transgranicznym określa ustawa *OOŚ*. Zgodnie z art. 51 ust. 2 lit. d) wspomnianej ustawy *Prognoza* zawiera informacje o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko, zaś w ślad za art. 104 wspomnianej ustawy, w przypadku stwierdzenia możliwości znaczącego transgranicznego oddziaływania na środowisko na skutek realizacji *projektu POG* pochodzącego z terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, przeprowadza się postępowanie dotyczące transgranicznego oddziaływania na środowisko.

W ramach prac nad *Prognozą* dokonano oceny możliwości wystąpienia oddziaływania transgranicznego ustaleń *projektu POG*. Biorąc pod uwagę rodzaj i ograniczony zasięg oddziaływania na otoczenie projektowanych stref planistycznych oraz sposób zabudowy i zagospodarowania terenu wyrażone w gminnych standardach urbanistycznych, a także znaczną odległość obszaru opracowania od granicy państwa należy prognozować, że nie wystąpi oddziaływanie transgraniczne planowanego zagospodarowania.

4. ANALIZA I OCENA STANU ŚRODOWISKA

4.1. Komponenty środowiska

4.1.1. Położenie i informacje ogólne

Gmina Miasto Ostrów Wielkopolski jest położona w południowo-wschodniej części województwa wielkopolskiego, w centralnej Polsce. Stanowi ośrodek powiatowy oraz gminny – jest siedzibą powiatu ostrowskiego. Graniczy bezpośrednio z gminami:

- od północy z gminą Raszków,
- od południa z gminą Przygodzice,
- od strony północno-wschodniej oraz zachodniej z dwiema rozłączonymi częściami gminy wiejskiej Ostrów Wielkopolski..

Zgodnie z danymi Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego (dalej: *BDL GUS*) na koniec 2024 r. Gmina Miasto Ostrów Wielkopolski zajmowała powierzchnię 4 190 ha i liczył 68 637 mieszkańców, co czyni go piątym co do wielkości miastem województwa wielkopolskiego (po Poznaniu, Kaliszu, Koninie i Lesznie). Miasto składa się z 11 jednostek pomocniczych, w tym centralnego Śródmieścia oraz szeregu osiedli mieszkaniowych i przemysłowych.

Ostrów Wielkopolski jest położony w niewielkiej odległości od większych miast regionu: Kalisza– ok. 23 km, Konina – ok. 80 km, Łodzi – ok. 140 km, Wrocławia – ok. 110 km oraz Poznania – ok. 125 km. Dogodne położenie w układzie komunikacyjnym Polski podkreśla bliskość głównych szlaków transportowych, w tym planowanej trasy S11, która połączy Koszalin z Górnośląsko-Zagłębiowską Metropolią, m.in. przez Piłę, Poznań i Ostrów Wielkopolski, drogi krajowej nr 25 i drogi krajowej nr 36. Ostrów Wielkopolski to kolejowa stacja węzłowa, na której krzyżują się trzy linie kolejowe nr 14, 272 i 355. Ostrów Wielkopolski charakteryzuje się stosunkowo słabo wytworzonymi powiązaniami rowerowymi.

Według regionalizacji fizycznogeograficznej Polski opracowanej przez Jerzego Kondrackiego („Geografia regionalna Polski", Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2002) i zaktualizowanej przez Instytut Geografii i Przestrzennego Zagospodarowania PAN w 2018 r., Ostrów Wielkopolski położony jest w megaregionie Pozaalpejska Europa Środkowa (3), w obrębie prowincji Nizina Środkowoeuropejska, podprowincji Niziny Środkowopolskie, makroregionu Nizina Południowowielkopolska, w ramach wyodrębnionego mezoregionu Wysoczyzna Kaliska. Niewielki południowy fragment obszaru miasta jest przyporządkowany do mezoregionu Kotlina Milicka w obrębie makroregionu Obniżenie Milicko-Głogowskie.

Położenie Ostrowa Wielkopolskiego, tak w układzie administracyjnym, jak i fizyczno-geograficznym, sprzyja pełnieniu przez miasto roli ośrodka subregionalnego o funkcjach gospodarczych, edukacyjnych, kulturalnych i administracyjnych.

4.1.2. Geologia i rzeźba terenu[2]

4.1.2.1. Rzeźba terenu

Rzeźba terenu została ukształtowana w wyniku oddziaływania lądolodu, wód pochodzących z deglacjacji lądolodu oraz przemodelowana w warunkach interglacjalnych, peryglacjalnych i holoceńskich. Decydujący wpływ na ukształtowanie powierzchni miało oddziaływania lądolodu

[2] Opracowanie ekofizjograficzne podstawowe sporządzone na potrzeby planu ogólnego Gminy Miasto Ostrów Wielkopolski

skandynawskiego w okresie stadiału warciańskiego zlodowacenia środkowopolskiego (w przybliżeniu ok. 128-195 tys. lat temu). Przyjmuje się, że w fazie maksymalnego zasięgu tego lądolodu (stadiał maksymalny, inaczej – Pilicy) obszar ten był pokryty lodem aż po Wzgórza Ostrzeszowskie, Dalkowskie i Trzebnickie. W okresie swego wycofywania się, lądolód ten pozostawił ciągi wzgórz morenowych Wysoczyzny Kaliskiej.

Miasto jest położone na północno-zachodnich stokach Wzgórz Wysockich. Rzeźba terenu nie jest zróżnicowana; krajobraz ma charakter nizinny, równinny, lekko falisty. Na przeważającej części obszaru rzędne wysokościowe wynoszą od około 130 m do 145 m n.p.m. Teren obniża się z południa w kierunku północnym, w kierunku doliny rzeki Ołobok. Najwyższy punkt zlokalizowany jest w południowo-wschodniej części miasta, na obszarze osiedla Pruślin (155 m n.p.m.), a najniższy (125 m n.p.m.) znajduje się w północnej części miasta, na obszarze osiedla Wenecja. Różnice wysokości terenu dla całego miasta wynoszą do 30 m.

4.1.2.2. Budowa geologiczna

Obszar miasta, pod względem regionalizacji geologicznej, w całości położony jest w obrębie monokliny przedsudeckiej. Od południowego zachodu sąsiaduje z blokiem dolnośląskim, od północnego wschodu z synklinorium szczecińsko-łódzko-miechowskim, a od południowego wschodu z monokliną śląsko-krakowską. Na zachód monoklina przedsudecka ma swoją kontynuację na terenie Niemiec. Zbudowana jest ze skał permsko-mezozoicznych, znajdujących się niezgodnie na sfałdowanym podłożu paleozoicznym.

Utwory permsko-mezozoiczne ułożone są pod kątem kilku stopni w kierunku północnym oraz północno-wschodnim. Utwory permskie to czerwono zabarwione zlepieńce, piaskowce oraz łupki czerwonego spągowca z wkładami porfirów, melafirów, a także ich tufów. Osady dolnopermskie cechują się zmienną miąższością. Seria wulkanogeniczna ma miąższość do 500 m. Wyżej zalegają jasnoszare piaskowce, tzw. „białego spągowca", a także rytmiczne osady cechsztynu. Osady cechsztynu to łupki miedzionośne, dolomity, wapienie, łupki ilaste, anhydryty, gipsy oraz sole kamienne i potasowe. Utwory permu cienieją w kierunku południowego wschodu. Trias reprezentowany jest przez osady środkowego oraz dolnego pstrego piaskowca o miąższości wynoszącej około 500 m, wapienia muszlowego, kajpru o miąższości około 500 m, a także retyku, którego miąższość wynosi około 400 m. Utwory triasu także cieniują się w kierunku południowego wschodu. W północno wschodniej części monokliny obserwuje się osady jury. W niektórych miejscach nawiercone zostały skały podłoża monokliny − karbońskie, silnie zdiagenezowane, a nawet zmetamorfizowane piaskowce kwarcowe i kwarcyty. Niższe piętro strukturalne nazwane zostało blokiem południowowielkopolskim. Utwory monokliny

4.1.2.3. Surowce naturalne

Źródłem informacji o surowcach naturalnych Polski oraz ściśle z nimi związaną tematyką eksploatacji złóż kopalin jest System Gospodarki i Ochrony Bogactw Mineralnych Polski MIDAS[3], prowadzony przez Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy (*PIG-PIB*). Zgodnie z danymi zamieszczonymi w bazie MIDAS, na obszarze Ostrowa Wielkopolskiego rozpoznano i udokumentowano 10 złóż surowców naturalnych (węgli brunatnych, piasków i żwirów, surowców ilastych ceramiki budowlanej, gazów ziemnych), z czego 3 złoża zostały skreślone z bilansu zasobów.

[3] https://midas-app.pgi.gov.pl/ords/r/public/midas/start (dostęp: 03.01.2026)

Złoże gazu ziemnego „Wysocko” udokumentowano na powierzchni 139,5 ha, częściowo położone w południowej części Ostrowa Wielkopolskiego. Gaz zakumulowany jest w obrębie stropowych partii utworów dolomitu głównego. Struktura złożowa ma charakter brachyantykliny przydyslokacyjnej o orientacji osi podłużnej N-S. Od stropu złoże ekranowane jest bezpośrednio anhydrytem podstawowym Stassfurtu. Serię produkcyjną stanowią piaskowce czerwonego spągowca górnego. Dolną granicę złoża stanowi poziom wody podścielającej.

Złoże kopalin ilastych „Ostrów-Krępa” rozpoznano w trzech polach na powierzchni 16,96 ha w granicach miasta Ostrów Wielkopolski. Złoże budują czwartorzędowe gliny. Ma ono formę pokładową, nadkład stanowi gleba, a spąg zamarglone gliny.

Złoże iłów „Zacharzew” udokumentowano na zachodnich przedmieściach Ostrowa Wielkopolskiego. Ma ono powierzchnię 1,54 ha. Tworzą je lodowcowe gliny morenowe, piaszczyste czwartorzędowe. Złoże charakteryzuje się formą pokładową z niewielkimi w jego obrębie soczewkami piasków. Strop stanowi gleba natomiast w spągu występują piaski, żwiry oraz gliny zwałowe.

Złoże węgla brunatnego „Ostrów Wielkopolski” znajduje się wśród ilasto-piaszczystych osadów mioceńskich. Węgiel brunatny nie tworzy ciągłych pokładów, lecz liczne, ale szybko wyklinowujące się soczewki. Miąższość pokładów węgla w większości jest mniejsza od 1 m, a tylko lokalnie przekracza 3 m.

Złoże piasków i żwirów „Pruślin” udokumentowano na powierzchni 0,44 ha. Znajduje się ono na południowy zachód od miejscowości Pruślin. Ma formę pokładową, gdzie w nadkładzie występuje gleba i piaski, natomiast w spągu piaski drobnoziarniste i gliny.

W bliskim sąsiedztwie ww. złoża leży złoże „Ostrów-Pruślin” rozpoznane w dwóch polach. Kopaliną są tu piaski (w polu A – południowym) oraz piaski i żwiry (w polu B - północnym). Złoże o łącznej powierzchni 1,03 ha charakteryzuje się prostą budową pokładową. Nadkład stanowi gleba, a spąg piaski gliniaste i gliny zwałowe.

W obrębie terenu wysypiska odpadów komunalnych dla Ostrowa Wielkopolskiego położonym na południowych obrzeżach miasta, udokumentowano złoża piasków: „Ostrów Wlkp. – ul. Staroprzygodzka” o powierzchni 4,12 ha, „Ostrów Wielkopolski” o powierzchni 0,54 ha i „Ostrów Wielkopolski II” o powierzchni 1,97 ha. Mają one prostą budowę geologiczną pokładową. Strop tych złóż tworzą gleby, piaski i gliny natomiast spąg - piaski i gliny zapiaszczone.

Złoże „Ostrów Wielkopolski III” ma charakter pokładowy i obejmuje osady piasków i żwirów czwartorzędowych, typowe dla utworów plejstoceńskich związanych z procesami akumulacji wodnej i glacjalnej.

Tabela 4. Udokumentowane złoża kopalin

źródło: opracowanie własne na podstawie danych MIDAS

Kod i ID złoża	Nazwa złoża	Kopalina główna	Powierzchnia złoża [ha]	Stan zagospodarowania złoża
GZ 4713	Wysocko	gazy ziemne	183,00	złoże zagospodarowane (E)
IB 3031	Ostrów-Krępa	surowce ilaste ceramiki budowlanej	16,9599	eksploatacja zaniechana (Z)
IB 3032	Zacharzew	surowce ilaste ceramiki budowlanej	23,20	eksploatacja zaniechana (Z)

WB 736	Ostrów Wielkopolski	węgle brunatne	663,00	złoże o zasobach prognostycznych (N)
KN 8365	Ostrów Wielkopolski	piaski i żwiry	0,54	złoże skreślone z bilansu zasobów (M)
KN 8366	Ostrów Wielkopolski II	piaski i żwiry	1,8901	złoże zagospodarowane (E)
KN 13437	Ostrów Wielkopolski III	piaski i żwiry	0,7119	złoże skreślone z bilansu zasobów (M)
KN 6499	Ostrów Wp.-Staroprzygodzka	piaski i żwiry	4,12	złoże skreślone z bilansu zasobów (M)
KN 7767	Ostrów-Pruślin	piaski i żwiry	1,02	eksploatacja zaniechana (Z)
KN 2934	Pruślin	piaski i żwiry	0,44	eksploatacja zaniechana (Z)

Udokumentowane złoża kopalin stanowią element środowiska podlegający ochronie na podstawie przepisów odrębnych, w szczególności ustawy Prawo geologiczne i górnicze oraz ustawy Prawo ochrony środowiska. Zgodnie z tymi przepisami zagospodarowanie przestrzenne powinno uwzględniać konieczność racjonalnego gospodarowania zasobami kopalin oraz ograniczania działań mogących trwale uniemożliwić ich wykorzystanie w przyszłości.

W granicach miasta Ostrów Wielkopolski część udokumentowanych złóż znajduje się w obszarach o istniejącym lub planowanym zagospodarowaniu, w tym w obrębie stref planistycznych dopuszczających różne funkcje. Ze względu na ogólny charakter planu ogólnego, który nie przesądza o sposobie zagospodarowania konkretnych nieruchomości, szczegółowe rozstrzygnięcia w zakresie przeznaczenia terenów położonych w granicach złóż oraz sposobów ich ochrony będą podejmowane na etapie sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, z uwzględnieniem przepisów odrębnych.

4.1.2.4. Warunki podłoża budowlanego

Określenie geologiczno-inżynierskich warunków podłoża na obszarze Ostrowa Wielkopolskiego ogranicza się do wyróżnienia dwóch rodzajów obszarów: obszary o warunkach korzystnych oraz obszary o warunkach niekorzystnych, utrudniających budownictwo. Z waloryzacji wyłączono: obszary występowania złóż kopalin poza złożami gazu ziemnego, lasy, użytki rolne w klasie I-IVa, łąki na glebach pochodzenia organicznego, rejony zwartej zabudowy miejskiej Ostrowa Wielkopolskiego.

Za obszary o warunkach korzystnych dla budownictwa uznano rejony, na których występują grunty spoiste: zwarte, półzwarte i twardoplastyczne; grunty niespoiste średniozagęszczone i zagęszczone, na których nie występują zjawiska geodynamiczne, a głębokość występowania zwierciadła wody gruntowej przekracza 2 m p.p.t. Warunki takie występują głównie na obszarach Wysoczyzny Kaliskiej w północnej części miasta oraz od strony Wzgórz Ostrzeszowskich we wschodniej części. Poziom wód gruntowych występuje tu na różnych głębokościach, w zależności od morfologii terenu i rodzaju podłoża, ale głębiej niż 2 m. Należy zaznaczyć, że w obrębie Wzgórz Ostrzeszowskich występują zaburzenia glacitektoniczne związane z ruchem lądolodu. Nieregularny system wypiętrzeń glacitektonicznych, nałożonych na niżej znajdujące się również nieregularne formy, łuski pocięte uskokami, daje w sumie kompleks warstw zdyslokowanych, sięgający do głębokości 150 m, obejmujący dolne warstwy czwarto rzędu (plejstocen) i neogen. Na tych terenach konieczne jest sporządzanie dokumentacji geologiczno-inżynierskich pod planowane inwestycje budowlane.

Do obszarów o warunkach niekorzystnych, utrudniających budownictwo, zaliczono rejony, na których występują: grunty słabonośne (organiczne, spoiste w stanie miękkoplastycznym i plastycznym, niespoiste luźne), tereny, na których zwierciadło wody gruntowej znajduje się płyciej niż 2 m p.p.t.; tereny występowania wód agresywnych, obszary zalewane w czasie powodzi oraz podmokłości i zabagnienia. Występują głównie w dolinie Ołoboku, dopływu Baryczy oraz kilku innych mniejszych cieków, na powierzchniach tarasów zalewowych. W rejonach tych podłoże jest zbudowane ze słabonośnych holoceńskich osadów organicznych (namuły, torfy) oraz wody gruntowe występują płytko (do 2 m). Ze względu na ich niskie położenie względem koryta rzeki tereny te narażone są na zalanie w czasie powodzi.

4.1.2.5. Osuwiska i tereny zagrożone ruchami masowymi ziemi

Ruchy masowe ziemi to procesy geodynamiczne polegające na przemieszczaniu się gruntów lub skał pod wpływem siły grawitacji, niekiedy przy współudziale dodatkowych czynników, takich jak: nadmierne uwilgocenie, erozja, działalność antropogeniczna czy drgania sejsmiczne. Najczęściej występujące formy to osuwiska, spełzywania, obrywy i zsuwy. W Polsce największe ich nagromadzenie występuje w obszarach górskich i podgórskich, a w strefach nizinnych zjawiska te są z reguły sporadyczne i lokalne.

Ostrów Wielkopolski położony jest na Nizinie Południowowielkopolskiej, w obrębie doliny Prosny i jej dopływów. Teren miasta charakteryzuje się przewagą równinnych i falistych form ukształtowanych w osadach polodowcowych i rzecznych. Strome skarpy, a tym samym warunki sprzyjające rozwojowi procesów osuwiskowych, na terenie miasta nie występują.

Zgodnie z danymi Systemu Ochrony Przeciwosuwiskowej (SOPO[4]) na obszarze miasta Ostrowa Wielkopolskiego nie zidentyfikowano osuwisk oraz terenów zagrożonych osuwaniem się mas ziemnych.

4.1.3. Gleby

W strukturze zagospodarowania terenu Gminy Miasto Ostrów Wielkopolski przeważają grunty zabudowane i zurbanizowane, stanowiące ponad połowę powierzchni miasta. Lasy zajmują mniej niż 10% powierzchni miasta, a pozostałą część stanowią użytki rolne, w skład których wchodzą grunty orne, łąki i pastwiska trwałe, sady, grunty rolne zabudowane, grunty zadrzewione i zakrzewione na użytkach rolnych, oraz grunty pod stawami i rowami.

Występowanie gleb uwarunkowane jest budową geologiczną, rodzajem skały macierzystej, rzeźbą terenu oraz warunkami wodnymi. Zasadnicza część miasta zlokalizowana jest w zasięgu występowania żwirów oraz piasków wodnolodowcowych oraz glin zwałowych stadiału mazowiecko-podlaskiego zlodowacenia środkowopolskiego.

Przydatność rolniczą gleb określają klasy bonitacyjne wyróżnione na podstawie następujących kryteriów: budowa profilu glebowego (typ i podtyp gleby, rodzaj, gatunek, miąższość poziomu próchnicznego i zawartość próchnicy, skład chemiczny gleby i jej odczyn, oglejenie, właściwości fizyczne); stosunki wilgotnościowe uwarunkowane położeniem w terenie; wysokość bezwzględna.

W północnej części miasta dominuje kompleks przydatności rolniczej żytni słaby, natomiast w obrębie samej doliny rzeki Ołobok kompleks użytków zielonych słabych oraz bardzo słabych.

[4] https://www.pgi.gov.pl/osuwiska/123/aplikacja.html

W sąsiedztwie doliny występuje także kompleks żytni bardzo słaby. Kompleks żytni słaby występuje na piaskowych glebach różnych typów genetycznych, zaś kompleks żytni bardzo słaby wykształcony jest na glebach murszowo-mineralnych, wytworzonych na piaskach luźnych bądź słabo gliniastych. W południowej części miasta Ostrów Wielkopolski największy udział ma kompleks żytni bardzo słaby, który wykształcony jest na glebach piaskowych. Występujący tu kompleks użytków zielonych słabych oraz bardzo słabych rozwinął się na glebach murszowo-mineralnych, ukształtowanych na płytko zalegających piaskach luźnych bądź słabo gliniastych. Kompleks żytni bardzo dobry dominuje w zachodniej, środkowo-południowej, a także południowo-wschodniej części miasta. Ma to związek z występowaniem gleb pseudobielicowych, ukształtowanych na piaskach gliniastych lekkich, pod którymi niegłęboko zalegają gliny. Kompleks żytni dobry występuje także na niewielkich obszarach w części zachodniej, południowo-zachodniej, a także południowo-wschodniej miasta. Powstał na pseudobielicowych glebach, wykształconych na piaskach gliniastych lekkich, płytko podścielonymi glinami. Pozostałe kompleksy występują na niewielkich obszarach miasta.

4.1.4. Warunki wodne

4.1.4.1. Wody powierzchniowe

Ostrów Wielkopolski położony jest na obszarze dorzecza Odry, w dwóch regionach wodnych:

- Warty – zarządzany przez Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Poznaniu,
- Środkowej Odry – zarządzany przez Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej we Wrocławiu.

Gospodarowanie wodami na tym obszarze odbywa się na podstawie *Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry (na lata 2022-2027)*[5].

Północny fragment miasta jest położony w dolinie rzeki Ołobok, będącej największym lewobrzeżnym dopływem Prosny, do której uchodzi w okolicy wsi Ołobok zlokalizowanej około 18 km na wschód od Ostrowa Wielkopolskiego. Źródło rzeki występuje obok wsi Korytnica na wysokości około 145 m. n. p. m., zlokalizowanej na Wysoczyźnie Kaliskiej. Rzeka płynie w kierunku wschodnim od miasta Raszków do samego ujścia, zaś w górnym biegu w kierunku południa. Dolina Ołoboku jest ewidentnie wykształcona, zaś jej szerokość w górnym biegu wynosi od 200 m do 400 m, a poniżej Ostrowa Wielkopolskiego mieści się w przedziale od 300 do 800 m. Powierzchnia całego dorzecza wynosi 447,9 km^2, zaś powierzchni zlewni – 64,2 km^2. Zlewnia Ołoboku charakteryzuje się rzadką siecią wodną. Z lewej strony do rzeki uchodzi ciek Niedźwiada oraz struga Ciemna. Z prawej strony do rzeki uchodzi Zgniła Barycz, będąca jej największym dopływem oraz Struga Ostrowska, zlokalizowana w całości na terenie miasta, mająca swoje źródła w Wysocku Wielkim, w okolicach ulicy Kamiennej. W górnym biegu rzeki nie obserwuje się większych dopływów. Zachodni oraz południowy fragment miasta jest odwadniany przez prawobrzeżne dopływy Baryczy, m.in przez przepływający przez zachodnią część miasta Dopływ w Topoli Wielkiej.

Na terenie miasta znajdują się niewielkie zbiorniki wodne o funkcji rekreacyjnej, między innymi w Parku Miejskim im. Jana Jerzego Przebendowskiego i w Parku 600-lecia Ostrowa Wielkopolskiego i o funkcji retencyjnej: zbiornik retencyjny wód deszczowych przy ul. Kamiennej, zbudowany w 2019 r., o powierzchni 3 960 m^2 i pojemności użytkowej 4 752 m^3. Największym zbiornikiem wodnym jest Zbiornik Piaski-Szczygliczka, zlokalizowany w północnej części miasta. Został wybudowany w latach 1974-1978, o pojemności 740,5 tys. m^3 i śr. głębokości ok. 2,5 m.

[5] Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 16 listopada 2022 r. (Dz. U. z 2023 r. poz. 335)

Jednolitą częścią wód powierzchniowych (dalej: *JCWP*) jest oddzielny i znaczący element wód powierzchniowych: jezioro, sztuczny zbiornik wodny, ciek, fragment morskich wód wewnętrznych itp. Większe cieki dzielone są na mniejsze odcinki stanowiące *JCWP*. Podstawą oceny stanu *JCWP* są badania prowadzone w punktach pomiarowych. *JCWP* dzieli się na naturalne, dla których określa się stan ekologiczny i stan chemiczny oraz na sztuczne (powstałe w wyniku działalności człowieka) i silnie zmienione (ich charakter został w znacznym stopniu zmieniony w następstwie fizycznych przeobrażeń, będących wynikiem działalności człowieka), dla których określa się potencjał ekologiczny i stan chemiczny. Według drugiej aktualizacji Planów gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry (na lata 2022-2027) miasto położone jest w *JCWP*:

- Ołobok do Niedźwiady – RW60001018441,
- Ołobok od Niedźwiady do ujścia - RW60001618449,
- Barycz do Dąbrówki – RW60001014119.

W Planie gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry określone zostały cele środowiskowe dla wód powierzchniowych, oparte na wartościach granicznych wskaźników fizyko-chemicznych, biologicznych i hydromorfologicznych, które określają stan/potencjał ekologiczny wód powierzchniowych odpowiadający dobremu stanowi wód. Przeprowadzone ceny ryzyka nieosiągnięcia przyjętych celów środowiskowych dla *JCWP* Ołobok do Niedźwiady, Ołobok od Niedźwiady do ujścia, Barycz do Dąbrówki zostały określone jako zagrożone, w związku z czym dopuszczono odstępstwa czasowe (derogacja do 2027 roku), biorąc pod uwagę brak możliwości technicznych lub dysproporcjonalne koszty osiągnięcia założonych klas; warunkiem odstępstwa jest pełne i terminowe wdrożenie programu działań.

4.1.4.2. Wody podziemne

W obszarze Ostrowa Wielkopolskiego stwierdzono występowanie wód w piętrze czwartorzędowym i trzeciorzędowym. Pełny obraz warunków hydrogeologicznych wymaga wzmianki o ukształtowaniu powierzchni podczwartorzędowej. Charakterystyczne dla tego rejonu są znaczne deniwelacje tej powierzchni dochodzące do 140 m, przekraczające na większej części obszaru wysokości względne współczesnej rzeźby terenu. W podłożu uwidaczniają się wyraźnie zarysowane dwa obniżenia o przebiegu równoleżnikowym:

- jedno w północnej części, w rejonie Ostrowa Wielkopolskiego i współczesnej doliny Ołoboku,
- drugie, o większych rozmiarach, w środkowej i południowej części związane z pradoliną Baryczy rozszerzoną w Kotlinę Odolanowską.

Obniżenia te rozdziela strefa wyniesień trzeciorzędu, zbudowana z iłów poznańskich, na które nałożyły się osady czwartorzędowe, tworząc widoczne w dzisiejszej powierzchni morfologicznej, tzw. Pagórki Ostrowskie na linii łączącej miejscowości Przygodzice-Wysocko Wielkie-Sieroszewice oraz południkowe wzniesienie tej powierzchni w północno-zachodniej części obszaru, biegnące od granic pradoliny Baryczy przez miejscowości Topola Mała-Zacharzew-Radłów. Od południa i południowego wschodu Kotlina Odolanowska ograniczona jest wyniesieniem trzeciorzędu we Wzgórzach Ostrzeszowskich. W obrębie piętra czwartorzędowego można wyróżnić dwa poziomy wodonośne:

- poziom wód gruntowych – poziom wód międzymorenowy
  Poziom gruntowy występuje w obrębie tarasów doliny Ołoboku, pradoliny Baryczy oraz lokalnie w rejonie wysoczyzny i moren czołowych zlodowacenia środkowopolskiego. Strop poziomu występuje na zróżnicowanych głębokościach. W obrębie doliny i pradoliny w przedziale od 0,1 do 3,5 m, tj. na rzędnych od 120 do 125 m n.p.m., zaś na wysoczyźnie

kaliskiej i w strefie moren czołowych od 4,0 do 14,0 m, tj. na rzędnych od 130 do 195 m n.p.m. Poziom wodonośny budują piaski i żwiry interglacjału eemskiego, zlodowacenia bałtyckiego i holocenu, niekiedy zaglinione z przewarstwieniami mułków. Miąższość poziomu jest zmienna i waha się od około 3,0 do ponad 20,0 m. Poziom zasilany jest w głównej mierze poprzez infiltrację opadów, lokalnie przez drenaż poziomów niżej leżących i z wód powierzchniowych;

– poziom międzymorenowy
  Poziom ten związany jest z piaszczysto-żwirowymi osadami rzecznymi interglacjału mazowieckiego środkowopolskiego i fluwioglacjalnymi zlodowacenia południowopolskiego. W północnej części obszaru osady te złożone zostały w strukturze kopalnej, o szerokości od 0,4 do 0,6 km, rozciągającej się wzdłuż współczesnej doliny Ołoboku. Miąższość utworów wodonośnych waha się tu od około 10 do około 40 m. Od wyżej leżącego poziomu gruntowego oddzielony jest generalnie warstwą mułków, o miąższości od 4,0 do 15,0 m, rzadziej glin. W strukturze Ołoboku strop osadów wodonośnych poziomu międzymorenowego zalega na głębokości około 25 - 40 m poniżej terenu, tj. na rzędnej około 85 m n.p.m. Utwory wodonośne struktury Ołoboku, w kierunku zachodnim i południowo - zachodnim, kontaktują się z międzymorenowym poziomem wysoczyznowym zalegającym w podłożu miasta Ostrowa i na SW od miasta. W rejonie tym utwory pokrywowe, jak i podścielające poziom stanowią gliny morenowe. Osady wodonośne wykazują tu bardzo zróżnicowaną miąższość od 5 do maksymalnie 27 m i zróżnicowaną głębokość zalegania w przedziale od 5 do 50 m.

Jednolite części wód podziemnych (dalej: JCWPd) są jednostkami hydrogeologicznymi, które zostały wyodrębnione na podstawie systemów krążenia wód przypowierzchniowego poziomu wodonośnego. Zgodnie z przyjętymi w 2011 roku Planami gospodarowania wodami (dalej: PGW) na obszarze dorzeczy w Polsce obowiązywał podział na 161 JCWPd. Na potrzeby aktualizacji PGW na lata 2016-2021 opracowano nowy podział na 172 JCWPd, a kolejna aktualizacja – obowiązująca w latach 2022-2027 – wprowadziła podział na 174 JCWPd. Zgodnie z aktualnym podziałem Polski na JCWPd Ostrów Wielkopolski znajduje się w zasięgu ***JCWPd nr GW600080*** i ***JCWPd nr GW600081***.[6]

Ujęcia wód podziemnych zaopatrujące system wodociągowy miasta opierają się przede wszystkim na eksploatacji wód czwartorzędowych. Największe z nich to ujęcie wód czwartorzędowych dla Ostrowa Wielkopolskiego. Dla ujęcia wody „Wtórek" w miejscowości Ostrów Wielkopolski i Wtórek obejmującego działki o numerach ewidencyjnych: 15, 14, 13, 12, 11, 16, 17/2, 17/1, 18, 19, 20, 21/1, 21/4, 21/2, 21/3, 22, 2, 3, 5, 6, 7, 8, 4, 9, 10, 11 oraz oddzielnie leżące studnie na działkach nr 4A, 19/1 i VIII o łącznej powierzchni 14,5263 ha oraz dla ujęcia wody „Trąba" w miejscowości Wtórek na działkach o numerach ewidencyjnych: 492, 493, 494, 531, 848, 533, 534, 535, 536, 537, 538, 539, 540/4, 540/5, 540/6, 541, 542, 543, 547, 548, 549, 550, 551, 552, 553, 554, 555/1, 524, 525, 544, 528,530, 527, 519 i 496 i 484 o łącznej powierzchni 17,3020 ha, ustanowione zostały strefy ochrony ujęć, zgodnie z Rozporządzeniem Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Poznaniu z dnia 18 lutego 2004 r. (tekst jednolity uwzględniający zmiany z dn. 05.02.2010 r. oraz 27.01.2012 r.) w spawie ustanowienia strefy ochronnej komunalnego ujęcia wody podziemnej dla miasta Ostrowa Wielkopolskiego.

Na dalszym etapie planistycznym (sporządzania *mpzp* lub zmiany obowiązujących planów) należy uwzględnić ograniczenia wynikające z aktów prawnych ustanawiających strefy ochronne ujęć wód podziemnych.

[6] Opracowanie ekofizjograficzne podstawowe sporządzone na potrzeby planu ogólnego Gminy Miasto Ostrów Wielkopolski

W niewielkim zakresie w Ostrowie Wielkopolskim wykorzystywane są również ujęcia wód trzeciorzędowych, które mają marginalne znaczenie w bilansie zaopatrzenia w wodę. Proces uzdatniania polega przede wszystkim na usuwaniu nadmiaru żelaza i manganu, a także dezynfekcji przy pomocy promieniowania UV, dzięki czemu woda charakteryzuje się neutralnym smakiem i brakiem zapachu chloru.

Wody podziemne o największej zasobności i walorach użytkowych, mające strategiczne znaczenie w gospodarce wodnej, zostały wskazane przez służbę hydrologiczną jako Główne Zbiorniki Wód Podziemnych (dalej: *GZWP*). W północnej części miasta wydzielony został *GZWP* nr 310 „Dolina kopalna rzeki Ołobok". Jest to zbiornik porowy, z czwartorzędowym piętrem wodonośnym. Szacunkowe zasoby dyspozycyjne wynoszą 21 tys. m^3/dobę, a średnia głębokość ujęć wynosi 60 m. Wody zlokalizowane w tej strukturze charakteryzują się niewielkim zanieczyszczeniem oraz są łatwe do uzdatniania.

Zbiornik Ołobok ma silnie wydłużony kształt o przebiegu równoleżnikowym, związany jest z biegiem i zlewnią rzeki Ołobok – lewo brzeżnego dopływu Prosny. Zbiornik związany jest ze strukturą wodonośną doliny kopalnej tej rzeki, w związku z czym jego granice nie są tożsame z granicami morfologicznymi doliny Ołoboku.

Dolina kopalna rzeki Ołobok jest rynną głęboko wciętą w osady ilaste neogenu, bądź gliny morenowe zlodowaceń środkowopolskich. Dolinę kopalną wypełniają głównie osady z okresu interglacjału mazowieckiego.

W obrębie zbiornika piętro czwartorzędowe reprezentują także dwa poziomy wodonośne: wód gruntowych i doliny kopalnej. Poziom wód gruntowy występuje w obrębie tarasów doliny Ołoboku. Miąższość poziomu jest zmienna i waha się od ok. 3,0 do ponad 20,0 m. Zwierciadło wody jest swobodne. Poziom jest zasilany w głównej mierze przez infiltrację opadów, lokalnie przez drenaż poziomów niżej leżących i z wód powierzchniowych, tj. z Ołoboku i jego niewielkich dopływów. Współczynniki filtracji pierwszego poziomu wodonośnego wynoszą 2,54–25,92 m/d.

Poziom doliny kopalnej związany jest z piaszczysto-żwirowymi osadami rzecznymi fluwioglacjalnymi zlodowaceń południowopolskich i środkowopolskich. Zwierciadło wody jest napięte. Na obszarze zbiornika osady te zostały złożone w strukturze kopalnej, o szerokości 0,4-0,6 km, rozciągającej się wzdłuż współczesnej doliny Ołoboku, z niewielkimi zmianami na obu jego krańcach. Miąższość utworów wodonośnych wynosi ok. 10-40 m. Od wyżej leżącego poziomu wód gruntowego jest oddzielony lokalnie warstwą mułków, o miąższości 4,0-15,0 m, rzadziej glin. Eksploatacja wód podziemnych na obszarze zbiornika jest skoncentrowana w centralnej części w trzech ujęciach komunalnych. Pozostałe ujęcia na obrzeżach zbiornika wyróżniają się niską eksploatacją, a ujęcie Piaski-Szczygliczka, jako infiltracyjne, eksploatowane jest tylko sezonowo i ujmuje i poziom wodonośny.

4.1.5. Warunki klimatyczne[7]

Polska jest położona w zasięgu klimatu przejściowego, pomiędzy ciepłym, morskim klimatem Europy Zachodniej, a klimatem kontynentalnym Europy Wschodniej. Na podstawie regionalizacji klimatycznej Polski wg Okołowicza, miasto Ostrów Wielkopolski znajduje się w obrębie regionu śląsko-wielkopolskiego, reprezentującego obszar przewagi wpływów oceanicznych.

Amplitudy temperatur są tutaj mniejsze niż średnie w Polsce. Wiosna jest wczesna i ciepła, lato długie, a zima łagodna i krótka z nietrwałą pokrywą śnieżną (ok. 58 dni). Długość okresu

[7] Opracowanie ekofizjograficzne podstawowe sporządzone na potrzeby planu ogólnego gminy miasta Ostrowa Wielkopolskiego

wegetacyjnego wynosi 220 dni. Średnia miesięczna temperatura powietrza wynosi około 9,6 stopni Celsjusza, średnia najcieplejszego miesiąca (lipca) około 19 stopni Celsjusza, a średnia temperatura stycznia około -1,1 stopni Celsjusza. Stopień zachmurzenia w jedenastostopniowej skali wynosi od 6,3 do 6,6. Opady kształtują się nieco powyżej średniej krajowej. Maksimum opadów przypada w lipcu, a najniższe sumy przypadają na miesiące zimowe oraz kwiecień. Roczna suma opadów wynosi około 670 mm.

4.1.6. Flora i fauna

Skupiska zieleni, zarówno naturalnej jak i urządzonej, mają zasadnicze znaczenie w kształtowaniu warunków życia mieszkańców miasta. Obszarami zieleni w Ostrowie Wielkopolskim są lasy i grunty zadrzewione, parki, zieleńce, zieleń osiedlowa i przyuliczna, a także zieleń parków dydaktycznych, ogrodów działkowych, cmentarzy oraz ośrodków sportu i rekreacji. Elementy te w istotny sposób wpływają na podniesienie komfortu życia w mieście, poprzez pełnione funkcje estetyczne i ochronne. Zieleń tworzy bariery ochronne, pochłania i neutralizuje zanieczyszczenia, wpływa na poprawę mikroklimatu miasta, a także podnosi walory estetyczne przestrzeni. Skupiska zieleni stanowią także obszary siedliskowe dla różnorodnej flory i fauny.

Według danych ewidencji gruntów, lasy oraz grunty zadrzewione i zakrzewione zajmują około 10% powierzchni miasta, tereny rekreacyjno-wypoczynkowe – ponad 2%, a grunty pod wodami ponad 1%. Do najważniejszych terenów zielonych w mieście należą: kompleks rekreacyjno-wypoczynkowy „Piaski-Szczygliczka", Las Piaski z Parkiem Kultury i Wypoczynku, Borek Zębcowski, Park Miejski (Śródmieście), Park 3 Maja (os. Powstańców Wielkopolskich), Park Karola Marcinkowskiego (Śródmieście), Ogródki Jordanowskie w bezpośrednim sąsiedztwie Parku Miejskiego.

Aktualną potencjalną roślinnością naturalną, czyli taką, która rozwinęłaby się na tym terenie po ustaniu działalności człowieka, w obecnych warunkach środowiska, jest grąd środkowoeuropejski, odmiana śląsko-wielkopolska, forma niżowa, seria uboga, a w północnej części miasta nadrzeczny łęg jesionowo-wiązowy. Jest to jednak skrajny wariant określający możliwości rozwoju roślinności naturalnej. Roślinność rzeczywistą na terenie miasta stanowi roślinność segetalna, ruderalna i roślinność nieleśna siedlisk wilgotnych o charakterze półnaturalnym.

Szata roślinna jest bardzo przekształconym elementem przyrodniczym analizowanego obszaru. Większość powierzchni stanowi roślinność o charakterze antropogenicznym: związana z działalnością rolniczą, zbiorowiskami segetalnymi i ruderalnymi, przydomowymi ogródkami, ciągami komunikacyjnymi.

Flora i fauna omawianego obszaru niczym nie wyróżnia się na tle okolicy czy regionu, reprezentowana jest przez gatunki związane z gospodarką człowieka i siedliskami silnie przez niego przekształconymi. Szatę roślinną na analizowanym terenie stanowią:
roślinność pól uprawnych (agrocenozy) wraz z towarzyszącą zielenią śródpolną,
- roślinność zbiorowisk łąkowych w dolinie rzeki Ołobok i mniejszych cieków wodnych,
- niewielkie kompleksy leśne, zajmujące około 10% powierzchni terenu opracowania,
- zespoły zieleni urządzonej (parki, cmentarze, ogrody działkowe),
- roślinność związana ze zbiorowiskami ruderalnymi (przydomowe ogródki, roślinność związana z ciągami komunikacyjnymi).

Do typowych gatunków drzew w mieście należą dęby, lipy, klony, robinie akacjowe. Krzewy reprezentują m.in. głóg jednoszyjkowy, jaśminowiec, śnieguliczka biała, lilak pospolity. Skład

gatunkowy fauny jest wypadkową różnych typów środowisk i siedlisk występujących na omawianym terenie. Najwięcej gatunków reprezentuje grupę zwierząt związanych z gospodarką człowieka lub tolerujących jego obecność. Świat zwierzęcy reprezentowany jest głównie przez zające i drobne gryzonie, typowe dla terenów rolniczych. Szczegółowo, wśród ssaków można wymienić następujące gatunki: kret, ryjówka, nietoperz, dziki królik, zając, wiewiórka, nornica ruda, mysz domowa, szczur wędrowny, badylarka, mysz polna, lis, borsuk, kuna leśna i domowa, dzik, sarna,. Wśród ptaków występują głównie gatunki pospolite (wróble, gołębie, kawki, gawrony), a także kuropatwy, bociany oraz inne ptaki wodne i leśne.

Podsumowując, flora i fauna omawianego obszaru niczym nie wyróżnia się na tle okolicy czy regionu. Reprezentowana jest przez gatunki związane z gospodarką człowieka i siedliskami silnie przez niego przekształconymi. Na obszarze opracowania nie ustanowiono żadnych obszarowych form ochrony przyrody. Najbardziej naturalnymi fragmentami tego terenu, a zarazem najcenniejszym ze względu na występującą florę i faunę, są niewielkie kompleksy leśne wraz ze zbiornikiem wodnym „Piaski-Szczygliczka", zlokalizowane w północnej części miasta.

4.1.7. Powietrze atmosferyczne

Standardy jakości powietrza atmosferycznego

Dopuszczalne wartości stężeń substancji zanieczyszczających w powietrzu, określone w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 24 sierpnia 2012 r. w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu przedstawiono w tabeli poniżej.

Tabela 5. Wartości dopuszczalnych stężeń substancji zanieczyszczających w powietrzu, określone ze względu na ochronę zdrowia ludzi i roślin

źródło: rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 24 sierpnia 2012 r. w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu

Nazwa substancji	**Okres uśredniania wyników pomiarów**	**Poziom dopuszczalny substancji w powietrzu [µg/m³]**	**Margines tolerancji [%] ---------- [µg/m³]**				
			2010	**2011**	**2012**	**2013**	**2014**
Benzen	rok kalendarzowy	5[c)]	-	-	-	-	-
Dwutlenek azotu	jedna godzina	200[c)]	-	-	-	-	-
	rok kalendarzowy	40[c)]	-	-	-	-	-
Tlenki azotu[d)]	rok kalendarzowy	30[e)]	-	-	-	-	-
Dwutlenek siarki	jedna godzina	350[c)]	-	-	-	-	-
	24 godziny	125[c)]	-	-	-	-	-
	rok kalendarzowy i pora zimowa (okres od 01 X do 31 III)	20[e)]	-	-	-	-	-
Ołów[f)]	rok kalendarzowy	0,5[c)]	-	-	-	-	-
Pył zawieszony PM 2,5[g)]	rok kalendarzowy	25[c), j)]	4	3	2	1	1
		20[c), k)]	-	-	-	-	-
Pył zawieszony PM 10[h)]	24 godziny	50[c)]	-	-	-	-	-
	rok kalendarzowy	40[c)]	-	-	-	-	-
Tlenek węgla	osiem godzin [i)]	10.000[c), i)]	-	-	-	-	-

c) Poziom dopuszczalny ze względu na ochronę zdrowia ludzi; d) Suma dwutlenku azotu i tlenku azotu w przeliczeniu na dwutlenek azotu; e) Poziom dopuszczalny ze względu na ochronę roślin; f) Suma metalu i jego

związków w pyle zawieszonym PM10; g) Stężenie pyłu o średnicy aerodynamicznej ziaren do 2,5 µm (PM2,5) mierzone metodą wagową z separacją frakcji lub metodami uznanymi za równorzędne; h) Stężenie pyłu o średnicy aerodynamicznej ziaren do 10 µm (PM10) mierzone metodą wagową z separacją frakcji lub metodami uznanymi za równorzędne; i) Maksymalna średnia ośmiogodzinna, spośród średnich kroczących, obliczanych co godzinę z ośmiu średnich jednogodzinnych w ciągu doby. Każdą tak obliczoną średnią ośmiogodzinną przypisuje się dobie, w której się ona kończy; pierwszym okresem obliczeniowym dla każdej doby jest okres od godziny 1700 dnia poprzedniego do godziny 100 danego dnia; ostatnim okresem obliczeniowym dla każdej doby jest okres od godziny 1600 do 2400 tego dnia czasu środkowoeuropejskiego CET; j) Poziom dopuszczalny dla pyłu zawieszonego PM2,5 do osiągnięcia do dnia 1 stycznia 2015 r. (faza I); k) Poziom dopuszczalny dla pyłu zawieszonego PM2,5 do osiągnięcia do dnia 1 stycznia 2020 r. (faza II).

Tabela 6. Klasy stref i wymagane działania w zależności od poziomów stężeń zanieczyszczenia, uzyskanych w rocznej ocenie jakości powietrza, dla przypadków, gdy dla zanieczyszczenia jest określony poziom dopuszczalny

Klasa strefy	Poziom stężeń zanieczyszczenia	Wymagane działania
A	nieprzekraczający poziomu dopuszczalnego	- utrzymanie stężeń zanieczyszczenia poniżej poziomu dopuszczalnego oraz dążenie do utrzymania najlepszej jakość powietrza zgodnej ze zrównoważonym rozwojem
C	powyżej poziomu dopuszczalne [2)]	- określenie obszarów przekroczeń poziomów dopuszczalnych - opracowanie lub aktualizacja programu ochrony powietrza w celu osiągnięcia odpowiednich poziomów dopuszczalnych substancji w powietrzu - kontrolowanie stężeń zanieczyszczenia na obszarach przekroczeń i prowadzenie działań mających na celu obniżenie stężeń przynajmniej do poziomów dopuszczalnych

Dotyczy zanieczyszczeń: dwutlenku siarki (SO_2), dwutlenku azotu (NO_2), tlenku węgla (CO), benzenu (C_6H_6), pyłu zawieszonego PM10 oraz zawartości ołowiu (Pb) w pyle zawieszonym PM10 - ochrona zdrowia ludzi oraz: dwutlenku siarki (SO_2) i tlenków azotu (NO_X) - ochrona roślin. W przypadku pyłu zawieszonego PM2,5, w roku 2023 obowiązuje poziom dopuszczalny II faza, przy ocenie którego stosuje się dotychczasowe oznaczenie klas: A1 i C1.

Tabela 7. Klasy stref i oczekiwane działania w zależności od poziomów stężeń zanieczyszczenia, uzyskanych w rocznej ocenie jakości powietrza, dla przypadków gdy dla zanieczyszczenia jest określony poziom docelowy

Klasa strefy	Poziom stężeń zanieczyszczenia	Oczekiwane działania
A	nieprzekraczający poziomu docelowego	- utrzymanie stężeń zanieczyszczenia w powietrzu poniżej poziomu docelowego
C	powyżej poziomu docelowego	- dążenie do osiągnięcia poziomu docelowego substancji w określonym czasie za pomocą ekonomicznie uzasadnionych działań technicznych i technologicznych - opracowanie lub aktualizacja programu ochrony powietrza, w celu osiągnięcia odpowiednich poziomów docelowych w powietrzu

Dotyczy: ozonu (O_3) - ochrona zdrowia ludzi, ochrona roślin oraz arsenu (As), kadmu (Cd), niklu (Ni), benzo(a)pirenu (B(a)P) w pyle PM10 -ochrona zdrowia ludzi.

Tabela 8. Klasy stref i wymagane działania w zależności od poziomów stężeń ozonu, z uwzględnieniem poziomu celu długoterminowego

Klasa strefy	Poziom stężeń ozonu	Oczekiwane działania
D1	nieprzekraczający poziomu celu długoterminowego	- utrzymanie stężeń zanieczyszczenia w powietrzu poniżej poziomu celu długoterminowego
D2	powyżej poziomu celu długoterminowego	- dążenie do osiągnięcia poziomu celu długoterminowego

4.2. System przyrodniczy miasta

4.2.1. Obszary cenne przyrodniczo objęte formami ochrony przyrody

Ochrona przyrody to ogół działań mających na celu zachowanie w niezmienionym lub jak najmniej zmienionym stanie przyrody oraz utrzymanie stabilności ekosystemów, w tym również poprzez zachowanie różnorodności biologicznej.
Na terenie miasta nie utworzono żadnych obszarowych form ochrony przyrody. Ochroną prawną, poprzez uznanie za pomnik przyrody, zostało objętych 12 pojedynczych drzew, zgodnie z poniższą tabelą.

Tabela 9. Pomniki przyrody

źródło: opracowanie własne na podstawie danych Centralnego Rejestru Form Ochrony Przyrody, GDOŚ

Lp.	Opis pomnika	Data utworzenia	Lokalizacja	Podstawa prawna
1.	Dąb szypułkowy *Quercus robur*	30.04.1986	Rośnie na nieruchomości stanowiącej własność prywatną, przy ul. Poznańskiej 90A, na działce oznaczonej nr 301701_1.0187.21/1	Zarządzenie Nr 14/86 Wojewody Kaliskiego z dnia 30 kwietnia 1986 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody
2.	Bluszcz pospolity oplatający modrzew europejski	06.03.1989	Rośnie na cmentarzu Ewangelicko-Augsburskim przy ul. Grabowskiej, na działce oznaczonej nr 301701_1.0025.118	Zarządzenie nr 6/89 Wojewody Kaliskiego z dnia 20 lutego 1989 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody Zarządzenie Nr 3/90 Wojewody Kaliskiego z dnia 23 stycznia 1990 r. zmieniające zarządzenie w sprawie uznania za pomnik przyrody
3.	Klon srebrzysty - *Acer saccharinum*	06.03.1989	Rośnie w parku miejskim	Zarządzenie nr 6/89 Wojewody Kaliskiego z dnia 20 lutego 1989 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody Zarządzenie Nr 3/90 Wojewody Kaliskiego z dnia 23 stycznia 1990 r. zmieniające zarządzenie w sprawie uznania za pomnik przyrody
4.	Lipa amerykańska - *Tilia americana*	6.03.1989	Rośnie w parku im. Jana Kilińskiego, na działce oznaczonej nr 301701_1.0099.91/6	Zarządzenie nr 6/89 Wojewody Kaliskiego z dnia 20 lutego 1989 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody Zarządzenie Nr 3/90 Wojewody Kaliskiego z dnia 23 stycznia 1990 r. zmieniające zarządzenie w sprawie uznania za pomnik przyrody

Lp.	Opis pomnika	Data utworzenia	Lokalizacja	Podstawa prawna
5.	Cis pospolity - *Taxus baccata*	6.03.1989	Rośnie przy ul. Wrocławskiej 48, na terenie II Liceum Ogólnokształcącego, na działce oznaczonej nr 301701_1.0072.17/3	Zarządzenie nr 6/89 Wojewody Kaliskiego z dnia 20 lutego 1989 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody Zarządzenie Nr 3/90 Wojewody Kaliskiego z dnia 23 stycznia 1990 r. zmieniające zarządzenie w sprawie uznania za pomnik przyrody
6.	Dąb szypułkowy - *Quercus robur*	5.12.1992	Rośnie przy ul. Dalekiej w Ostrowie Wielkopolskim, na działce oznaczonej nr 301701_1.0010.4/11	Rozporządzenie Nr 67 Wojewody Kaliskiego z 29 października 1992 r. w sprawie uznania za pomniki przyrody określonych tworów przyrody i wpisania ich do wojewódzkiego rejestru pomników przyrody oraz wykreślenia z rejestru pomników przyrody
7.	Dąb szypułkowy - *Quercus robur*	30.04.1986	Rośnie na terenie Ośrodka Sportu i Rekreacji „Piaski - Szczygliczka", na działce oznaczonej nr 301701_1.0185.108/13	Zarządzenie Nr 14/86 Wojewody Kaliskiego z dnia 30 kwietnia 1986 r. w sprawie uznania za pomnik przyrod
8.	Dąb szypułkowy - *Quercus robur*	2.11.1983	Rośnie na polu, niedaleko szosy Ostrów - Poznań, za przejazdem kolejowym przy ul. Poznańskiej, na działce oznaczonej nr 301701_1.0182.6	Decyzja Wydziału Rolnictwa, Leśnictwa i Skupu UW w Kaliszu z dnia 2 listopada 1983r. W sprawie uznania za pomnik przyrody
9.	Lipa srebrzysta – *Tilia tomentosa*	2.11.1983	Rośnie w parku miejskim im Jana Jerzego Przebendowskiego w Ostrowie Wielkopolskim, na działce oznaczonej nr 301701_1.0080.2	Decyzja Wydziału Rolnictwa, Leśnictwa i Skupu UW w Kaliszu z dnia 22 lutego 1982 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody
10.	Wiąz - *Ulmus sp.*	6.03.1989	Rośnie na nieruchomości stanowiącej własność prywatną, ul. Limanowskiego 45, na działce oznaczonej nr 301701_1.0036.112	Zarządzenie nr 6/89 Wojewody Kaliskiego z dnia 20 lutego 1989 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody Zarządzenie Nr 3/90 Wojewody Kaliskiego z dnia 23 stycznia 1990 r. zmieniające zarządzenie w sprawie uznania za pomnik przyrody
11.	Grusza polna (Grusza dzika, Ulęgałka) - *Pyrus pyraster*	6.03.1989	Rośnie w parku 3-go Maja w Ostrowie Wielkopolskim, na działce oznaczonej nr 301701_1.0097.1/2	Zarządzenie nr 6/89 Wojewody Kaliskiego z dnia 20 lutego 1989 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody Zarządzenie Nr 3/90 Wojewody Kaliskiego z dnia 23 stycznia 1990 r. zmieniające zarządzenie w sprawie uznania za pomnik przyrody
12.	Klon srebrzysty - *Acer saccharinum*	06.03.1989	Rośnie w parku 3-go Maja, na działce oznaczonej nr 301701_1.0097.1/2	Zarządzenie nr 6/89 Wojewody Kaliskiego z dnia 20 lutego 1989 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody Zarządzenie Nr 3/90 Wojewody Kaliskiego z dnia 23 stycznia 1990 r. zmieniające zarządzenie w sprawie uznania za pomnik przyrody

4.2.2. Powiązania przyrodnicze

Występowanie gatunków o wysokich wymaganiach przestrzennych i ich swobodne przemieszczanie się w podzielonym środowisku jest możliwe jedynie dzięki obecności korytarzy ekologicznych. Są to zwykle naturalne ciągi ekologiczne jak: doliny rzeczne, rynny jeziorne i inne obniżenia terenowe oraz ciągłe lub pofragmentowane, lecz pozbawione barier obszary leśne. W skali lokalnej funkcję korytarzy pełnią także szpalery drzew i zakrzewień, a także tereny

podmokłe z naturalną roślinnością o przebiegu liniowym (pasowym). Możliwość swobodnego przemieszczania się osobników jest podstawą do normalnego funkcjonowania populacji większości gatunków zwierząt, które potrzebują odpowiedniej przestrzeni do zaspokajania swoich potrzeb życiowych, przy czym korytarze ekologiczne mają szczególne znaczenie dla zwierząt zamieszkujących tereny leśne, unikających otwartych przestrzeni. Zwierzęta takie mogą migrować jedynie wzdłuż odpowiednio zalesionych obszarów o zwartej strukturze.

Osobną grupą korytarzy ekologicznych są cieki stanowiące trasy migracji zarówno gatunków wodnych (zwłaszcza ryb), jak i lądowo-wodnych (np. bóbr, wydra).

Przyrodnicze powiązania w skali ponadregionalnej zachodzą przede wszystkim pomiędzy terenami należącymi do systemu obszarów chronionych. Są to parki narodowe, rezerwaty przyrody, parki krajobrazowe, obszary chronionego krajobrazu, obszary Natura 2000, stanowiska dokumentacyjne, użytki ekologiczne oraz zespoły przyrodniczo-krajobrazowe. Ponadto osnowę struktury przyrodniczej obszarów tworzy układ hydrograficzny oraz orograficzny.
Na terenie miasta nie ma prawnie chronionych obszarowych form ochrony przyrody. Zgodnie z „Mapą przebiegu korytarzy ekologicznych w Polsce", która opracowana została przez Zakład Badania Ssaków PAN w Białowieży (obecnie Instytut Biologii Ssaków) pod kierownictwem prof. dr. hab. Włodzimierza Jędrzejewskiego, przez teren miasta oraz w najbliższym sąsiedztwie nie przebiega żaden z korytarzy ekologicznych wyznaczonych w ramach Projektu korytarzy ekologicznych łączących Europejską Sieć Natura 2000 w Polsce[8]. Obszar znajduje się również poza zasięgiem projektowanych obszarów Natura 2000.

Najbliżej położonym obszarem objętym ochroną na podstawie ustawy o ochronie przyrody jest obszar chronionego krajobrazu „Wzgórza Ostrzeszowskie i Kotlina Odolanowska", przylegający bezpośrednio do obszaru miasta od strony południowej. Innymi prawnymi formami ochrony przyrody położonymi najbliżej omawianego obszaru są:

- Obszar Specjalnej Ochrony Ptaków Dąbrowy Krotoszyńskie - PLB300007, położony ok. 1,5 km od miasta, w kierunku zachodnim i północno-zachodnim,
- Obszar Specjalnej Ochrony Ptaków Dolina Baryczy – PLB020001, położony ok. 1,7 km od miasta, w kierunku południowym,
- Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk Uroczyska Płyty Krotoszyńskiej – PLH300002, położony ok. 1,5 km od miasta, w kierunku zachodnim i północno-zachodnim,
- Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk Ostoja nad Baryczą – PLH020041, położny ok. 2,7 km od miasta, w kierunku południowym,
- Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk Dolina Swędrni – PLH300034, położny ok. 20,3 km od miasta, w kierunku północno-wschodnim,
- Obszar Chronionego Krajobrazu „Dąbrowy Krotoszyńskie Baszków-Rochy", położony na zachód od obszaru miasta, w odległości około 1,5 km,
- Obszar Chronionego Krajobrazu „Dolina Prosny", położony na południowy wschód od obszaru miasta, w odległości około 4,4 km,
- Park Krajobrazowy „Dolina Baryczy", położony na południe od obszaru miasta, w odległości około 1,7 km,
- rezerwat przyrody „Wydymacz" położony na południe od obszaru miasta, w odległości ok. 9,7 km.

Systemy przyrodnicze tworzą obszary o dużych walorach środowiskowych: węzły i obszary węzłowe, istotne dla całego obszaru pod względem klimatycznym, hydrologicznym

[8] Jędrzejewski W., Nowak S., Stachura K., Skierczyński M., Mysłajek R. W., Niedziałkowski K., Jędrzejewska B., Wójcik J. M., Zalewska H., Pilot M., Górny M., Kurek R.T., Ślusarczyk R. Projekt korytarzy ekologicznych łączących Europejską Sieć Natura 2000 w Polsce. Zakład Badania Ssaków PAN, Białowieża 2011

i biologicznym. Połączone są systemem korytarzy i sięgaczy, stanowiących kluczowe elementy łącznikowe dla systemu przyrodniczego obszaru i jego powiązań z otaczającymi terenami.

Analiza elementów środowiska, ich znaczenia i rozmieszczenia, wskazuje, że system przyrodniczy miasta Ostrów Wielkopolski bazuje głównie na:

- kompleksie rekreacyjno-wypoczynkowym „Piaski-Szczygliczka", który obejmuje zbiornik wodny, rzekę Ołobok i tereny leśne w północnej części miasta,
- parkach miejskich i terenach zieleni urządzonej, które rozmieszczone są w różnych częściach miasta i nie tworzą spójnego systemu przyrodniczego,
- terenach otwartych, użytkowanych rolniczo,
- niewielkich kompleksach leśnych we wschodniej i południowej części miasta.

Powiązanie przyrodnicze miasta Ostrów Wielkopolski z otoczeniem następuje poprzez słabo rozwinięty system przyrodniczy, którego głównym elementami jest lokalny (umowny) korytarz ekologiczny przebiegający wzdłuż doliny rzeki Ołobok. Istotne dla funkcjonowania obszaru są również mniejsze cieki wodne, które zwiększają przestrzennie zakres oddziaływania głównych rzek, a także niewielkie kompleksy leśne, zbiorniki wodne i zbiorowiska roślinności łąkowej, zlokalizowane w północnej części miasta. Rzekę Ołobok przecinają w mieście tereny kolejowe i drogi, w tym droga ekspresowa S11, które stanowią istotne bariery dla lokalnego systemu przyrodniczego i jego powiązań z otoczeniem.

4.3. Walory kulturowe i krajobrazowe Ostrowa Wielkopolskiego

4.3.1. Walory kulturowe

Ostrów Wielkopolski jest miastem o ukształtowanym i czytelnym dziedzictwie kulturowym, którego rozwój przestrzenny i funkcjonalny wiąże się z procesami osadniczymi zachodzącymi od wczesnego średniowiecza. Najstarsze ślady obecności człowieka na obszarze miasta i w jego bezpośrednim sąsiedztwie sięgają pradziejów, natomiast intensywniejszy rozwój osadnictwa nastąpił w średniowieczu, w związku z położeniem na szlakach handlowych łączących Wielkopolskę z Dolnym Śląskiem i Małopolską.

Miasto posiada wartościowe dziedzictwo kulturowe, obejmujące zarówno zabytki architektury, jak i stanowiska archeologiczne dokumentujące wielowiekową ciągłość zagospodarowania przestrzeni. Szczególne znaczenie mają historyczne układy urbanistyczne, które odzwierciedlają kolejne etapy rozwoju Ostrowa – od ośrodka prywatnego miasta szlacheckiego, przez dynamiczny rozwój w XIX wieku, aż po ukształtowanie się nowoczesnego miasta przemysłowo-kolejowego. Dziedzictwo kulturowe Ostrowa Wielkopolskiego kształtowane było przez współistnienie różnych grup społecznych i wyznaniowych, co znalazło odzwierciedlenie w strukturze przestrzennej oraz zachowanych obiektach sakralnych i sepulkralnych.

Najistotniejszym elementem krajobrazu kulturowego Ostrowa Wielkopolskiego jest historyczne śródmieście z rynkiem i przyległą zabudową, stanowiące centrum administracyjne i usługowe miasta. Układ urbanistyczny tej części Ostrowa zachował cechy miasta o genezie średniowiecznej, przekształcanego w kolejnych epokach, zwłaszcza w XIX i na początku XX wieku. Centralnym punktem tej struktury pozostaje Rynek z ratuszem, otoczony pierzejową zabudową o zróżnicowanych formach architektonicznych.

Do najważniejszych obiektów zabytkowych należą obiekty sakralne, w tym konkatedra pw. św. Stanisława Biskupa, kościół pw. św. Antoniego Padewskiego, kościół pw. Najświętszej Maryi Panny Królowej Polski oraz zespół dawnego klasztoru. Istotnym elementem dziedzictwa kulturowego są także budynki użyteczności publicznej, m.in. dawne gmachy administracyjne,

szkolne i bankowe, które kształtowały reprezentacyjny charakter miasta w okresie zaborów oraz w II Rzeczypospolitej.

Szczególną rolę w rozwoju przestrzennym i gospodarczym Ostrowa Wielkopolskiego odegrała kolej, która od II połowy XIX wieku stała się jednym z głównych czynników rozwoju miasta. Z tym okresem związane są liczne obiekty poprzemysłowe i kolejowe, w tym zabudowa techniczna, magazynowa oraz mieszkaniowa, które stanowią cenne świadectwo przemysłowego dziedzictwa miasta. Układy urbanistyczne dzielnic rozwijających się wzdłuż linii kolejowych cechują się czytelną strukturą funkcjonalno-przestrzenną.

Świadectwem wielokulturowej przeszłości Ostrowa Wielkopolskiego są zachowane nekropolie różnych wyznań, w tym cmentarz katolicki, ewangelicki oraz cmentarz żydowski, dokumentujące zróżnicowanie wyznaniowe i etniczne mieszkańców miasta w XIX i na początku XX wieku. Cmentarze te stanowią istotny element krajobrazu kulturowego oraz nośnik wartości historycznych i tożsamościowych.

Na terenie miasta i w jego bezpośrednim sąsiedztwie zlokalizowane są także stanowiska archeologiczne, związane z dawnym osadnictwem oraz rozwojem sieci osadniczej regionu. Stanowią one ważne źródło wiedzy o najstarszych etapach zagospodarowania obszaru Ostrowa Wielkopolskiego i podlegają ochronie konserwatorskiej.

Ochroną prawną poprzez wpis do rejestru zabytków objęto liczne obiekty i zespoły zabytkowe zlokalizowane na terenie Ostrowa Wielkopolskiego, w tym obiekty sakralne, użyteczności publicznej, przemysłowe oraz elementy historycznych układów urbanistycznych. Ochronie podlega również historyczny układ urbanistyczny miasta, wpisany do rejestru zabytków decyzją właściwego organu ochrony zabytków.

Miasto Ostrów Wielkopolski posiada Gminny Program Opieki nad Zabytkami, stanowiący podstawowy dokument określający kierunki działań w zakresie ochrony, zachowania i racjonalnego wykorzystania dziedzictwa kulturowego. Program ten podlega okresowej aktualizacji, dostosowanej do zmieniających się uwarunkowań prawnych i przestrzennych.

W ramach Gminnej Ewidencji Zabytków miasta Ostrowa Wielkopolskiego ujęto liczne obiekty zabytkowe, zarówno pojedyncze budynki, jak i zespoły urbanistyczne oraz założenia zieleni historycznej. Ewidencja ta obejmuje obiekty o wartościach historycznych, architektonicznych i krajobrazowych, w tym zabudowę mieszkaniową, przemysłową, użyteczności publicznej, sakralną oraz parki i cmentarze. Gminna ewidencja zabytków ma charakter otwarty i podlega bieżącej aktualizacji, a lokalizacja ujętych w niej obiektów stanowi istotny element analiz przestrzennych wykonywanych na potrzeby dokumentów planistycznych.

4.3.2. Walory krajobrazowe

Ostrów Wielkopolski należy do miast o zróżnicowanym krajobrazie, którego charakter kształtują zarówno uwarunkowania naturalne, jak i wieloletnia działalność człowieka. Miasto położone jest na obszarze Wysoczyzny Kaliskiej, poza bezpośrednią doliną dużej rzeki, co decyduje o jego bardziej równinnym charakterze krajobrazu. Istotną rolę w strukturze przestrzennej miasta odgrywają mniejsze cieki wodne oraz obniżenia terenu, które lokalnie wzbogacają krajobraz o elementy dolinne i tereny zieleni o charakterze naturalnym i półnaturalnym.

Centralną część Ostrowa Wielkopolskiego wyróżnia czytelny układ urbanistyczny z rynkiem jako główną dominantą przestrzenną oraz zespołem zabudowy śródmiejskiej o zróżnicowanej skali i formie architektonicznej. Zabudowa ta obejmuje zarówno historyczne kamienice i obiekty

użyteczności publicznej, jak i nowsze realizacje, które wspólnie tworzą miejski krajobraz o wyraźnie zurbanizowanym charakterze. Istotnymi dominantami krajobrazowymi są także obiekty sakralne, których sylwety są czytelne w panoramie miasta.

W otoczeniu śródmieścia rozwija się zabudowa XIX- i XX-wieczna, obejmująca zespoły mieszkaniowe, obiekty przemysłowe oraz infrastrukturę kolejową, która stanowi jeden z kluczowych elementów krajobrazu Ostrowa Wielkopolskiego. Szczególną rolę odgrywają tereny związane z węzłem kolejowym, wprowadzające do krajobrazu elementy techniczne i przemysłowe, będące jednocześnie świadectwem historycznego rozwoju miasta jako ważnego ośrodka transportowego i gospodarczego.

Zewnętrzne strefy miasta, zwłaszcza w części wschodniej, południowej i zachodniej, charakteryzują się bardziej otwartym krajobrazem o przejściowym, podmiejskim charakterze. Występuje tu mozaika terenów rolnych, zabudowy jednorodzinnej, zadrzewień śródpolnych oraz niewielkich kompleksów leśnych, które łagodzą granice miasta i wprowadzają elementy zieleni do jego struktury przestrzennej. W krajobrazie tych obszarów zachowały się również relikty dawnych wsi i osad, obecnie włączonych w granice administracyjne Ostrowa Wielkopolskiego.

Północna i północno-zachodnia część miasta wyróżnia się większym udziałem współczesnej zabudowy mieszkaniowej, terenów usługowych oraz obszarów przemysłowych, które nadają krajobrazowi bardziej techniczny i funkcjonalny charakter. Jednocześnie także w tych rejonach występują enklawy zieleni – parki osiedlowe, ogrody działkowe oraz pasy zieleni towarzyszące ciągom komunikacyjnym, pełniące funkcję rekreacyjną i ekologiczną.

Istotną cechą krajobrazu Ostrowa Wielkopolskiego jest obecność terenów zieleni urządzonej, w tym parków miejskich, skwerów i alei, które pełnią funkcję rekreacyjną oraz kształtują estetykę przestrzeni publicznych. Tereny te stanowią ważne elementy struktury krajobrazowej miasta, sprzyjając wypoczynkowi mieszkańców oraz poprawie warunków środowiskowych.

Całość krajobrazu Ostrowa Wielkopolskiego cechuje przenikanie się elementów zurbanizowanych z terenami zieleni oraz obszarami o bardziej otwartym charakterze. Zróżnicowanie to tworzy czytelny obraz miasta, którego tożsamość krajobrazowa opiera się na harmonijnym współistnieniu funkcji mieszkaniowych, przemysłowych i komunikacyjnych z zielenią miejską oraz elementami krajobrazu rolniczego i przyrodniczego.

W Polsce ochrona krajobrazu jest regulowana pośrednio poprzez akty prawne, w szczególności ustawę Prawo ochrony środowiska, ustawę o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, ustawę o ochronie przyrody oraz ustawę o ocenach oddziaływania na środowisko, jednak kluczowe znaczenie ma ustawa o zmianie niektórych ustaw w związku ze wzmocnieniem narzędzi ochrony krajobrazu (tzw. ustawa krajobrazowa).

4.3.2.1. Audyt krajobrazowy

Ustawa krajobrazowa wprowadziła obowiązek opracowania audytów krajobrazowych (dalej: *audyt*). *Audyt* to dokument sporządzany dla województwa, nie rzadziej niż raz na 20 lat.

Audyt krajobrazowy województwa wielkopolskiego został przyjęty uchwałą Nr LI/1000/23 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dnia 27 marca 2023 r. Audyt określił krajobrazy występujące na terenie województwa oraz wskazał tzw. „krajobrazy priorytetowe". Ponadto, wskazuje wartości krajobrazu w obrębie parków narodowych, rezerwatów przyrody, parków krajobrazowych, obszarów chronionego krajobrazu, parków kulturowych, istniejących i proponowanych obiektów Światowego Dziedzictwa Ludzkości, istniejących i proponowanych rezerwatów biosfery.

Podaje również rekomendacje i wnioski w zakresie kształtowania i ochrony cech krajobrazów priorytetowych i obszarów, a w szczególności może wskazać lokalne formy zabudowy oraz potrzeby objęcia ochroną jako formy ochrony przyrody.

Audyt krajobrazowy ma więc szczególne znaczenie w kwestii tworzenia nowych lub powiększania istniejących parków krajobrazowych i obszarów chronionego krajobrazu, gdyż według zapisów ustawy krajobrazowej gmina nie może odmówić uzgodnienia utworzenia lub powiększenia granic wymienionych form ochrony. Wnioski z audytu powinny być uwzględnione w planie zagospodarowania przestrzennego województwa, w planach ogólnych gmin oraz *mpzp*.

4.3.2.2. Jednostki krajobrazowe i krajobrazy priorytetowe

Podobnie jak na obszarze całego województwa na terenie Ostrowa Wielkopolskiego wydzielono jednostki krajobrazowe (podtypy). Dominują tu krajobrazy miejskie i zurbanizowane – skoncentrowane w granicach administracyjnych miasta, z zabytkowym centrum o szczególnych wartościach kulturowych i historycznych:

- 3a – Krajobraz leśny z przewagą siedlisk borowych (1 jednostka),
- 3b – Krajobraz leśny z przewagą siedlisk lasowych (2 jednostki),
- 8d – Zróżnicowana typologicznie i przestrzennie zabudowa nierolnicza na terenach wcześniej rolniczych (3 jednostki),
- 10a – Zespoły urbanistyczne o zachowanych założeniach historycznych (1 jednostka),
- 10c – Obszary zabudowy mieszkaniowej (4 jednostki),
- 10d – Wielkie centra handlowe, logistyczne i składowo-magazynowe (5 jednostek),
- 10e – Tereny sportowo-rekreacyjne (3 jednostki),
- 14a – węzłów komunikacyjnych i transportowych (1 jednostka).

Tabela 10. Jednostki krajobrazowe Ostrowa Wielkopolskiego

źródło: opracowanie własne na podstawie danych „Audytu krajobrazowego województwa wielkopolskiego" przyjętego Uchwałą Nr LI/1000/23 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dnia 27 marca 2023 r.

ID	Typ krajobrazu	Podtyp krajobrazu
2076	wielkomiejski	10e – Tereny sportowo-rekreacyjne
2077	komunikacyjny	14a – Węzłów komunikacyjnych i transportowych
2078	wielkomiejski	10d – Wielkie centra handlowe, logistyczne i składowo-magazynowe
2082	wielkomiejski	10d – Wielkie centra handlowe, logistyczne i składowo-magazynowe
2125	podmiejski i osadniczy	8d – Zróżnicowana typologicznie i przestrzennie zabudowa nierolnicza na terenach wcześniej rolniczych
2074	wielkomiejski	10e – Tereny sportowo-rekreacyjne
743	leśny	3a – Z przewagą siedlisk borowych
2080	wielkomiejski	10e – Tereny sportowo-rekreacyjne
2071	leśny	3a – Z przewagą siedlisk lasowych
2070	leśny	3a – Z przewagą siedlisk lasowych
2073	wielkomiejski	10d – wielkie centra handlowe, logistyczne i składowo-magazynowe
2081	wielkomiejski	10d – wielkie centra handlowe, logistyczne i składowo-magazynowe
2079	wielkomiejski	10c – Obszary zabudowy mieszkaniowej
2218	podmiejski i osadniczy	8d – Zróżnicowana typologicznie i przestrzennie zabudowa nierolnicza na terenach wcześniej rolniczych
2075	wielkomiejski	10d – wielkie centra handlowe, logistyczne i składowo-magazynowe
2280	wielkomiejski	10c – Obszary zabudowy mieszkaniowej

2124	podmiejski i osadniczy	8d – Zróżnicowana typologicznie i przestrzennie zabudowa nierolnicza na terenach wcześniej rolniczych
2363	wielkomiejski	10a – Zespoły urbanistyczne o zachowanych założeniach historycznych
2359	wielkomiejski	10c – Obszary zabudowy mieszkaniowej
2364	wielkomiejski	10c – Obszary zabudowy mieszkaniowej

Audyt wskazuje 2 krajobrazy priorytetowe, które swoim zasięgiem obejmują miasto Ostrów Wielkopolski, tj.: 2077 Ostrów Wielkopolski – tereny kolejowe i 2363 Ostrów Wielkopolski.

Tabela 11. Krajobrazy priorytetowe Ostrowa Wielkopolskiego

źródło: opracowanie własne na podstawie danych „Audytu krajobrazowego województwa wielkopolskiego" przyjętego Uchwałą Nr LI/1000/23 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dnia 27 marca 2023 r.

ID	Nazwa krajobrazu	Podtyp krajobrazu	Kod krajobrazu
2077	Ostrów Wielkopolski – tereny kolejowe	14a – Węzłów komunikacyjnych i transportowych	30-318.12-260
2363	Ostrów Wielkopolski	10a – Zespoły urbanistyczne o zachowanych założeniach historycznych	30-318.12-089

4.3.2.3. Proponowane formy ochrony

W audycie krajobrazowym województwa wielkopolskiego wskazano również propozycje terenów do objęcia ochroną jako zabytki, obszary objęte formami ochrony przyrody lub jako obszary wskazane do uzupełnienia stanu wiedzy.

W *audycie* na terenie Ostrowa Wielkopolskiego nie proponuje się utworzenia form ochrony przyrody, ani obszarów wskazanych do uzupełnienia stanu wiedzy. Przewiduje się natomiast powołanie formy ochrony zabytków poprzez ustanowienie strefy ochrony konserwatorskiej dla układu urbanistycznego Ostrowa Wielkopolskiego (ochrona ustalona w *mpzp*).

Rycina 5. Krajobrazy priorytetowe Ostrowa Wielkopolskiego

źródło: Audyt krajobrazowy województwa wielkopolskiego

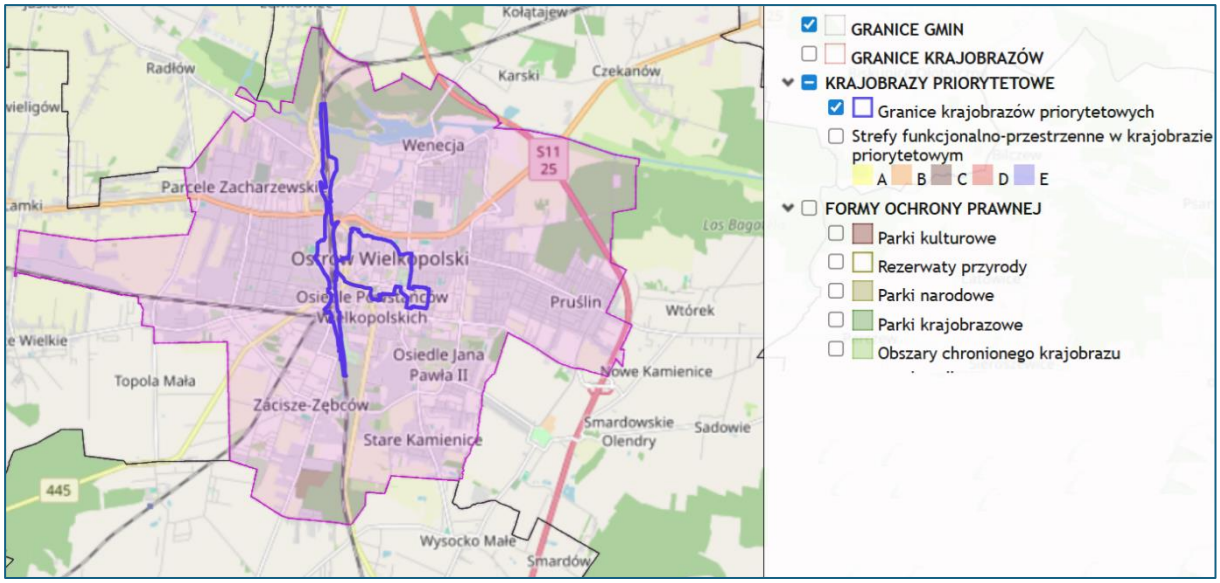

4.4. Jakość środowiska

Rozdział dotyczący jakości środowiska ma na celu przedstawienie ogólnego stanu elementów przyrodniczych w ich wzajemnym powiązaniu oraz w odniesieniu do presji wynikających z działalności człowieka. Jakość środowiska rozumiana jest tu jako stopień zachowania naturalnych właściwości poszczególnych komponentów – powietrza, wód, gleb, krajobrazu i klimatu lokalnego – oraz ich zdolność do pełnienia funkcji ekologicznych i zapewniania odpowiednich warunków życia, zarówno ludzi, jak i innych organizmów.

Uwzględnienie jakości środowiska stanowi podstawę racjonalnego planowania przestrzennego, a jego uwzględnienie pozwala wskazać obszary o wysokim stopniu zachowania walorów przyrodniczych, które powinny być objęte ochroną, a także te, gdzie degradacja środowiska jest największa i gdzie należałoby rozważyć działania naprawcze lub ograniczenie nowych form zagospodarowania. Dzięki temu możliwe jest takie kształtowanie kierunków rozwoju, aby nie pogarszać istniejących problemów środowiskowych, a jednocześnie wspierać poprawę stanu środowiska, całego ekosystemu i jakości życia.

4.4.1. Jakość powietrza atmosferycznego

Zanieczyszczenie powietrza jest jednym z najbardziej zmiennych stanów środowiska. W znaczącym stopniu zależy on od wielkości chwilowych emisji ze źródeł zlokalizowanych na przedmiotowym terenie oraz od wielkości transgranicznej migracji zanieczyszczeń. Rozprzestrzenianie zanieczyszczeń w atmosferze determinowane jest warunkami meteorologicznymi, w tym intensywnością mieszania powietrza wywołanego czynnikami mechanicznymi i termicznymi oraz właściwościami fizyczno-chemicznymi atmosfery.

Omawiając stan zanieczyszczeń powietrza można wyróżnić następujące grupy źródeł emisji:

- źródła punktowe – głównym źródłem punktowej emisji zanieczyszczeń do powietrza (w tym głównie SO_2, CO_2, węglowodorów i pyłów) w obrębie miasta są przemysł oraz lokalne kotłownie i indywidualne paleniska domowe opalane słabej jakości węglem, drewnem, a czasami nawet odpadami,
- źródła liniowe – emisja zanieczyszczeń powietrza pochodząca z ruchu komunikacyjnego, przy czym największe zagrożenie dla środowiska naturalnego oraz zdrowia ludzi na terenie miasta stwarza transport drogowy,
- źródła powierzchniowe – źródłem zanieczyszczeń powietrza jest działalność gospodarcza, szczególnie produkcyjna, gdzie wywiewane są do atmosfery drobiny związków toksycznych,
- emisja napływowa – z uwagi na kierunek wiatrów oraz odległość miasta od istotnych źródeł zanieczyszczeń powietrza, warunki wynoszenia zanieczyszczeń do atmosfery z przemysłu, gospodarki komunalnej i transportu są w całym regionie zmienne.

W Ostrowie Wielkopolskim nie funkcjonuje punkt pomiarowy Państwowego Monitoringu Środowiska, prowadzony przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska.

W oparciu o obowiązujące przepisy Główny Inspektorat Ochrony Środowiska, w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska, dokonuje corocznej oceny jakości powietrza dla województwa wielkopolskiego, celem uzyskania informacji o stężeniu zanieczyszczeń w powietrzu.

Roczna ocena jakości powietrza w województwie wielkopolskim za rok 2024 wykonana została na obszarze 3 stref województwa wielkopolskiego (aglomeracja poznańska, miasto Kalisz i strefa wielkopolska) odrębnie dla 12 zanieczyszczeń: dwutlenku siarki (SO_2), dwutlenku azotu (NO_2),

tlenku węgla (CO), ozonu (O_3), benzenu (C_6H_6), pyłu zawieszonego PM10, pyłu zawieszonego PM2,5 oraz zanieczyszczeń oznaczanych w pyle zawieszonym PM10: benzo(a)pirenu (B(a)P), arsenu (As), kadmu (Cd), niklu (Ni) i ołowiu (Pb). Ocena pod kątem ochrony roślin została wykonana dla strefy lubuskiej odrębnie dla 3 zanieczyszczeń: dwutlenku siarki (SO_2), tlenków azotu (NO_X) i ozonu (O_3).

Główny Inspektorat Ochrony Środowiska wydał w 2025 roku „Roczną ocenę jakości powietrza w województwie wielkopolskim. Raport wojewódzki za rok 2024". Województwo zostało podzielone na strefy, a miasto Ostrów Wielkopolski znajduje się w strefie wielkopolskiej.

Ocenie podlegały zanieczyszczenia, dla których w prawie krajowym i w dyrektywach unijnych określono normatywne stężenia w postaci poziomów dopuszczalnych/docelowych/celu długoterminowego w powietrzu, ze względu na ochronę zdrowia ludzi i ochronę roślin.

Oceny jakości powietrza wykonywane są w odniesieniu do obszaru strefy, których delimitację określono w załączniku do upoś: tj. grupy stref, w których dokonuje się oceny jakości powietrza w Polsce:

- aglomeracje o liczbie mieszkańców powyżej 250 tysięcy,
- miasta o liczbie mieszkańców powyżej lub zbliżonej do 100 tysięcy,
- pozostały obszar województwa niewchodzący w skład wyżej wspomnianych aglomeracji i miast.

Tabela 12. Zestawienie stref w województwie wielkopolskim w 2024 roku

źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie wielkopolskim. Raport wojewódzki za rok 2024

Lp.	Kod strefy	Nazwa strefy	Typ strefy	Powierzchnia strefy [km^2]	Liczba mieszkańców w strefie	Klasyfikacja wg kryteriów dot. ochrony zdrowia ludzi [tak/nie]	Klasyfikacja wg kryteriów dot. ochrony roślin [tak/nie]
1.	PL3001	aglomeracja poznańska	aglomeracja	262	538 439	tak	nie
2.	PL3002	miasto Kalisz	miasto pow. 100 000	69	93 137	tak	nie
3.	PL3003	strefa wielkopolska	reszta województwa	29 496	2 856 397	tak	tak

Rycina 6. Podział województwa wielkopolskiego na strefy dla celów oceny jakości powietrza

źródło: „Roczna ocena jakości powietrza w województwie wielkopolskim. Raport wojewódzki za rok 2024" , GIOŚ

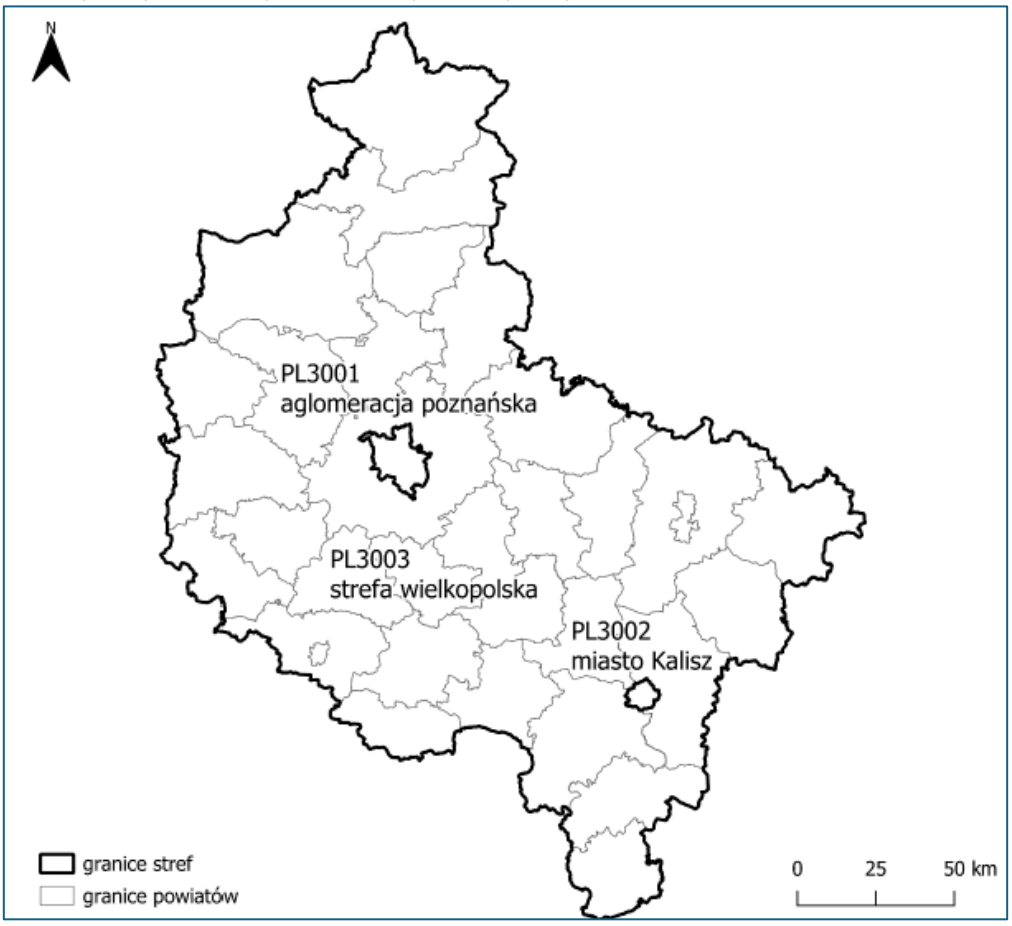

Ocena pod kątem ochrony zdrowia ludzi została wykonana na obszarze 3 stref województwa wielkopolskiego (PL3001, PL3002, PL3003) odrębnie dla 12 zanieczyszczeń: dwutlenku siarki (SO_2), dwutlenku azotu (NO_2), tlenku węgla (CO), ozonu (O_3), benzenu (C_6H_6), pyłu zawieszonego PM10, pyłu zawieszonego PM2,5 oraz zanieczyszczeń oznaczanych w pyle zawieszonym PM10: benzo(a)pirenu (B(a)P), arsenu (As), kadmu (Cd), niklu (Ni) i ołowiu (Pb). Ocena pod kątem ochrony roślin została wykonana dla strefy wielkopolskiej odrębnie dla 3 zanieczyszczeń: dwutlenku siarki (SO_2), tlenków azotu (NO_X) i ozonu (O_3).

Ocena jakości powietrza za rok 2024, podobnie jak w roku 2023, wykazała, że na całym obszarze województwa wielkopolskiego dotrzymane zostały poziomy dopuszczalne i docelowe dla wszystkich badanych zanieczyszczeń, za wyjątkiem B(a)P. Wszystkie trzy strefy województwa: PL3001, PL3002, PL3003 w ocenie pod kątem ochrony zdrowia ludzi za rok 2024 **otrzymały klasę A**, dla której stężenia zanieczyszczenia nie przekraczają odpowiednio poziomów dopuszczalnych lub poziomów docelowych dla: dwutlenku siarki (SO_2), dwutlenku azotu (NO_2), pyłu zawieszonego PM10, pyłu zawieszonego PM2,5 (klasa A1), benzenu (C_6H_6), tlenku węgla (CO), ozonu (O_3) – poziom docelowy, a także metali ciężkich oznaczanych w pyle zawieszonym PM10, tj.: arsenu, kadmu, niklu i ołowiu. Natomiast dla benzo(a)pirenu zanotowano przekroczenia, skutkujące kwalifikacją do klasy C.

Dostrzegalna jest wysoka zmienność sezonowa wartości stężeń benzo(a)pirenu w pyle zawieszonym PM10 - w sezonie grzewczym wielkości stężeń są dużo wyższe niż w okresie letnim. Najwyższe stężenia odnotowuje się na terenach, gdzie dominuje tzw. niska emisja

z indywidualnego ogrzewania budynków. Wysokie stężenia benzo(a)pirenu w pyle zawieszonym PM10 w sezonie grzewczym decydują o wystąpieniu przekroczenia poziomu docelowego.

Rycina 7. Klasyfikacja stref w województwie wielkopolskim za 2024 rok dla SO_2, NO_2, CO, C_6H_6, PM10, PM2,5, Pb, As, Cd, Ni w pyle PM10 w celu ochrony zdrowia ludzi

źródło: „Roczna ocena jakości powietrza w województwie wielkopolskim. Raport wojewódzki za rok 2024" , GIOŚ

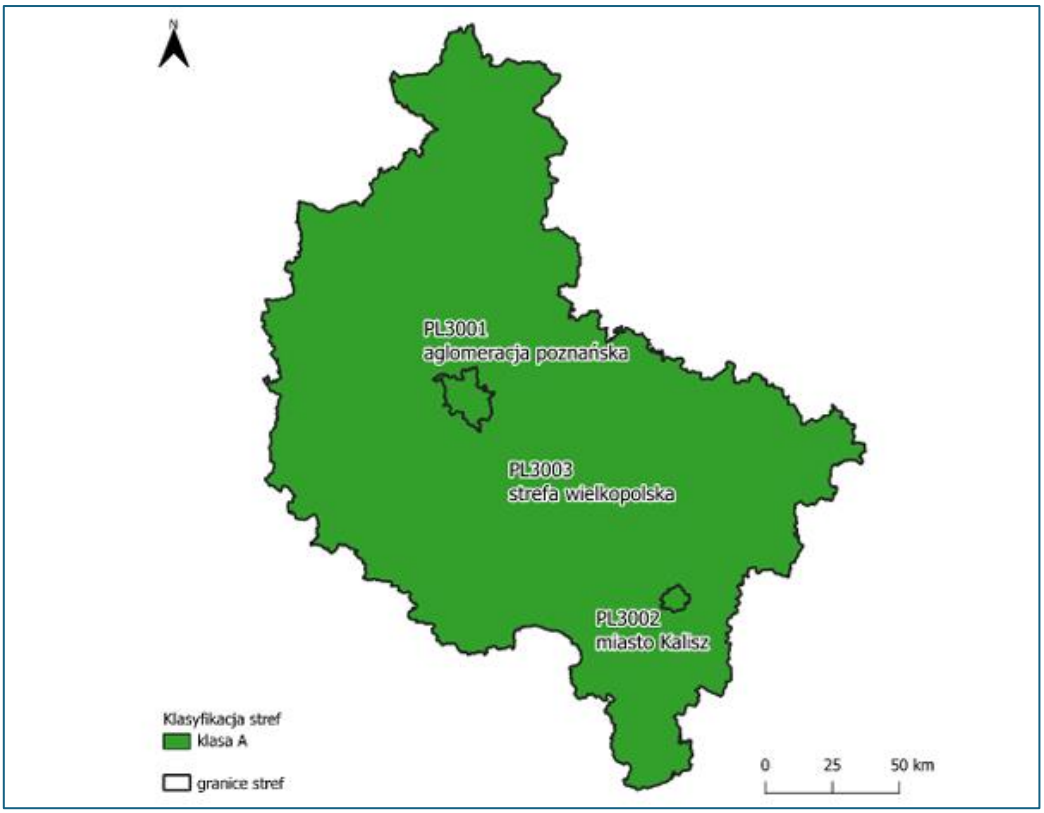

Rycina 8. Klasyfikacja stref w województwie wielkopolskim za 2024 rok dla B(a)P w pyle PM10 w celu ochrony zdrowia ludzi

źródło: „Roczna ocena jakości powietrza w województwie wielkopolskim. Raport wojewódzki za rok 2024" , GIOŚ

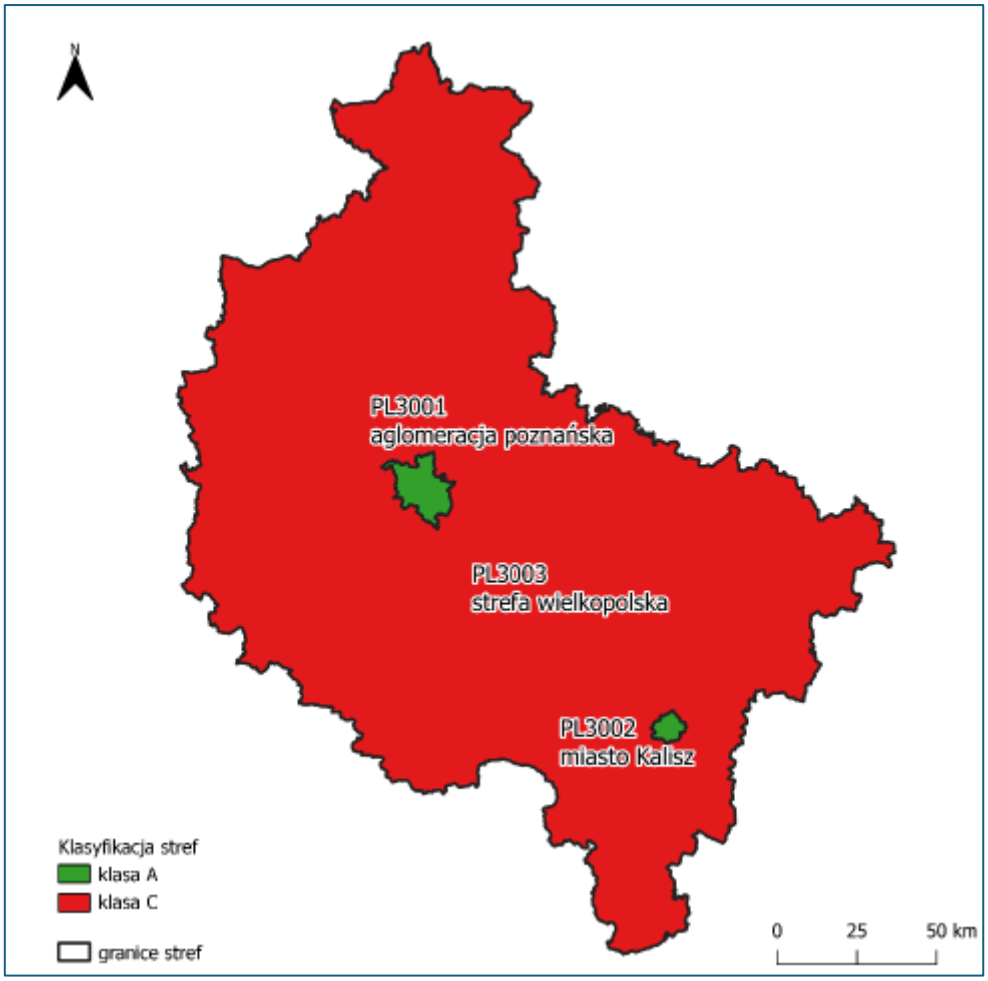

Na podstawie przeprowadzonych analiz opartych na wynikach pomiarów oraz modelowaniu matematycznym stwierdzono, że poziom docelowy stężenia ozonu w powietrzu, określony ze względu na ochronę zdrowia ludzi, został dotrzymany w strefie wielkopolskiej i otrzymał klasę A. W przypadku ozonu, oceny jakości powietrza dokonuje się również dla dodatkowego kryterium, jakim jest dotrzymanie poziomu celu długoterminowego, którym jest brak występowania w roku kalendarzowym przekroczeń wartości 120 µg/m^3 przez maksymalne dobowe stężenia 8-godzinne kroczące. Z uwagi na fakt, iż na wystąpienie przekroczeń dla tego kryterium wskazują zarówno wyniki pomiarów, jak również wyniki obiektywnego szacowania opartego na modelowaniu matematycznym, stwierdzono, że poziom celu długoterminowego nie został dotrzymany i miasto Ostrów Wielkopolski uzyskało w ocenie klasę D2. Liczba dni z przekroczeniami poziomu docelowego na podstawie obiektywnego szacowania wynosiła 18 dni.

Rycina 9. Klasyfikacja stref w województwie wielkopolskim za 2024 rok dla O_3, w odniesieniu do poziomu celu długoterminowego, z uwzględnieniem kryteriów określonych w celu ochrony zdrowia ludzi

źródło: „Roczna ocena jakości powietrza w województwie wielkopolskim. Raport wojewódzki za rok 2024" , GIOŚ

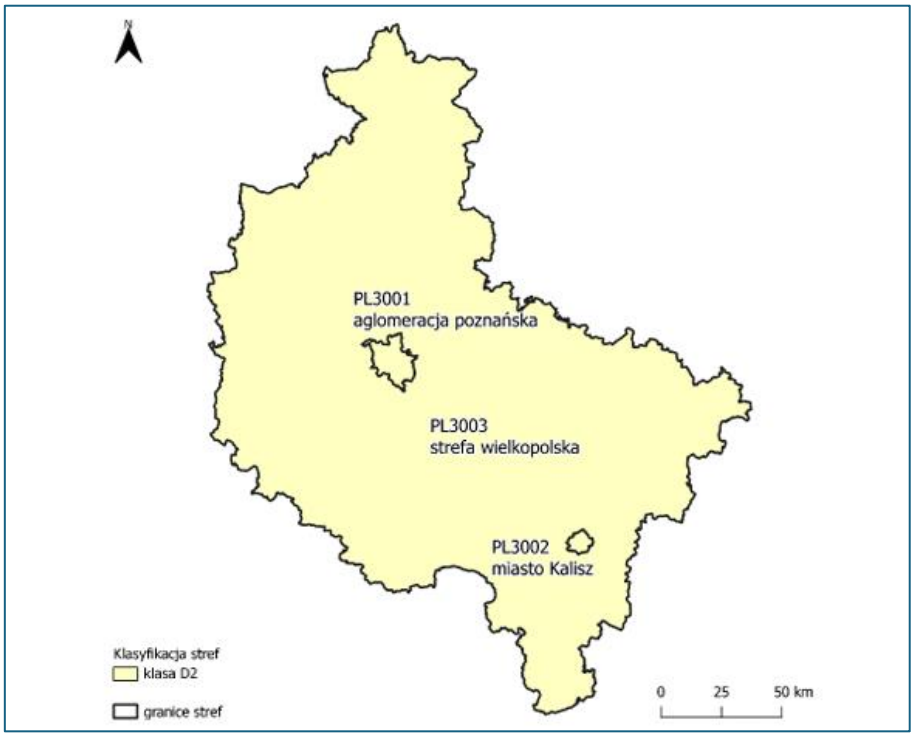

Rycina 10. Zasięg obszarów przekroczeń poziomu celu długoterminowego dla O_3, określonego ze względu na ochronę zdrowia ludzi, w województwie wielkopolskim w 2024 roku

źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie wielkopolskim. Raport wojewódzki za rok 2024

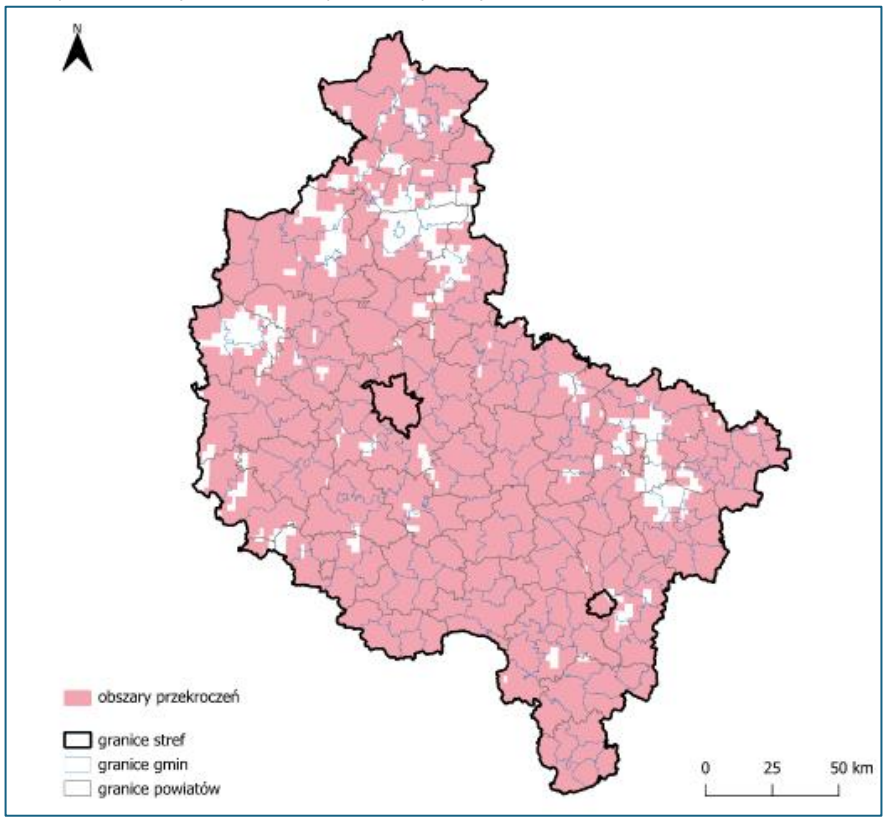

Przekroczenie poziomu celu długoterminowego ozonu spowodowane było przede wszystkim warunkami meteorologicznymi sprzyjającymi tworzeniu się ozonu w przyziemnej warstwie atmosfery oraz napływem spoza granic województwa i kraju mas powietrza zanieczyszczonych ozonem.

Rycina 11. Rozkład przestrzenny liczby dni z przekroczeniem poziomu docelowego i poziomu celu długoterminowego O_3 na obszarze województwa wielkopolskiego – średnia z 3 lat, opracowany z wykorzystaniem metody szacowania w oparciu o wyniki modelowania jakości powietrza dla roku 2024 wykonanego przez IOŚ-PIB

źródło: „Roczna ocena jakości powietrza w województwie lubskim. Raport wojewódzki za rok 2024", GIOŚ

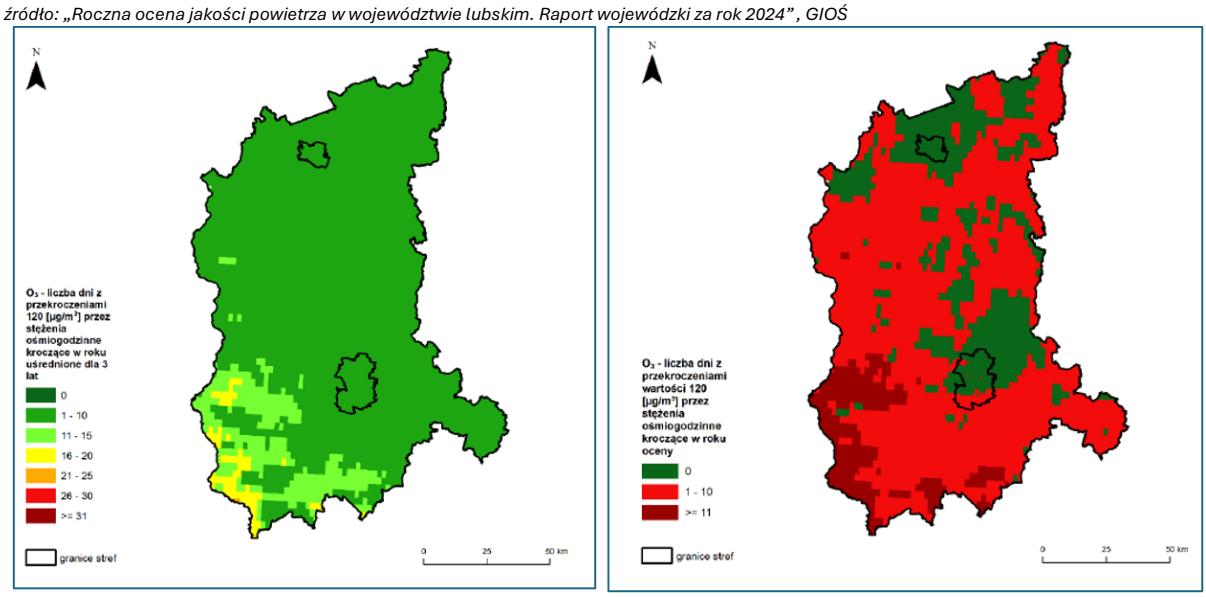

Tabela 13. Wynikowe klasy dla poszczególnych zanieczyszczeń strefy wielkopolskiej uzyskane w ocenie rocznej dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony zdrowia ludzi w 2024 roku

źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie wielkopolskim. Raport wojewódzki za rok 2024, GIOŚ, Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Poznaniu, 2025

Strefa	Symbol klasy wynikowej dla poszczególnych zanieczyszczeń dla obszaru całej strefy											
	SO_2	NO_2	CO	C_6H_6	O_3	PM10	PM2,5	Pb	As	Cd	Ni	B(a)P
miasto Kalisz	A	A	A	A	A/D2	A	A	A	A	A	A	A

Ze względu na ochronę roślin, zanieczyszczenie dwutlenkiem siarki (SO_2), tlenkiem azotu (N_x) i ozonu (O_3) ocena przeprowadzona została dla strefy wielkopolskiej i oparta była o wyniki pomiarów wykonanych na jednej stacji tła pozamiejskiego (Piaski, Krzyżówka – gmina Witkowo). Dla Ostrowa Wielkopolskiego nie przeprowadzono oceny. Poziom zanieczyszczenia sytuował strefę wielkopolską w klasie A, dla której stężenia zanieczyszczenia nie przekraczały odpowiednio poziomów dopuszczalnych lub poziomów docelowych.

Rycina 12. Klasyfikacja stref w województwie wielkopolskim za 2024 rok dla SO_2, N_X w celu ochrony roślin

źródło: „Roczna ocena jakości powietrza w województwie wielkopolskim. Raport wojewódzki za rok 2024" , GIOŚ

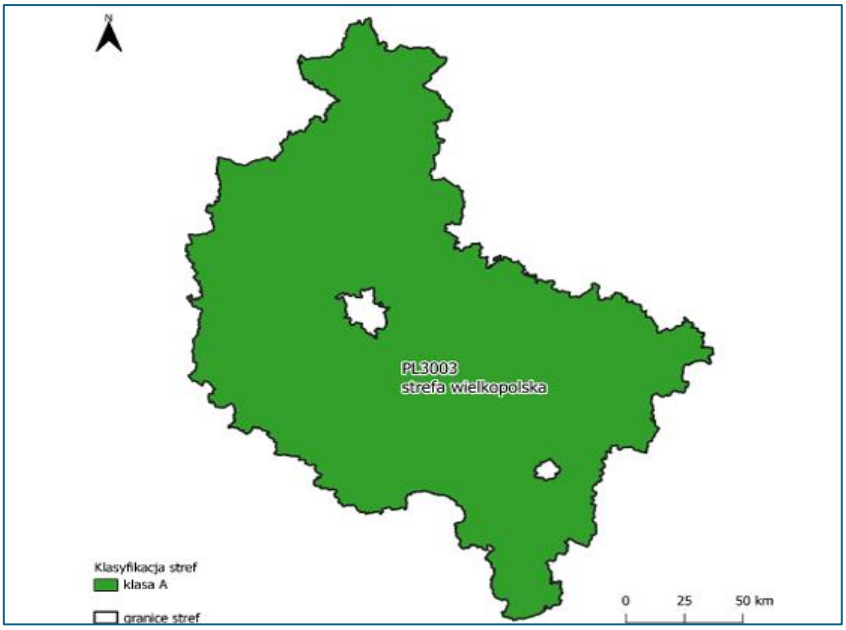

Poniżej dokonano szczegółowej analizy zanieczyszczeń, dla których zanotowano przekroczenia na terenie strefy wielkopolskiej, tj. dla ozonu O_3.

Na podstawie przeprowadzonych analiz opartych na wynikach pomiarów oraz modelowaniu matematycznym stwierdzono, że oceniany zgodnie z obowiązującymi zasadami wskaźnik AOT405L obliczony na podstawie wyników pomiarów, uśredniony dla okresu 5 lat, nie przekroczył poziomu docelowego. W związku z tym Ostrów Wielkopolski uzyskał w roku 2024 klasę A.

W przypadku ozonu oceny jakości powietrza dokonuje się również dla dodatkowego kryterium, jakim jest dotrzymanie przez wartość parametru AOT40 poziomu celu długoterminowego w ocenianym roku. Próg ten został przekroczony i Ostrów Wielkopolski uzyskał w ocenie klasę D2.

Rycina 13. Rozkład przestrzenny wartości poziomu docelowego (wskaźnik AOT405L) i poziomu celu długoterminowego (wskaźnik AOT40) w województwie wielkopolskim, będący wynikiem modelowania jakości powietrza dla roku 2024

źródło: „Roczna ocena jakości powietrza w województwie wielkopolskim. Raport wojewódzki za rok 2024" , GIOŚ

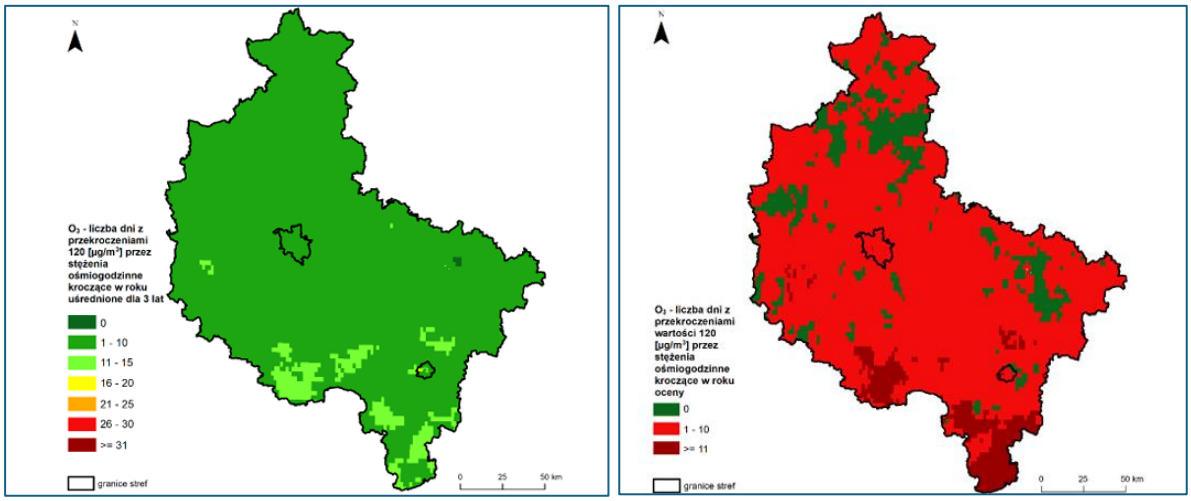

Rycina 14. Klasyfikacja strefy w województwie wielkopolskim za 2024 rok dla O_3 dla wartości AOT40, z uwzględnieniem kryterium poziomu celu długoterminowego określonego w celu ochrony roślin

źródło: „Roczna ocena jakości powietrza w województwie wielkopolskim. Raport wojewódzki za rok 2024" , GIOŚ

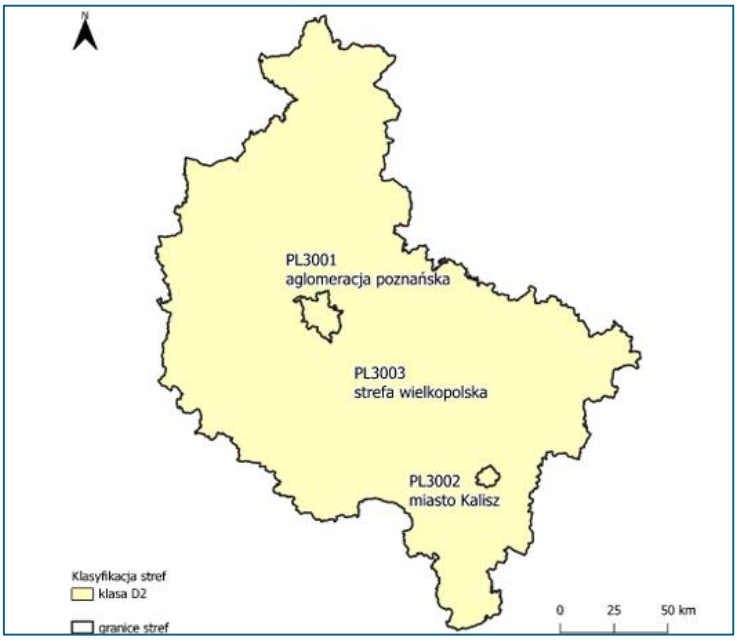

Tabela 14. Klasy stref dla poszczególnych zanieczyszczeń, uzyskane w ocenie za 2024 rok dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony roślin

źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie wielkopolskim. Raport wojewódzki za rok 2024, GIOŚ, Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska Poznaniu, 2025

Strefa	**Symbol klasy wynikowej dla poszczególnych zanieczyszczeń dla obszaru całej strefy**		
	SO_2	**NO_X**	**O_3**
wielkopolska	A	A	A / D2

Przeprowadzone analizy wykazały, iż rok 2024 był rokiem, w którym utrzymała się poprawa jakości powietrza. Na przeważającym obszarze województwa wielkopolskiego w ostatnich latach występuje niski poziom zanieczyszczenia powietrza (poniżej poziomów dopuszczalnych / docelowych) dla następujących substancji: dwutlenek siarki, dwutlenek azotu, benzen, tlenek węgla oraz oznaczane w pyle zawieszonym PM10 metale: ołów, arsen, kadm i nikiel. W 2024 roku, podobnie jak w roku poprzednim, nie stwierdzono przekroczenia poziomu docelowego B(a)P w pyle zawieszonym PM10 w strefach aglomeracja poznańska i miasto Kalisz. Rok 2024 charakteryzował się również brakiem przekroczeń poziomów dopuszczalnych dla pyłów zawieszonych PM2,5 i PM10 na terenie wszystkich stref województwa.

Poprawa jakości powietrza w roku 2024 jest wypadkową działań na rzecz ochrony powietrza oraz bardzo korzystnych warunków meteorologicznych. Cieplejsze, w porównaniu do wielolecia, miesiące zimowe skutkowały mniejszymi emisjami zanieczyszczeń do powietrza, zwłaszcza z indywidualnych źródeł grzewczych. Poprawie jakości powietrza sprzyjało również wystąpienie w okresie zimowym opadów przewyższających normy wieloletnie.

Największym problemem w skali województwa wielkopolskiego są wysokie stężenia benzo(a)pirenu zawartego w pyle zawieszonym PM10. Podobnie jak w latach poprzednich,

wysokie wartości stężeń tego zanieczyszczenia rejestrowano w okresach grzewczych (styczeń – marzec, październik – grudzień). Przekroczenie poziomu docelowego B(a)P w 2024 r. wystąpiło na jednej stacji pomiarowej w województwie, jednakże wyniki modelowania jakości powietrza wskazują, że problem ten dotyczy większej liczby gmin województwa wielkopolskiego. Jako główną przyczynę przekroczeń wskazuje się tzw. niską emisję pochodzącą z indywidualnego ogrzewania budynków.

W ostatnim dziesięcioleciu zauważa się stopniową poprawę jakości powietrza pod względem poziomu zanieczyszczenia pyłem. Jednakże wysokie dobowe stężenia pyłu zawieszonego PM10 rejestrowane w sezonie grzewczym pozostają istotnym problemem. Nadal na tle województwa wyróżniają się miejscowości, w których przeważa indywidualne ogrzewanie budynków paliwem stałym. Na ich obszarach rejestruje się największą liczbę dni z przekroczeniami poziomu dopuszczalnego dla stężeń 24-godzinnych.

W sezonie letnim rejestrowany jest wzrost stężeń ozonu, spowodowany obecnością w atmosferze jego prekursorów oraz w dużej mierze warunkami meteorologicznymi. W 2024 r. nie stwierdzono przekroczenia poziomu docelowego ozonu określonego dla kryterium ochrony zdrowia ludzi. Stwierdzono jednak, podobnie jak w latach poprzednich, przekroczenie poziomu celu długoterminowego we wszystkich stacjach pomiarowych w województwie.

W odniesieniu do kryterium ochrony roślin, w 2024 r. pomiary jakości powietrza i wyniki obiektywnego szacowania wykonanego w oparciu o wyniki matematycznego modelowania jakości powietrza nie wykazały przekroczeń poziomów dopuszczalnych określonych dla dwutlenku siarki i tlenków azotu oraz poziomu docelowego ozonu. Przekroczenia w strefie wielkopolskiej stwierdzono w przypadku ozonu w odniesieniu do poziomu celu długoterminowego.

Działania w zakresie poprawy jakości powietrza są realizowane w ramach programów ochrony powietrza (POP). Program ochrony powietrza jest dokumentem, który wskazuje istotne przyczyny wystąpienia przekroczeń norm jakości powietrza oraz określa działania, których wdrożenie spowoduje poprawę jakości powietrza w województwie.

4.4.2. Klimat akustyczny

Zgodnie z ustawą z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska, ochrona akustyczna w środowisku musi być zapewniona dla terenów przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową, szpitale, domy pomocy społecznej lub budynki związane ze stałym lub czasowym pobytem dzieci i młodzieży, a także na cele uzdrowiskowe, rekreacyjno-wypoczynkowe oraz pod zabudowę mieszkaniowo-usługową (tzw. tereny podlegające ochronie akustycznej). Dopuszczalne poziomy hałasu w środowisku dla wskazanych powyżej terenów określa Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (t.j. Dz. U. z 2014 r. poz. 112 z późn. zm.), które określa wskaźniki hałasu:

- mających zastosowanie do prowadzenia długookresowej polityki w zakresie ochrony środowiska przed hałasem (sporządzania strategicznych map hałasu oraz programów ochrony środowiska przed hałasem):
  - L_{DWN} – długookresowy średni poziom dźwięku A wyrażonego w decybelach (dB), wyznaczony z uwzględnieniem: pory dnia (rozumianej jako przedział czasu od godz. 6:00 do godz. 18:00), pory wieczoru (rozumianej jako przedział czasu od godz. 18:00 do godz. 22:00) oraz pory nocy (rozumianej jako przedział czasu od godz. 22:00 do godz. 6:00),

  - L_N – długookresowy średni poziomu dźwięku A wyrażonego w decybelach (dB), wyznaczony w ciągu wszystkich pór nocy w roku (rozumianych jako przedział czasu od godz. 22:00 do godz. 6:00),
- mających zastosowanie do ustalania i kontroli warunków korzystania ze środowiska w odniesieniu do jednej doby:
  - $L_{Aeq\ D}$ – równoważnego poziomu dźwięku wyznaczonego dla pory dnia (rozumianej jako przedział czasu od godz. 6:00 do godz. 22:00),
  - $L_{Aeq\ N}$ – równoważnego poziomu dźwięku A dla pory nocy (rozumianej jako przedział czasu od godz. 22:00 do godz. 6:00).

Tabela 15. Dopuszczalne poziomy hałasu w środowisku wyrażone wskaźnikami L_{DWN} i L_N, które mają zastosowanie do prowadzenia długookresowej polityki w zakresie ochrony przed hałasem

źródło: Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku

Rodzaj terenu	**Dopuszczalny długookresowy średni poziom dźwięku A w dB**			
	Drogi lub linie kolejowe		**Pozostałe obiekty i działalność będąca źródłem hałasu**	
	L_{DWN}	**L_N**	**L_{DWN}**	**L_N**
	przedział czasu odniesienia równy wszystkim			
	dobom w roku	**porom nocy**	**dobom w roku**	**porom nocy**
a) Tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej b) Tereny zabudowy związanej ze stałym lub czasowym pobytem dzieci i młodzieży) c) Tereny domów opieki społecznej d) Tereny szpitali w miastach	**64**	**59**	**50**	**40**
a) Tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej i zamieszkania zbiorowego b) Tereny zabudowy zagrodowej c) Tereny rekreacyjno-wypoczynkowe d) Tereny mieszkaniowo-usługowe	**68**	**59**	**55**	**45**
Tereny w strefie śródmiejskiej miast powyżej 100 tys. mieszkańców	**70**	**65**	**55**	**45**

Tabela 16. Dopuszczalne poziomy hałasu w środowisku wyrażone wskaźnikami L_{AeqD} i L_{AeqN}, które mają zastosowanie do prowadzenia pomiarów kontrolnych w odniesieniu do jednej doby

źródło: Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku

Rodzaj terenu	Dopuszczalny długookresowy średni poziom dźwięku A w dB			
	Drogi lub linie kolejowe		Pozostałe obiekty i działalność będąca źródłem hałasu	
	L_{AeqD} przedział czasu odniesienia równy 16 godzinom	L_{AeqN} przedział czasu odniesienia równy 8 godzinom	L_{AeqD} przedział czasu odniesienia równy 8 najmniej korzystnym godzinom dnia kolejno po sobie następujących	L_{AeqN} przedział czasu odniesienia równy 1 najmniej korzystnej godzinie nocy
a) Tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej b) Tereny zabudowy związanej ze stałym lub czasowym pobytem dzieci i młodzieży) c) Tereny domów opieki społecznej d) Tereny szpitali w miastach	**61**	**56**	**50**	**40**
a) Tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej i zamieszkania zbiorowego b) Tereny zabudowy zagrodowej c) Tereny rekreacyjno-wypoczynkowe d) Tereny mieszkaniowo-usługowe	**65**	**56**	**55**	**45**
Tereny w strefie śródmiejskiej miast powyżej 100 tys. mieszkańców	**68**	**60**	**55**	**45**

Jednym z istotnych czynników determinujących jakość środowiska na obszarach zurbanizowanych jest hałas, rozumiany jako dźwięki niepożądane, uciążliwe lub szkodliwe. Hałas może wywierać negatywny wpływ na zdrowie człowieka, w szczególności powodując dyskomfort, zaburzenia snu, obniżenie koncentracji oraz długofalowo zwiększając ryzyko chorób układu krążenia. Stopień jego oddziaływania zależy m.in. od natężenia dźwięku, częstotliwości, charakteru zmian w czasie, pory występowania oraz czasu trwania ekspozycji.

Podstawowym źródłem uciążliwości akustycznych na terenie Ostrowa Wielkopolskiego jest hałas komunikacyjny, związany zarówno z ruchem drogowym, jak i kolejowym. Największe obciążenie akustyczne występuje wzdłuż głównych ciągów komunikacyjnych miasta, w szczególności dróg krajowych i wojewódzkich oraz w rejonie węzłów komunikacyjnych i skrzyżowań o dużym natężeniu ruchu. Na poziom hałasu drogowego wpływają przede wszystkim: natężenie ruchu pojazdów, udział transportu ciężkiego, prędkość jazdy, stan techniczny pojazdów, rodzaj i stan nawierzchni drogowej, płynność ruchu oraz odległość i układ zabudowy mieszkaniowej względem jezdni. W bezpośrednim sąsiedztwie głównych tras komunikacyjnych obserwuje się obniżenie jakości klimatu akustycznego.

Ostrów Wielkopolski jest ważnym węzłem komunikacyjnym w południowej części województwa wielkopolskiego. Przez miasto przebiegają drogi krajowe nr 11 (Kołobrzeg-Bytom) oraz nr 25 (Oleśnica-Bobolice), a także drogi wojewódzkie, które zapewniają powiązania regionalne i ponadregionalne. Istotnym źródłem hałasu jest również infrastruktura kolejowa – miasto stanowi ważny węzeł kolejowy, z liniami kolejowymi o znaczeniu krajowym, co powoduje lokalne zwiększenie presji akustycznej w rejonach sąsiadujących z torowiskami i stacją kolejową.

Układ komunikacyjny miasta, w połączeniu z koncentracją funkcji usługowych, przemysłowych i mieszkaniowych, sprzyja powstawaniu obszarów o podwyższonym poziomie hałasu.
Na terenie Ostrowa Wielkopolskiego prowadzone były działania związane z oceną klimatu akustycznego, w tym sporządzanie strategicznych map hałasu dla głównych źródeł hałasu komunikacyjnego, zgodnie z obowiązującymi przepisami. Mapy te wskazują występowanie przekroczeń dopuszczalnych poziomów hałasu wzdłuż głównych tras drogowych i linii kolejowych, szczególnie w porze nocnej, na obszarach zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej oraz jednorodzinnej zlokalizowanej w bezpośrednim sąsiedztwie infrastruktury transportowej. Jednocześnie na obszarach peryferyjnych miasta oraz w terenach zieleni urządzonej i rekreacyjnej klimat akustyczny cechuje się znacznie lepszymi parametrami.
Z uwagi na miejski charakter Ostrowa Wielkopolskiego oraz intensywność użytkowania przestrzeni, hałas stanowi istotny problem środowiskowy wymagający uwzględnienia w polityce przestrzennej i planowaniu rozwoju miasta. Ograniczanie negatywnego oddziaływania hałasu powinno obejmować m.in. kształtowanie odpowiednich stref funkcjonalnych, ochronę terenów mieszkaniowych i rekreacyjnych, stosowanie rozwiązań technicznych ograniczających emisję hałasu oraz rozwój zieleni pełniącej funkcje izolacyjne.

4.4.3. Jakość wód

Na stan jakości wód (powierzchniowych i podziemnych) wpływa szereg czynników, wynikających zarówno z działalności człowieka, jak i naturalnych.

Wśród najważniejszych czynników antropogenicznych kształtujących jakości wód wymienić można m.in.: wprowadzanie do wód niedostatecznie oczyszczonych lub nieoczyszczonych ścieków (m.in. bytowych, komunalnych, przemysłowych), funkcjonowanie punktowych emitorów zanieczyszczeń, spływ zanieczyszczeń z obszarów użytkowanych rolniczo oraz nadmierny pobór wód powierzchniowych i podziemnych. Zjawiska te związane są nierozerwalnie ze sposobem zagospodarowania i użytkowania terenów, jak również sposobem prowadzenia gospodarki wodno-ściekowej na terenach położonych w obrębie zlewni cieków oraz terenów sąsiadujących ze zbiornikami wodnymi.

Wśród czynników naturalnych wpływających w sposób istotny na stan jakości wód wymienić należy czynniki: klimatyczne (temperatura, wilgotność, ciśnienie atmosferyczne), geologiczne (budowa zlewni, rodzaj skał, układ warstw przepuszczalnych i nieprzepuszczalnych), glebowe (rodzaj gleb, rodzaj frakcji, zawartość cząstek próchniczych) oraz geomorfologiczne (rzeźba terenu, spadki, występowanie zagłębień terenu).

4.4.3.1. Jakość wód powierzchniowych

Monitoring wód powierzchniowych w granicach Ostrowa Wielkopolskiego prowadzony jest w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska poprzez ocenę jednolitych części wód powierzchniowych (*JCWP*).

Obszar Gminy Miasto Ostrów Wielkopolski położony jest w zasięgu zlewni 3 *JCWP* rzecznych:
- Ołobok do Niedźwiady – RW60001018441,
- Ołobok od Niedźwiady do ujścia - RW60001618449,
- Barycz do Dąbrówki – RW60001014119.

Tabela 17. Charakterystyka JCWP

źródło: opracowanie własne na podstawie Oceny stanu wód powierzchniowych wykonana została na podstawie danych monitoringowych z lat 2019-2024, https://wody.gios.gov.pl/pjwp/publication/568

Nazwa JCWP	Ołobok do Niedźwiady	Ołobok od Niedźwiady do ujścia	Barycz do Dąbrówki
Kod JCWP	RW60001018441	RW60001618449	RW60001014119
Dorzecze	Odry	Odry	Odry
Typ JCWP	PNp - potok lub strumień nizinny piaszczysty	Rz_org – rzeka w dolinie o dużym udziale torfowisk	PNp - potok lub strumień nizinny piaszczysty
Status JCWP	SZCW - silnie zmieniona część wód	SZCW - silnie zmieniona część wód	SZCW - silnie zmieniona część wód
Stan/potencjał ekologiczny	słaby potencjał ekologiczny	umiarkowany potencjał ekologiczny	słaby potencjał ekologiczny
Stan chemiczny	poniżej dobrego	brak klasyfikacji	poniżej dobrego
Stan ogólny	zły stan wód	zły stan wód	zły stan wód
Ocena postępu - podsumowanie stan/potencjał	cel nieosiągnięty – brak postępu	cel nieosiągnięty – brak postępu	cel nieosiągnięty – brak postępu
Ocena postępu - podsumowanie stan chemiczny	cel nieosiągnięty – brak postępu	cel osiągnięty – poprawa stanu złego	cel nieosiągnięty – pogorszenie do stanu złego
Ocena ryzyka nieosiągnięcia celu	zagrożona	zagrożona	zagrożona
Znacząca presja	BIO_HM, BIO_FIZ, FIZ, CHEM, OCH	BIO_HM, BIO_FIZ, FIZ, OCH	BIO_HM, FIZ, CHEM_B, OCH
Cel środowiskowy stan/potencjał ekologiczny na lata 2022-2027	umiarkowany potencjał ekologiczny (złagodzone wskaźniki wraz z klasą przedstawione w kolumnach nr 49-50, pozostałe wskaźniki - II klasa jakości); zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny o ile jest monitorowany wskaźnik diadromiczny D	dobry stan ekologiczny; zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny o ile jest monitorowany wskaźnik diadromiczny D; zapewnienie drożności cieku według wymagań gatunków chronionych	dobry potencjał ekologiczny; zapewnienie drożności cieku według wymagań gatunków chronionych
Cel środowiskowy stan chemiczny na lata 2022-2027	dla złagodzonych wskaźników – poniżej stanu dobrego, dla pozostałych wskaźników – stan dobry	dla złagodzonych wskaźników – poniżej stanu dobrego, dla pozostałych wskaźników – stan dobry	dobry stan chemiczny
Typ odstępstwa wynikający z art. 4 ust. 4 RDW	tak	tak	tak
Uzasadnienie odstępstwa	Odstępstwo polegające na odroczeniu terminu osiągnięcia celów środowiskowych jest związane z tym, że nie są osiągnięte (lub są zagrożone) cele środowiskowe JCWP w zakresie wskaźników: azot ogólny, azot azotanowy, fosfor ogólny, fosforany, OWO. Jest to spowodowane warunkami naturalnymi (wskazanymi w kolumnie pn. „Warunki naturalne uniemożliwiające osiągnięcie celów środowiskowych w perspektywie do końca 2027 r. (lub roku 2039 - dla substancji priorytetowych	Odstępstwo polegające na odroczeniu terminu osiągnięcia celów środowiskowych jest związane z tym, że nie są osiągnięte (lub są zagrożone) cele środowiskowe JCWP w zakresie wskaźników: azot azotanowy. Jest to spowodowane warunkami naturalnymi (wskazanymi w kolumnie pn. „Warunki naturalne uniemożliwiające osiągnięcie celów środowiskowych w perspektywie do końca 2027 r. (lub roku 2039 - dla	Odstępstwo polegające na odroczeniu terminu osiągnięcia celów środowiskowych jest związane z tym, że nie są osiągnięte (lub są zagrożone) cele środowiskowe JCWP w zakresie wskaźników: fosfor ogólny, OWO, BZT5; MMI, EFI+PL/ IBI_PL; bromowane difenyloetery(b), rtęć(b), heptachlor(b). Jest to spowodowane warunkami naturalnymi (wskazanymi w kolumnie pn. „Warunki naturalne

Nazwa JCWP	Ołobok do Niedźwiady	Ołobok od Niedźwiady do ujścia	Barycz do Dąbrówki
	wprowadzonych dyrektywą 2013/39/UE)") a w odniesieniu do substancji priorytetowych wprowadzonych dyrektywą 2013/39/UE – brakiem możliwości technicznych (w tym: niewystarczającymi danymi na temat źródeł zanieczyszczenia) i nieproporcjonalnością kosztów. Warunkiem odstępstwa jest pełne i terminowe wdrożenie programu działań (którego zakres i skuteczność określono w zestawach działań).	substancji priorytetowych wprowadzonych dyrektywą 2013/39/UE)") a w odniesieniu do substancji priorytetowych wprowadzonych dyrektywą 2013/39/UE – brakiem możliwości technicznych (w tym: niewystarczającymi danymi na temat źródeł zanieczyszczenia) i nieproporcjonalnością kosztów. Warunkiem odstępstwa jest pełne i terminowe wdrożenie programu działań (którego zakres i skuteczność określono w zestawach działań).	uniemożliwiające osiągnięcie celów środowiskowych w perspektywie do końca 2027 r. (lub roku 2039 - dla substancji priorytetowych wprowadzonych dyrektywą 2013/39/UE)") a w odniesieniu do substancji priorytetowych wprowadzonych dyrektywą 2013/39/UE – brakiem możliwości technicznych (w tym: niewystarczającymi danymi na temat źródeł zanieczyszczenia) i nieproporcjonalnością kosztów. Warunkiem odstępstwa jest pełne i terminowe wdrożenie programu działań (którego zakres i skuteczność określono w zestawach działań).
Typ odstępstwa wynikający z art. 4 ust. 5 RDW	tak	tak	nie
Uzasadnienie odstępstwa	celów środowiskowych jest związane z tym, że nie są osiągnięte cele środowiskowe JCWP w zakresie wskaźników: azot amonowy, BZT5, przewodność elektrolityczna właściwa w 20°C; IO, MIR, MMI, EFI+PL/ IBI_PL; nikiel(w). Jest to spowodowane czynnikami wskazanymi w zestawie kolumn pn. „Wskazanie dominującego rodzaju presji determinujących stan wód", które trwale uniemożliwiają osiągnięcie celów środowiskowych. Presje trwale uniemożliwiające osiągnięcie celów środowiskowych zaspokajają ważne potrzeby społeczno-gospodarcze (określone w kolumnie pn. „Potrzeba społeczno-ekonomiczna zaspokajana przez źródło presji antropogenicznej determinującej na stan wód w stopniu zagrażającym osiągnięciu celów środowiskowych") i na obecnym etapie stwierdza się brak alternatywnych opcji zaspokojenia tych potrzeb (zob. kolumna pn. „Uzasadnienie braku alternatywnych opcji"). Warunkiem odstępstwa jest pełne i terminowe wdrożenie programu działań (którego zakres i skuteczność określono w zestawach działań).	Odstępstwo polegające na złagodzeniu celów środowiskowych jest związane z tym, że nie są osiągnięte cele środowiskowe JCWP w zakresie wskaźników: azot ogólny, przewodność elektrolityczna właściwa w 20°C; IO. Jest to spowodowane czynnikami wskazanymi w zestawie kolumn pn. „Wskazanie dominującego rodzaju presji determinujących stan wód", które trwale uniemożliwiają osiągnięcie celów środowiskowych. Presje trwale uniemożliwiające osiągnięcie celów środowiskowych zaspokajają ważne potrzeby społeczno-gospodarcze (określone w kolumnie pn. „Potrzeba społeczno-ekonomiczna zaspokajana przez źródło presji antropogenicznej determinującej na stan wód w stopniu zagrażającym osiągnięciu celów środowiskowych") i na obecnym etapie stwierdza się brak alternatywnych opcji zaspokojenia tych potrzeb (zob. kolumna pn. „Uzasadnienie braku alternatywnych opcji"). Warunkiem odstępstwa jest pełne i terminowe wdrożenie programu działań (którego zakres i skuteczność określono w zestawach działań).	nie dotyczy
Typ odstępstwa wynikający z art. 4 ust. 7 RDW	nie	nie	nie

4.4.3.2. Jakość wód podziemnych

Analizy jakości wód podziemnych na potrzeby *Prognozy* wykonano w oparciu o ocenę jakości wód podziemnych prowadzoną dla jednolitych części wód podziemnych (dalej: *JCWPd*) przez Państwowy Instytut Geologiczny w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska.

Monitoring jakości wód podziemnych to system oceny stanu i oceny zmian stanu chemicznego wód podziemnych polegający na prowadzeniu powtarzalnych pomiarów i badań w wybranych, reprezentatywnych punktach pomiarowych, a także interpretacji wyników tych badań w aspekcie ochrony środowiska wodnego.

Zgodnie z podziałem obszaru dorzeczy na 174 *JCWPd* Ostrów Wielkopolski znajduje się w zasięgu dwóch jednostek*:*

- *JCWPd* nr 80 (kod GW600080)
- *JCWPd* nr 81 (kod GW600081.

Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 16 listopada 2022 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry, ocenę stanu chemicznego 66 *JCWPd*, znajdujących się na obszarze dorzecza Odry, przeprowadzono w ramach realizacji przedsięwzięcia pt.: „Monitoring stanu chemicznego oraz ocena stanu jednolitych części wód podziemnych w latach 2023–2025". Opracowanie stanowi realizację zadania 4 „Opracowanie oceny stanu chemicznego i ilościowego jednolitych części wód podziemnych w dorzeczach". Zgodnie z tą oceną stan chemiczny i ilościowy *JCWPd* nr 81 określa się jako dobry. Celem środowiskowym dla *JCWPd* 81 jest dobry stan chemiczny i dobry stan ilościowy. Dla *JCWPd* 81 nie ustalono odstępstwa czasowego ani mniej rygorystycznego celu.

Tabela 18. Charakterystyka JCWPd

źródło: opracowanie własne na podstawie Rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 16 listopada 2022 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry

Nr *JCWPd*	**80**	**81**
Kod *JCWPd*	GW600080	GW600081
Region Wodny	Środkowej Odry	Warty
Stan chemiczny	dobry	dobry
Stan ilościowy	dobry	dobry
Stan ogólny	dobry	dobry
Zidentyfikowane presje znaczące. Wynik analizy znaczących oddziaływań – *JCWPd*	pobór punktowy z ujęć wód podziemnych	brak zidentyfikowanej presji powodującej zagrożenie dla stanu *JCWPd* (brak czynnika sprawczego)
Ocena ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego	niezagrożona	niezagrożona
Cele środowiskowe	dobry stan chemiczny, dobry stan ilościowy	dobry stan chemiczny, dobry stan ilościowy
Typ odstępstwa	NIE	NIE
Uzasadnienie odstępstwa	nie dotyczy	nie dotyczy

Pogorszenie jakości wód obserwuje się przede wszystkim w rejonach skoncentrowanej eksploatacji piętra czwartorzędowego, tj. w rejonie ujęcia komunalnego dla miasta i ujęć przemysłowych w mieście. Przejawia się to we wzroście i tak naturalnie wysokich zawartości związków żelaza i manganu, wzroście mineralizacji, zawartości chlorków, siarczanów i amoniaku. Stężenia poszczególnych wskaźników ulegają okresowym wahaniom w ciągu roku hydrologicznego. Jednak podkreślić należy, że mimo wzrostu ilościowego poszczególnych wskaźników, jakość ujmowanych wód mieści się w II klasie jakości zwykłych wód podziemnych.

Wody podziemne rejonu zbiornika wykazują ogólnie niezadowalającą jakość. Zdecydowanie najgorszą jakość wody obserwuje się na ujęciu Wtórek, tj. skrajnym zachodnim ujęciu

komunalnym. Relatywnie korzystniejszą jakością odznaczają się wody ujęcia z Kęszyce (ujęcie wschodnie), a jakość wody poszczególnych studzien tego ujęcia od I do IV klasy. Ponad 70% powierzchni obszaru ochronnego zbiornika zajmują wody III klasy. Rejon ujęcia Wtórek jest obszarem występowania wód klasy IV i V. Struktura kopalna zbiornika praktycznie pozbawiona jest nadkładów utworów nieprzepuszczalnych. Konsekwencją tego jest objęcie obszarem ochronnym całego zbiornika oraz strefy dopływu lateralnego w obrębie 25-letniej izochrony. Największe zagrożenie dla jakości wód podziemnych stwarza sama rzeka Ołobok. W przypadku zanieczyszczeń jej wód, coroczne wylewy Ołoboku stwarzać mogą bardzo poważnie zagrożenie infiltracji zanieczyszczeń. Regulacja Ołoboku jest bardzo ważnym za daniem zarówno dla funkcjonowania ujęć komunalnych, jak i ochrony całego zbiornika. Przez całe lata istniała uzasadniona obawa przed usuwaniem osadów korytowych i przykorytowych silnie zanieczyszczonych metalami ciężkimi. Regulacja Ołoboku zlikwiduje wylewy tej rzeki, lecz uruchomić może wzmożoną infiltrację odcieków z zanieczyszczonych osadów, przemywanych przez wody opadowe. Wysoki udział infiltracji w zasobach eksploatacyjnych ujęć komunalnych wzmacnia te obawy. Regulacja Ołoboku powinna zostać zrealizowana po usunięciu pewnych barier prawnych związanych z obecnością strefy ochronnej ujęć komunalnych.
Zgodnie z danymi Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Poznaniu oraz Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej we Wrocławiu, na terenie miasta nie ustanowiono obszarów ochronnych, o których mowa w art. 139-141 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. - Prawo wodne (Dz. U. z 2025 r. poz. 960 z późn. zm.).
Proponowana ochrona *GZWP* nr 310 jest ukierunkowana na ochronę pod względem ilościowym i jakościowym. W celu ochrony zbiornika zaproponowano zakaz budowy nowych ujęć wody w zachodniej części zbiornika, na zachód od granicy obszaru zasobowego – ujęć eksploatujących dolinę kopalną. Pod kątem ochrony jakościowej wydzielono trzy podobszary ochronne (A, B i C), w których proponowane zakaz i nakaz uzależnione są od stanu ich za gospodarowania i stopnia zagrożenia ze strony obiektów antropogenicznych. Proponowane ograniczenia wiążą się z użytkowaniem terenu .

4.4.4. Zmiany klimatyczne

Ostrów Wielkopolski, podobnie jak inne regiony, musi mierzyć się ze zmianami klimatu. Na podstawie analizy danych klimatycznych można zaobserwować następujące zmiany w zakresie wskaźników klimatycznych:

- wzrost średniej rocznej temperatury powietrza,
- wzrost średniej rocznej temperatury maksymalnej,
- wzrost średniej rocznej temperatury minimalnej,
- wzrost absolutnej temperatury minimalnej,
- wzrost liczby dni upalnych oraz fal upałów,
- wzrost liczby nocy tropikalnych,
- spadek liczby dni bardzo mroźnych oraz fal chłodu,
- spadek liczby dni mroźnych,
- niewielki spadek rocznej sumy opadów atmosferycznych,
- spadek liczby dni z pokrywą śnieżną,
- niewielki wzrost rocznej liczby dni burzowych,
- wzrost liczby dni z silnymi porywami wiatru,
- zwiększenie częstotliwości występowania niżówek letnich kosztem niżówek zimowych.

Miasto położone w dolinie rzeki Ołobok, która jest lewym dopływem Prosny, jest szczególnie narażone na skutki zmian klimatu:

- zagrożenia powodziowe i podtopienia w dolinie rzecznej i przy kanałach,
- susze rolnicze i hydrologiczne na terenach przyległych,
- nasilenie zjawiska miejskiej wyspy ciepła w gęsto zabudowanej części śródmiejskiej,
- pogarszająca się jakość powietrza w okresie zimowym, potęgowana przez epizody bezwietrznej pogody i inwersje termiczne.

Działania adaptacyjne obejmują zarówno ochronę środowiska, jak i planowanie przestrzenne oraz rozwój infrastruktury. Istotne są projekty dotyczące małej retencji i przeciwdziałania erozji wodnej, a także ochrona cennych siedlisk przyrodniczych. Działania adaptacyjne w Ostrowie Wielkopolskim i okolicach powinny obejmować m.in. poniższe zagadnienia:

- mała retencja i ochrona przeciwpowodziowa: projekty związane z retencją wody w lasach i na terenach nizinnych, a także działania przeciwpowodziowe, w tym ochrona przeciwerozyjna, są realizowane w celu minimalizacji skutków ekstremalnych zjawisk pogodowych;
- ochrona cennych siedlisk przyrodniczych: siedliska muszą być chronione i poddawane monitoringowi, aby zachować ich unikalne walory przyrodnicze;
- planowanie przestrzenne: zmiany klimatu wpływają na planowanie przestrzenne, wymagając uwzględnienia nowych wyzwań związanych z suszą, podtopieniami i ekstremalnymi temperaturami;
- finansowanie: dostępne są środki unijne oraz z Krajowego Planu Odbudowy na projekty związane z adaptacją do zmian klimatu, które mogą być wykorzystywane również w Ostrowie Wielkopolskim;
- współpraca: ważna jest współpraca różnych podmiotów – rządu, samorządu, organizacji pozarządowych i lokalnych społeczności – w celu skutecznej adaptacji do zmian klimatu.

W ostatnich latach Ostrów Wielkopolski realizuje i planuje szereg przedsięwzięć łagodzących skutki zmian klimatu oraz wspierających transformację w kierunku neutralności klimatycznej, m.in.:

- rozwój terenów zielonych i błękitno-zielonej infrastruktury:
  - rozwój obszarów zieleni jako elementu systemu miejskich korytarzy ekologicznych i przewietrzenia miasta,
  - projekty nasadzeń drzew wzdłuż ulic i na osiedlach,
  - budowa zbiorników retencyjnych wody opadowej na terenie przedszkoli i szkół,
  - psi park przy al. Solidarności,
- gospodarka wodna i retencja:
  - rozwój lokalnych systemów małej retencji (zbiorniki, ogrody deszczowe, podziemne skrzynki retencyjne),
  - modernizacja i rozbudowa kanalizacji deszczowej,
  - odprowadzanie wód opadowych i roztopowych z terenu miasta do rzeki Ołobok – budowa zbiornika retencyjnego, zabudowa separatorów na wylocie kanalizacji deszczowej do Strugi Ostrowskiej,
  - odbudowa Strugi Ostrowskiej.
- efektywność energetyczna i odnawialne źródła energii:
  - modernizacja energetyczna budynków użyteczności publicznej (termomodernizacje szkół, przedszkoli, obiektów sportowych),
  - instalacje paneli fotowoltaicznych na obiektach publicznych i wspólnot mieszkaniowych,
  - wsparcie mieszkańców w wymianie źródeł ciepła („Czyste Powietrze", lokalne programy);

- transport i mobilność niskoemisyjna:
  - zakup autobusów wraz z modernizacją zajezdni,
  - modernizacja i rozbudowa infrastruktury przystankowej,
  - rozbudowa sieci dróg rowerowych,
  - modernizacja oświetlenia ulicznego;
- edukacja i świadomość ekologiczna:
  - kampanie edukacyjne dotyczące adaptacji do zmian klimatu,
  - konkursy i warsztaty dla mieszkańców (np. zakładanie ogrodów deszczowych, segregacja odpadów),
  - działania szkół w ramach programów klimatycznych.

Działania podejmowane w Ostrowie Wielkopolskim zmierzają do ograniczenia emisji gazów cieplarnianych, poprawy jakości powietrza i zwiększenia odporności miasta na skutki zmian klimatu. Ich realizacja będzie miała przeważnie pozytywny, długoterminowy i trwały wpływ na środowisko, przyczyniając się do:
- zmniejszenia ryzyka powodzi i suszy,
- poprawy jakości życia mieszkańców,
- wzrostu atrakcyjności przestrzeni miejskiej,
- adaptacji miasta do zmian klimatycznych zgodnie z kierunkami krajowej i unijnej polityki klimatycznej.

Adaptacja do zmian klimatu w Ostrowie Wielkopolskim i w jego otoczeniu to proces wieloaspektowy, wymagający zaangażowania różnych podmiotów i wykorzystania dostępnych środków finansowych. Działania te obejmują ochronę środowiska, planowanie przestrzenne i infrastrukturę, a ich celem jest minimalizacja negatywnych skutków zmian klimatu i budowanie odporności regionu.

5. ISTNIEJĄCE PROBLEMY OCHRONY ŚRODOWISKA ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA PROJEKTU PLANU OGÓLNEGO

Prognoza oddziaływania na środowisko identyfikuje źródła korzystnego i niekorzystnego oddziaływania *projektu POG* na poszczególne komponenty środowiska oraz prognozuje skutki środowiskowe, jakie przyniesie realizacja planowanych rozwiązań przestrzennych. Zarówno zasięg negatywnego oddziaływania zagospodarowania terenu, jak i rodzaj oraz intensywność możliwych do wystąpienia w środowisku skutków w znacznej mierze zależeć będą od miejsca lokalizacji danej funkcji oraz przyjętych rozwiązań minimalizujących oddziaływanie.

Obszarem niepewności pojawiającym się przy wykonywaniu *Prognozy* jest bezprecedensowa forma planu ogólnego, który właściwie jest bazą danych przestrzennych dla miasta o ściśle określonej strukturze, zgodnej ze zaktualizowanym 22 listopada 2024 r. Rozporządzeniem Ministra Rozwoju i Technologii z dnia 8 grudnia 2023 r. w sprawie projektu planu ogólnego gminy, dokumentowania prac planistycznych w zakresie tego planu oraz wydawania z niego wypisów i wyrysów (Dz. U. z 2023 r. poz. 2758 z późn. zm.). Nowość formuły planu ogólnego polega na jego sporządzeniu wyłącznie w postaci bazy danych przestrzennych obejmującej strefy planistyczne oraz przypisane im atrybuty.

Ustalenia *projektu POG* dotyczące stref planistycznych, tj. profilu funkcjonalnego podstawowego oraz dodatkowego obejmują możliwy do realizacji w obrębie wyznaczonej strefy pakiet przeznaczeń. Nie oznacza to jednak, że wszystkie one będą mogły lub musiały być realizowane na konkretnym terenie. Wskaźniki i parametry urbanistyczne również wyznaczają jedynie ramy, w których powinna się zmieścić ewentualna zabudowa (tj. intensywność i wysokość zabudowy, powierzchnia zabudowy na działce, jako wartości maksymalne oraz powierzchnia biologicznie czynna jako wartość minimalna). Biorąc to pod uwagę oraz mając świadomość, że w *projekcie POG* nie przesądza się warunków realizacji jego ustaleń, ocena oddziaływania na środowisko może mieć jedynie charakter ogólny, z zachowaniem zasady przezorności.

Ocenie mogą być poddane głównie przestrzenne aspekty w zakresie zabezpieczenia formalnych wymogów dotyczących ochrony przyrody, ochrony walorów i zasobów środowiska, możliwości łagodzenia konfliktów pomiędzy funkcjami i ograniczania ryzyka zagrożeń dla ludzi, środowiska przyrodniczego i kulturalnego. Trzeba też podkreślić, że ocena ta ma charakter poglądowy, tj. niezidentyfikowanie w nich znacząco negatywnego oddziaływania danego ustalenia *projektu POG* nie oznacza, że żadna z realizacji zgodna z jego ustaleniami nie będzie znacząco negatywnie oddziaływać na elementy środowiska.

Prognoza wskazuje na najważniejsze zagrożenia oraz problemy środowiska Ostrowa Wielkopolskiego. Na podstawie analizy danych oraz informacji o stanie środowiska wytypowano najważniejsze problemy środowiskowe zidentyfikowane w poszczególnych komponentach środowiska, w tym:

- utrzymanie dobrej jakości powietrza atmosferycznego (przekroczenia dopuszczalnych norm jakości powietrza w przypadku ozonu w odniesieniu do poziomu celu długoterminowego, duża podatność na zanieczyszczenia, duża dynamika zmian jakości powietrza),
- poprawa klimatu akustycznego (przekroczenia dopuszczalnych wartości wskaźników hałasu: L_{DWN} i L_N, wzrost ilości pojazdów na drogach),

- wysoki udział *JCWP* o złym stanie (100% *JCWP* w zasięgu Ostrowa Wielkopolskiego ma zły stan wód, duża podatność na zanieczyszczenia, duża dynamika zmian jakości wód powierzchniowych),
- adekwatna adaptacja do zmian klimatu (trudności w przewidywaniu zmian, konieczność holistycznego podejścia w odniesieniu do obszaru całego miasta),
- zagrożenia walorów środowiska przyrodniczego i powiązań przyrodniczych, szczególnie z uwagi na brak obszarowych form ochrony przyrody.

Projekt POG może odpowiadać tylko na pewne spektrum tych problemów, z uwagi na jego ściśle określony zakres ustaleń.

Ustalenia *projektu POG* powinny umożliwiać zapewnienie zrównoważonego i przemyślanego rozwoju przestrzennego Ostrowa Wielkopolskiego, z uwzględnieniem potrzeb mieszkańców i ochrony środowiska również poprzez:

- zapobieganie utracie cennych walorów środowiska przyrodniczego, w tym:
  - zabezpieczenie formalnie chronionych walorów przyrody i zasobów naturalnych (np. pomniki przyrody, strefy ochrony ujęć wody) – jako działanie zapobiegające utracie cennych walorów środowiska przyrodniczego,
  - zabezpieczenie walorów i zasobów środowiska poprzez utrzymanie lasów, terenów zieleni urządzonej (cmentarzy, zieleni rekreacyjnej), użytków rolnych klasy III,
  - zachowanie ciągłości korytarzy ekologicznych;
- łagodzenie konfliktów przestrzennych (funkcje kolidujące):
  - opracowywanie *mpzp*, które uwzględniają zrównoważony rozwój, ochronę środowiska i potrzeby różnych grup społecznych,
  - włączenie mieszkańców w proces projektowy i decyzyjny,
  - ograniczanie ryzyka naturalnych zagrożeń: powodzią, suszą, osuwaniem się mas ziemi,
  - zapewnienie dostępu do terenów zieleni i do usług społecznych,
  - stosowanie zieleni izolacyjnej;
- zapobieganie pogorszeniu jakości środowiska:
  - minimalizacja rozwiązań generujących zagrożenie wynikające z emisji zanieczyszczeń powietrza, hałasu, w tym utrzymanie wysokiego udziału powierzchni biologicznie czynnej,
  - rozbudowę sieci kanalizacji sanitarnej i włączenie kolejnych obszarów do systemu odbioru i oczyszczania ścieków sanitarnych – jako działanie interwencyjne w odpowiedzi na wysoki udział *JCWP* o złym stanie (100% w zasięgu miasta),
  - poprawę klimatu akustycznego poprzez realizację inwestycji w sposób minimalizujący zagrożenie hałasem.

6. WPŁYW NA ŚRODOWISKO W PRZYPADKU ODSTĄPIENIA OD SPORZĄDZENIA I REALIZACJI PLANU OGÓLNEGO

Plan ogólny Gminy Miasto Ostrów Wielkopolski jako dokument strategiczny, określa ramy zagospodarowania przestrzennego, wyznaczając strefy rozwoju urbanistycznego, infrastrukturalnego i środowiskowego. Jego realizacja zakłada harmonijną integrację działań inwestycyjnych z ochroną środowiska naturalnego. W przypadku odstąpienia od realizacji *POG*, mogą wystąpić istotne konsekwencje dla środowiska naturalnego, związane zarówno z brakiem spójnej polityki rozwojowej, jak i potencjalnym chaosem przestrzennym.

Z dniem 24 września 2023 r. weszła w życie ustawa z dnia 7 lipca 2023 r. o zmianie *upzp* oraz niektórych innych ustaw (dalej: *ustawa zmieniająca*), która wdrożyła reformę systemu planowania przestrzennego. *Ustawa zmieniająca* wprowadziła zmiany m.in. w gminnych aktach planowania przestrzennego, zastępując *studium* planem ogólnym.

Zgodnie z art. 65 ust. 1 *ustawy zmieniającej*, *studium* zachowuje moc do dnia wejścia w życie planu ogólnego, jednak nie dłużej niż do dnia 30.06.2026 r. Od dnia utraty mocy studium, poza wyjątkami wskazanymi w *ustawie zmieniającej*, uchwalanie *mpzp* będzie możliwe, jeżeli w gminie wejdzie w życie plan ogólny. Będzie on stanowił akt prawa miejscowego, a jego ustalenia należy uwzględnić przy sporządzaniu *mpzp*. Ponadto *POG* stanowić będzie podstawę prawną decyzji *WZ*, pod warunkiem, że teren położony jest w *OUZ*. Wyjątkami będą wszczęte i niezakończone procedury uchwalenia *mpzp* lub jego zmiany, względem których do połowy 2026 r. ogłoszono o terminie wyłożenia projektu planu do publicznego wglądu oraz *mpzp* albo jego zmiany dotyczące wyłącznie lokalizacji inwestycji celu publicznego lub dotyczące wyłącznie lokalizacji inwestycji w zakresie gospodarowania strategicznymi zasobami naturalnymi kraju, w rozumieniu ustawy z dnia 6 lipca 2001 r. o zachowaniu narodowego charakteru strategicznych zasobów naturalnych kraju (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 1235).

Mając na uwadze powyższe, skutkiem nieuchwalenia *projektu POG* będzie brak możliwości podjęcia nowych procedur planistycznych oraz wydawania *WZ*. Doprowadzenie do takiej sytuacji skutkowałoby pozostawieniem dotychczasowego stanu planistycznego bez możliwości kształtowania rozwoju w oparciu o politykę przestrzenną miasta, określoną w aktach planowania przestrzennego.

Brak realizacji *projektu POG* może wpłynąć niekorzystnie na możliwości kształtowania przestrzeni miasta zgodnie z celami *Strategii*, z pełnym wykorzystaniem potencjału rozwojowego Ostrowa Wielkopolskiego i jednoczesną dbałością o środowisko.

W przypadku braku realizacji *projektu POG* istnieje ryzyko niekontrolowanej zabudowy terenów otwartych, które pełnią kluczową rolę w utrzymaniu równowagi ekologicznej miasta. Niezorganizowany rozwój może prowadzić do:

- zmniejszenia powierzchni biologicznie czynnych,
- pogorszenia jakości powietrza w związku z ograniczeniem roślinności,
- utraty siedlisk dla lokalnej fauny i flory.

Brak odpowiednio zaplanowanego systemu gospodarki wodnej może skutkować:

- zmniejszeniem retencji naturalnej wód opadowych przez nieprzemyślaną urbanizację,
- zwiększeniem ryzyka podtopień i powodzi w obszarach zurbanizowanych.

Ostrów Wielkopolski nadal będzie mierzyć się z problemem zanieczyszczenia powietrza, zatem odstąpienie od realizacji *projektu POG* może prowadzić do:

- braku efektywnego zarządzania emisją zanieczyszczeń z transportu i przemysłu,

– zwiększenia ruchu samochodowego w wyniku chaotycznego rozwoju infrastruktury drogowej.

Projekt POG zakłada identyfikację i ochronę obszarów o szczególnym znaczeniu dla bioróżnorodności, m.in. takich jak rezerwaty przyrody. Odstąpienie od realizacji *projektu POG* może skutkować:

– brakiem ochrony przed presją inwestycyjną,
– utratą walorów przyrodniczych i krajobrazowych regionu.

Odstąpienie od realizacji *projektu POG* Ostrowa Wielkopolskiego niesie ze sobą szereg negatywnych skutków dla środowiska naturalnego, bioróżnorodności i jakości życia mieszkańców. Aby uniknąć tych konsekwencji, niezbędne jest sporządzenie i konsekwentna realizacja Planu, który harmonizuje rozwój miasta i potrzebę ochrony jego zasobów przyrodniczych. Planowanie przestrzenne oparte na zasadach zrównoważonego rozwoju jest kluczowe dla przyszłości Ostrowa Wielkopolskiego jako nowoczesnego, przyjaznego dla środowiska i mieszkańców miejsca do życia.

7. CELE OCHRONY ŚRODOWISKA USTANOWIONE NA SZCZEBLU MIĘDZYNARODOWYM, WSPÓLNOTOWYM, KRAJOWYM I LOKALNYM ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA PROJEKTU PLANU OGÓLNEGO

Projekt POG uwzględnia cele ochrony środowiska zawarte w wielu dokumentach strategicznych opracowanych na szczeblu krajowym i regionalnym, a także zawarte w dyrektywach UE.
Do najważniejszych dokumentów zaliczyć należy:

- Koncepcję Przestrzennego Zagospodarowania Kraju do roku 2030,
- Strategia Rozwoju Kraju 2030,
- Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030,
- Dyrektywy Unii Europejskiej:
  - 98/83/UE z dnia 3 listopada 1998 r. w sprawie jakości wód przeznaczonych do spożycia przez ludzi,
  - Dyrektywy Ramowej UE dotyczącej wody, przyjętej w 1997 r.,
  - Dyrektywy 98/15/EC z 27 lutego 1998 r. dot. wprowadzania zanieczyszczeń do wód,
  - Dyrektywy Ramowej w sprawie ogólnych zasad gospodarowania odpadami 75/442/EWG z 15 lipca 1975 r., Dyrektywy 9/31 WE w sprawie odpadów niebezpiecznych,
  - Dyrektywy 43/92 EEC z 21 maja 1992 r. (z późn. zm.) w sprawie ochrony siedlisk naturalnych oraz dzikiej fauny i flory oraz Dyrektywy 79/409/EWG z 2 kwietnia 1979 r. o ochronie ptaków, będąca podstawą tworzenia Europejskiej Sieci Ekologicznej NATURA 2000.

Dokumentami rangi międzynarodowej o charakterze przestrzennym, stanowiącym podstawę do formułowania celów ochrony środowiska w programach krajowych są konwencje międzynarodowe, przyjęte przez stronę polską, m. n.:

- Konwencja Genewska w sprawie transgranicznego zanieczyszczenia powietrza na dalekie odległości z 1979 r. wraz z II protokołem siarkowym z 1994 r. (Oslo),
- Konwencja Berneńska o ochronie dzikiej fauny i flory europejskiej oraz ich siedlisk naturalnych z 1979 r.,
- Ramowa Konwencja Narodów Zjednoczonych w sprawie zmian klimatu z Kioto, 1997 r. wraz Protokołem,
- Konwencja Ramsarska o obszarach wodno-błotnych z 1971 r. ze zmianami w Paryżu (1982 r.) i Regina (1987 r.),
- Konwencja ONZ o ochronie różnorodności biologicznej z Rio de Janeiro, 1992 r.,
- Ramowa Konwencja Narodów Zjednoczonych w sprawie zmian klimatu z Rio de Janeiro 1992 r.,
- Protokół Montrealski w sprawie substancji zubażających warstwę ozonową z 1987 r. wraz z poprawkami londyńskimi (1990 r.), wiedeńskimi (1992 r.).

Ponadto cele *projektu POG* uwzględniają dokumenty strategiczne o randze krajowej, m.in.:

- Polityka Ekologiczna Państwa 2030 w systemie dokumentów strategicznych stanowi doprecyzowanie i operacjonalizację zapisów SOR. W związku z powyższym, cel główny PEP2030, tj. Rozwój potencjału środowiska na rzecz obywateli i przedsiębiorców, został przeniesiony wprost z SOR. Cele szczegółowe PEP2030 zostały określone w odpowiedzi na zidentyfikowane w diagnozie najważniejsze trendy w obszarze środowiska, w sposób umożliwiający zharmonizowanie kwestii związanych z ochroną środowiska z potrzebami

gospodarczymi i społecznymi. Realizacja celów środowiskowych PEP2030 będzie wspierana przez cele horyzontalne.

- Krajowa strategia ochrony i umiarkowanego użytkowania różnorodności biologicznej wraz z Programem działań mówi o zachowaniu całej rodzimej przyrody, bez względu na jej formę użytkowania oraz stopień jej przekształcenia lub zniszczenia.
- Krajowy Program Zwiększania Lesistości, który jest instrumentem polityki leśnej w zakresie kształtowania przestrzeni przyrodniczej kraju, zawiera ogólne wytyczne sporządzania regionalnych planów przestrzennego zagospodarowania w dziedzinie zwiększania lesistości.
- Krajowy Plan Gospodarki Odpadami określa zakres działania niezbędny do zaplanowania zintegrowanej gospodarki odpadami w kraju, w sposób zapewniający ochronę środowiska z uwzględnieniem obecnych i przyszłych możliwości technicznych, organizacyjnych.
- Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych jest programem inwestycji rozbudowy systemów oczyszczalni ścieków w sektorze komunalnym. Program pozwoli na wyeliminowanie nieoczyszczonych ścieków (pochodzących ze źródeł miejskich i aglomeracji) z wód powierzchniowych. Dokument dotyczy także poprawy jakości wód powierzchniowych, będących potencjalnym źródłem poboru ujęć komunalnych. Zamierzeniem Programu jest również pobudzenie inicjatyw lokalnych (nowe miejsca pracy) oraz pełne dostosowanie do wymogów Unii Europejskiej w zakresie wyposażenia w system oczyszczalni ścieków i kanalizacji.

Ustanowione na poziomach międzynarodowym i krajowym cele polityki ekologicznej znalazły swoje odzwierciedlenie w opracowanych na poziomie regionalnym dokumentach strategicznych, takich jak: Programu ochrony środowiska dla województwa wielkopolskiego do roku 2030, Plan gospodarki odpadami dla województwa wielkopolskiego na lata 2023-2028 wraz z planem inwestycyjnym oraz Strategia Rozwoju Województwa Wielkopolskiego 2030.

Tabela 19. Powiązania projektu POG z najistotniejszymi dokumentami szczebla międzynarodowego i wspólnotowego

źródło: Opracowanie własne

Cel strategiczny	Spójność *POG* z analizowanym dokumentem
Polityka Spójności na lata 2021 – 2027	
Cel 1: Bardziej konkurencyjna i inteligentna Europa dzięki wspieraniu innowacyjnej i inteligentnej transformacji gospodarczej oraz regionalnej łączności cyfrowej	Plan dopuszcza lokalizację obszarów usług innowacyjnych i centrów technologicznych w strefach rozwoju gospodarczego miasta oraz umożliwia inwestycje w infrastrukturę cyfrową, wspierającą inteligentną transformację i integrację z regionalnymi sieciami cyfrowymi.
Cel 2: Bardziej przyjazna dla środowiska, niskoemisyjna i przechodząca w kierunku gospodarki zeroemisyjnej oraz odporna Europa dzięki promowaniu czystej i sprawiedliwej transformacji energetycznej, zielonych i niebieskich inwestycji, gospodarki o obiegu zamkniętym, łagodzenia zmian klimatu i przystosowania się do nich, zapobiegania ryzyku i zarządzania ryzykiem, oraz zrównoważonej mobilności miejskiej	Plan dopuszcza m.in.: • lokalizację obszarów zielonych i terenów rekreacyjnych oraz ochrona istniejących ekosystemów miejskich, • wyznaczenie stref dla odnawialnych źródeł energii w sposób minimalizujący wpływ na krajobraz i ekosystemy,

Cel strategiczny	Spójność *POG* z analizowanym dokumentem
	• wprowadzenie infrastruktury rowerowej i pieszej, wspierającej zrównoważoną mobilność.
Cel 3: Lepiej połączona Europa dzięki zwiększeniu mobilności	Plan uwzględnia układ komunikacyjny miasta, w tym poprawę dostępności transportowej obszarów mieszkalnych i usługowych oraz integrację z siecią regionalnych dróg i transportu publicznego.
Cel 4: Europa o silniejszym wymiarze społecznym, bardziej sprzyjająca włączeniu społecznemu i wdrażająca Europejski filar praw socjalnych	Plan wskazuje strefy usługowe, które umożliwiają realizację terenów usług społecznych, edukacyjnych i opieki zdrowotnej, a także równomierny dostęp mieszkańców do infrastruktury wspierającej włączenie społeczne.
Cel 5: Europa bliższa obywatelom dzięki wspieraniu zrównoważonego i zintegrowanego rozwoju wszystkich rodzajów terytoriów i inicjatyw lokalnych	Plan wspiera rozwój funkcji lokalnych centrów społecznych i usług publicznych w sposób zintegrowany z planowaniem przestrzennym, sprzyjający zrównoważonemu rozwojowi wszystkich dzielnic.
Cel 6: Umożliwienie regionom i obywatelom łagodzenia społecznych, gospodarczych i środowiskowych skutków transformacji w kierunku gospodarki neutralnej dla klimatu	Plan umożliwia realizację stref wsparcia dla projektów efektywności energetycznej, magazynowania energii i rozwoju odnawialnych źródeł energii, minimalizując negatywne skutki transformacji dla mieszkańców i środowiska.
Europejski Zielony Ład	
Ochrona naszego wrażliwego ekosystemu i bioróżnorodności biologicznej	Plan uwzględnia tereny zielone, lokalne korytarze ekologiczne i obszary przyrodniczo najcenniejsze, w tym nieliczne lasy. Dopuszcza ochronę istniejących siedlisk, zakazuje ingerencji w kluczowe ekosystemy oraz promuje nasadzenia drzew i zieleni miejskiej.
Sposoby na bardziej zrównoważony łańcuch żywnościowy	Plan uwzględnia tereny rolnicze i zielone z zachowaniem zrównoważonych praktyk upraw, umożliwia wspieranie rolnictwa ekologicznego, lokalnych produkty i miejskie ogrody, umożliwiając rozwój krótkich łańcuchów dostaw.
Czysta i bezpieczna energia	Plan dopuszcza lokalizację instalacji OZE w sposób minimalizujący wpływ na krajobraz i przyrodę, wspiera modernizację sieci energetycznej

Cel strategiczny	Spójność *POG* z analizowanym dokumentem
	oraz inwestycje w bezpieczne źródła energii, a także umożliwia promocję efektywności energetycznej budynków.
Zrównoważony przemysł i sposoby na bardziej zrównoważone i przyjazne środowisku cykle produkcyjne	Plan wyznacza strefy gospodarcze, w których możliwe będzie ograniczenie emisji i odpadów, umożliwia gospodarkę o obiegu zamkniętym oraz inwestycje w technologie niskoemisyjne i ekologiczne procesy produkcyjne.
Bardziej ekologiczny sektor budowlany i renowacyjny	Plan nie wprowadza ograniczeń budownictwa niskoemisyjnego i energooszczędnego, umożliwia wprowadzenie w *mpzp* wymogów dotyczących izolacji, zielonych dachów i efektywnego wykorzystania energii w nowych budynkach oraz przy rewitalizacji istniejącej zabudowy
Zrównoważona mobilność i promowanie bardziej zrównoważonych środków transportu	Plan przewiduje rozwój sieci transportu publicznego, ścieżek rowerowych i ciągów pieszych, umożliwia ograniczenie ruchu kołowego w centrach i promocję pojazdów niskoemisyjnych. Uwzględnia strefy logistyczne i parkingowe w sposób minimalizujący negatywne oddziaływanie transportu na środowisko.
Środki mające na celu szybkie i skuteczne ograniczenie oraz eliminację zanieczyszczeń;	Plan wyznacza strefy gospodarcze i usługowe niewykluczające stosowania technologii ograniczających emisję zanieczyszczeń, umożliwia ochronę wód powierzchniowych i gruntowych oraz wprowadza strefy buforowe wokół źródeł zanieczyszczeń.
Osiągnięcie neutralności klimatycznej	Plan wspiera lokalne strategie redukcji emisji, rozwój OZE, retencję wód opadowych, nasadzenia zieleni, zwiększenie efektywności energetycznej budynków i infrastrukturę transportową przyjazną klimatu, sprzyjając osiągnięciu neutralności klimatycznej w skali miejskiej.
Zrównoważona Europa do 2030 r.	
Nadrzędna strategia UE w zakresie celów zrównoważonego rozwoju kierująca działaniami UE i jej państw członkowskich. Zawiera 17 celów zrównoważonego rozwoju.	

Cel strategiczny	Spójność *POG* z analizowanym dokumentem
Cel 4. Zapewnić wszystkim wysokiej jakości edukację oraz promować uczenie się przez całe życie.	Plan dopuszcza tereny pod usługi, w tym edukację, szkoły, przedszkola i placówki kształcenia ustawicznego. Uwzględnia lokalizację centrów edukacyjnych w dostępnych dla mieszkańców miejscach, wspierając rozwój infrastruktury edukacyjnej i promując równe szanse dostępu do nauki.
Cel 6. Zapewnić wszystkim ludziom dostęp do wody i warunków sanitarnych poprzez zrównoważoną gospodarkę zasobami wodnymi.	Plan umożliwia ochronę ujęć wód i stref ochronnych, przewiduje systemy retencji wód opadowych, rozwój infrastruktury wodno-kanalizacyjnej i ograniczenie zanieczyszczeń wód powierzchniowych i gruntowych, wspierając zrównoważone gospodarowanie zasobami wodnymi.
Cel 7. Zapewnić wszystkim dostęp do źródeł stabilnej zrównoważonej i nowoczesnej energii po przystępnej cenie.	Plan dopuszcza lokalizację instalacji OZE oraz modernizację sieci energetycznej w sposób zapewniający stabilny i ekologiczny dostęp do energii dla mieszkańców i przedsiębiorstw.
Cel 11. Uczynić miasta i osiedla ludzkie bezpiecznymi, stabilnymi, zrównoważonymi oraz sprzyjającymi włączeniu społecznemu.	Plan określa układ przestrzenny sprzyjający bezpieczeństwu i integracji społecznej: rozwój terenów mieszkalnych i usług publicznych w sposób zrównoważony, zachowanie terenów zielonych i rekreacyjnych, promocja urbanistyki przyjaznej mieszkańcom oraz dostęp do transportu i usług publicznych.
Cel 12. Zapewnić wzorce zrównoważonej konsumpcji i produkcji	Plan dopuszcza tereny przemysłowe i usługowe z obowiązkiem stosowania technologii ograniczających emisje i odpady, umożliwia promocję recyklingu, gospodarki o obiegu zamkniętym i ekologiczne procesy produkcyjne, wspierając zrównoważoną konsumpcję i produkcję.
Cel 13. Podjąć pilne działania w celu przeciwdziałania zmianom klimatu i ich skutkom	Plan wspiera adaptację do zmian klimatu poprzez nasadzenia zieleni, zielone dachy, retencję wód opadowych, rozwój niskoemisyjnego transportu, modernizację energetyczną budynków oraz ograniczenie emisji z przemysłu i transportu, przyczyniając się do zmniejszenia lokalnego śladu węglowego i podnoszenia odporności miasta na skutki zmian klimatu.

Cel strategiczny	Spójność *POG* z analizowanym dokumentem
Strategia na rzecz bioróżnorodności 2030	
Unijna strategia na rzecz bioróżnorodności 2030 jest długoterminowym planem mającym na celu ochronę przyrody i odwrócenie procesu degradacji ekosystemów. Celem strategii jest odbudowa bioróżnorodności w Europie do 2030 r. poprzez zastosowanie konkretnych działań m.in. utworzenie w całej UE większej sieci obszarów chronionych.	Plan uwzględnia i chroni istniejące obszary i siedliska przyrodniczo cenne, w tym lasy i lokalne korytarze ekologiczne. Umożliwia wprowadzenie w mpzp zakazów lub ograniczeń zabudowy i działalności gospodarczej w obszarach chronionych, wspierając odbudowę i zachowanie lokalnej bioróżnorodności.
Strategia UE w zakresie przystosowania się do zmiany klimatu	
Ogólnym celem strategii jest zwiększenie odporności Europy na zmiany klimatu. Realizowane jest to poprzez zwiększenie gotowości i zdolności do reagowania na skutki zmian klimatu na szczeblu lokalnym, regionalnym, krajowym i unijnym.	Plan umożliwia działania adaptacyjne w mieście, w tym: tworzenie i ochronę terenów zielonych oraz korytarzy ekologicznych zwiększających odporność ekosystemów, systemy retencji wód opadowych i zabezpieczenia przeciwpowodziowe, lokalizację infrastruktury w sposób minimalizujący ryzyko klimatyczne (np. zalewowe obszary nieprzeznaczone pod zabudowę), promocję budownictwa energooszczędnego i niskoemisyjnego, rozwój transportu niskoemisyjnego i infrastruktury sprzyjającej adaptacji do zmian klimatu. Dzięki temu miasto zwiększa odporność na skutki zmian klimatu i ogranicza ich negatywne skutki dla mieszkańców i środowiska.

Tabela 20. Powiązania projektu POG z najistotniejszymi dokumentami szczebla krajowego i regionalnego

źródło: Opracowanie własne

Cel strategiczny	Spójność *POG* z dokumentem
Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju (SOR)	
Wypracowanie i upowszechnianie elastycznych rozwiązań organizacyjnych i prawnych, ułatwiających współpracę pomiędzy miastami oraz wewnątrz miejskich obszarów funkcjonalnych	Plan określa struktury funkcjonalne miasta i wskazuje tereny wspierające współpracę międzydzielnicową, strefy usług wspólnych oraz obszary pod rozwój infrastruktury miejskiej, ułatwiające integrację i koordynację działań w ramach obszarów funkcjonalnych.
Usprawnienie systemu monitorowania i diagnozowania sytuacji społeczno-gospodarczej i przestrzennej na poziomie miejskich obszarów funkcjonalnych, w tym dostosowanie metodologii	Plan umożliwia zbieranie danych o zagospodarowaniu przestrzennym, funkcjach miejskich i strukturze społeczno-gospodarczej, co wspiera

Cel strategiczny	Spójność *POG* z dokumentem
statystyki publicznej, rozbudowa lokalnych, regionalnych i krajowych centrów wiedzy nt. obszarów miejskich	lokalne i regionalne centra wiedzy oraz planowanie strategiczne.
Wspieranie realizacji zintegrowanych działań rewitalizacyjnych na podstawie programów rewitalizacji ukierunkowanych na przekształcenie obszarów zdegradowanych (w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym, przestrzenno-funkcjonalnym, technicznym)	Plan uwzględnia obszary zdegradowane przeznaczone pod rewitalizację w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym, przestrzennym i technicznym, umożliwiając realizację kompleksowych programów rewitalizacji.
Realizacja niskoemisyjnych strategii miejskich i związanych z poprawą jakości powietrza oraz przystosowanie do zmian klimatycznych obszarów miejskich, w powiązaniu z działaniami wskazanymi w obszarach SOR dotyczących energetyki i środowiska naturalnego	Plan dopuszcza rozwój infrastruktury, energooszczędnej zabudowy, stref zieleni, systemów retencji wód opadowych oraz zrównoważony transport, co sprzyja redukcji emisji i zwiększeniu odporności miasta na skutki zmian klimatu.
Realizacja strategii zrównoważonej mobilności miejskiej w powiązaniu z działaniami dotyczącymi kompleksowych programów rozbudowy infrastruktury systemów transportu publicznego	Plan uwzględnia sieć transportu publicznego, ciągi piesze i rowerowe, strefy ograniczonego ruchu samochodowego oraz lokalizację parkingów i węzłów przesiadkowych, wspierając zrównoważoną mobilność miejską.
Poprawa dostępu do różnego typu usług publicznych o charakterze rozwojowym (w tym społecznych związanych m.in. z edukacją, zdrowiem, kulturą oraz gospodarczych – związanych m.in. ze wsparciem przedsiębiorczości, przyciąganiem inwestycji prywatnych)	Plan uwzględnia lokalizację szkół, przedszkoli, ośrodków zdrowia, kultury i przestrzeni usługowych oraz stref wsparcia przedsiębiorczości, co zwiększa dostęp mieszkańców do kluczowych usług społecznych i gospodarczych.
Tworzenie krajowej sieci współpracy miast umożliwiającej wymianę wiedzy i najlepszych praktyk nt. zrównoważonego rozwoju miast, usprawnień w zarządzaniu, koordynacji i realizacji innowacyjnych projektów	Plan wspiera integrację z inicjatywami krajowymi poprzez wyznaczenie obszarów funkcjonalnych i stref, które mogą uczestniczyć w wymianie wiedzy i dobrych praktyk w zakresie zrównoważonego rozwoju.
Wzmocnienie koordynacji prowadzonej dotychczas polityki miejskiej w powiązaniu z polityką regionalną na wszystkich szczeblach zarządzania oraz wzmocnienie współpracy pomiędzy podmiotami zaangażowanymi w kształtowanie rozwoju obszarów funkcjonalnych.	Plan uwzględnia powiązania z planami regionalnymi, określając strefy współpracy międzygminnej, transportu, ochrony przyrody i infrastruktury, co sprzyja lepszej koordynacji rozwoju obszarów funkcjonalnych i polityki miejskiej.
Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030	
Zrównoważony rozwój poszczególnych części kraju w wymiarze gospodarczym, środowiskowym, społecznym i przestrzennym	Plan wyznacza strefy funkcjonalne i tereny inwestycyjne, uwzględnia ochronę środowiska, sieć terenów zielonych, strefy mieszkaniowe i usługowe w sposób zrównoważony, zapewniając

Cel strategiczny	Spójność *POG* z dokumentem
	równomierny rozwój wszystkich dzielnic miasta.
Adaptacja do zmian klimatu oraz ograniczanie zagrożeń dla środowiska	Plan umożliwia działania adaptacyjne, m.in. retencję wód opadowych, tereny zieleni, nasadzenia drzew, lokalizację infrastruktury minimalizującej ryzyko powodzi i suszy oraz rozwój niskoemisyjnego transportu.
Przeciwdziałanie negatywnym skutkom procesów demograficznych	Plan umożliwia lokalizację usług publicznych, mieszkalnictwa i infrastruktury rekreacyjnej w sposób odpowiadający aktualnej i prognozowanej strukturze demograficznej mieszkańców, wspierając integrację społeczną i dostęp do usług dla wszystkich grup wiekowych.
Rozwój i wsparcie kapitału ludzkiego i społecznego	Plan umożliwia lokalizację placówek edukacyjnych, centrów kultury, sportu i rekreacji, ośrodków przedsiębiorczości oraz przestrzeni dla inicjatyw społecznych, wspierając rozwój kompetencji i kapitału społecznego.
Wzrost produktywności i innowacyjności regionalnych gospodarek	Plan wyznacza strefy usługowe i gospodarcze, w tym obszary pod innowacyjne przedsiębiorstwa, technologie niskoemisyjne i centra transferu wiedzy, wspierając lokalną gospodarkę i innowacje.
Rozwój infrastruktury podnoszącej konkurencyjność, atrakcyjność inwestycyjną i warunki życia w regionach	Plan określa układ transportu publicznego, dróg lokalnych i regionalnych, sieci infrastruktury technicznej, terenów usługowych i rekreacyjnych, zwiększając atrakcyjność inwestycyjną i komfort życia mieszkańców.
Zwiększenie efektywności zarządzania rozwojem (w tym finansowania działań rozwojowych) oraz współpracy między samorządami terytorialnymi i między sektorami	Plan wskazuje obszary funkcjonalne miasta i powiązania z gminami sąsiednimi, co umożliwia koordynację polityki przestrzennej, gospodarczej i środowiskowej oraz współpracę między sektorami.
Przeciwdziałanie nierównościom terytorialnym i przestrzennej koncentracji problemów rozwojowych oraz niwelowanie sytuacji kryzysowych na obszarach zdegradowanych	Plan uwzględnia strefy rewitalizacji i obszary strategicznego wsparcia, w tym poprawę dostępu do usług publicznych, terenów zielonych, transportu i inwestycji w dzielnicach o niższym poziomie rozwoju.
Strategiczny Plan Adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030	

Cel strategiczny	Spójność *POG* z dokumentem
Głównym celem dokumentu jest zapewnienie zrównoważonego rozwoju oraz efektywnego funkcjonowania gospodarki i społeczeństwa w warunkach zmian klimatu. Cel ten realizowany jest poprzez następujące cele szczegółowe:	Plan umożliwia rozwój niskoemisyjny, adaptację infrastruktury i przestrzeni miejskiej do skutków zmian klimatu, ochronę terenów zielonych, wód i ekosystemów oraz poprawę jakości życia mieszkańców, przy jednoczesnym ograniczeniu negatywnych oddziaływań klimatycznych.
Cel 1. Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego i dobrego stanu środowiska	Plan umożliwia rozwój lokalnych i odnawialnych źródeł energii (OZE), modernizację sieci energetycznej, ograniczenie emisji z sektora budowlanego i przemysłowego oraz ochronę zasobów naturalnych, co przyczynia się do poprawy bezpieczeństwa energetycznego i stanu środowiska.
Cel 3. Rozwój transportu w warunkach zmian klimatu	Plan umożliwia rozwój zrównoważonego transportu publicznego, infrastruktury rowerowej i pieszej oraz pojazdów niskoemisyjnych, a także odpowiednie lokalizowanie dróg i węzłów transportowych w sposób minimalizujący negatywne skutki zmian klimatu i ograniczający emisje.
Strategia Rozwoju Województwa Wielkopolskiego 2030	
Wzrost gospodarczy Wielkopolski bazujący na wiedzy swoich mieszkańców	Plan umożliwia lokalizację stref usług, w tym edukacji i innowacji, wspierających przedsiębiorczość i rozwój gospodarki opartej na wiedzy. Uwzględnia także infrastrukturę dla centrów transferu technologii i współpracę instytucji edukacyjnych z sektorem gospodarczym.
Rozwój społeczny Wielkopolski oparty na zasobach materialnych i niematerialnych regionu	Plan wspiera rozwój usług społecznych, edukacyjnych, kultury, sportu i rekreacji, a także ochronę dziedzictwa kulturowego i historycznego, wzmacniając kapitał społeczny i wykorzystanie lokalnych zasobów niematerialnych.
Rozwój infrastruktury z poszanowaniem środowiska przyrodniczego Wielkopolski	Plan uwzględnia układ przestrzenny i strefy inwestycyjne z zachowaniem terenów zielonych, korytarzy ekologicznych, ochroną zasobów wodnych i gruntowych oraz wsparciem dla infrastruktury niskoemisyjnej i ekologicznej.
Wzrost skuteczności wielkopolskich instytucji i sprawności zarządzania regionem	Plan uwzględnia powiązania funkcjonalne miasta z obszarami sąsiednimi, umożliwia koordynację

Cel strategiczny	Spójność *POG* z dokumentem
	działań inwestycyjnych, planistycznych i środowiskowych oraz wspiera wymianę danych i informacji między jednostkami administracyjnymi.
Program ochrony środowiska województwa wielkopolskiego do roku 2030	
Ochrona klimatu i jakości powietrza: 1.1. Dobra jakość powietrza atmosferycznego bez przekroczeń dopuszczalnych norm w strefach 1.2. Adaptacja do zmian klimatu; 1.3. Ograniczenie emisji gazów cieplarnianych	Plan umożliwia niskoemisyjne źródła energii, modernizację budynków, ograniczenie emisji z transportu i przemysłu, wyznacza strefy zieleni miejskiej i korytarze ekologiczne, wspiera adaptację do zmian klimatu.
Zagrożenia hałasem 2.1 Dobry stan klimatu akustycznego, brak przekroczeń dopuszczalnych poziomów hałasu; 2.2 Zmniejszenie liczby osób narażonych na ponadnormatywny hałas	Uwzględnienie w strefach narażonych na hałas lokalizacji pasów ochronnych, lokalizacja zabudowy mieszkalnej z dala od źródeł hałasu, działania ograniczające hałas drogowy i przemysłowy poprzez umożliwienie wprowadzenia stref buforowych w mpzp.
Pola elektromagnetyczne 3.1 Utrzymanie poziomów pól elektromagnetycznych na poziomach nieprzekraczających wartości	Uwzględnienie lokalizacji infrastruktury telekomunikacyjnej zgodnie z normami, zachowanie stref ochronnych.
Gospodarowanie wodami 4.1 Zwiększenie retencji wodnej województwa; 4.2 Racjonalizacja i ograniczenie zużycia wody; 4.3 Przeciwdziałanie skutkom suszy; 4.4 Osiągnięcie lub utrzymanie co najmniej dobrego stanu wód;	Uwzględnienie terenów retencyjnych, stref ochrony ujęć wód, systemy odprowadzania wód opadowych, racjonalne gospodarowanie zasobami wodnymi.
Gospodarka wodno-ściekowa 5.1 Poprawa jakości wody; 5.2 Wyrównanie dysproporcji pomiędzy stopniem zwodociągowania i skanalizowania na terenach wiejskich	Umożliwienie rozbudowy sieci wodociągowej i kanalizacyjnej, modernizacja oczyszczalni.
Zasoby geologiczne 6.1 Ograniczenie presji wywieranej na środowisko podczas wydobycia kopalin; 6.2 Rekultywacja terenów poeksploatacyjnych;	Ograniczenie eksploatacji wrażliwych terenów, rekultywacja poeksploatacyjna.
Gleby 7.1 Ochrona gleb przed degradacją, utrzymanie dobrej jakości gleb 7.2 Rekultywacja i rewitalizacja terenów zdegradowanych	Ochrona gleb, planowanie terenów rolniczych i zieleni miejskiej, rekultywacja zdegradowanych terenów.
Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów 8.1 Redukcja ilości wytwarzanych odpadów, w szczególności zmieszanych odpadów komunalnych 8.2 Ograniczenie ilości odpadów komunalnych przekazywanych do składowania 8.3 Ograniczenie nielegalnego obrotu odpadami	Plan umożliwia prowadzenie gospodarki odpadami w sposób zrównoważony.

Cel strategiczny	Spójność *POG* z dokumentem
Zasoby przyrodnicze 9.1 Zwiększenie lesistości województwa i zachowanie dobrego stanu terenów leśnych; 9.2 Zachowanie różnorodności biologicznej	Ochrona terenów leśnych, korytarzy ekologicznych i bioróżnorodności.
Zagrożenia poważnymi awariami 10.1 Brak incydentów o znamionach poważnej awarii.	Planowanie infrastruktury przemysłowej, transportowej i magazynowej w sposób minimalizujący ryzyko awarii.
Edukacja 11.1 Świadome ekologicznie społeczeństwo	Plan wyznacza strefy usługowe, w których mogą rozwijać się tereny usług, w tym usług edukacji.
Monitoring środowiska 12.1 Zapewnienie aktualnych i wiarygodnych informacji o stanie środowiska	Systematyczne gromadzenie danych i raportowanie stanu środowiska.
Plan gospodarki odpadami dla województwa wielkopolskiego na lata 2023-2028 wraz z planem inwestycyjnym	
Osiągnięcie celów w polityce ochrony środowiska, w tym oddzielenie tendencji wzrostu ilości wytwarzanych odpadów oraz ich wpływu na środowisko od tendencji wzrostu gospodarczego, a także: – wdrażanie hierarchii sposobów postępowania z odpadami oraz zasady samowystarczalności i bliskości, – utworzenie i utrzymanie w kraju i regionie zintegrowanej i wystarczającej sieci instalacji gospodarowania odpadami, spełniającej wymagania ochrony środowiska,	Plan dopuszcza lokalizację infrastruktury, w tym punktów selektywnej zbiórki odpadów i instalacji przetwarzania odpadów w taki sposób, aby rozwój gospodarczy miasta nie prowadził do proporcjonalnego wzrostu negatywnych skutków środowiskowych. Plan umożliwia także lokalizację małej architektury wspierającej gospodarkę odpadami, jak np. kosze uliczne.
Audyt krajobrazowy województwa wielkopolskiego	
Identyfikacja i scharakteryzowanie typów krajobrazu występujących na terenie województwa	Projekt planu uwzględnia wyniki Audytu krajobrazowego i umożliwia ich aranżację w przestrzeni. W ramach krajobrazów priorytetowych plan przewiduje utrzymanie obowiązujących wskaźników i parametrów zabudowy i zagospodarowania terenu.
Waloryzacja (ocena) zidentyfikowanych krajobrazów, na podstawie której wskazano krajobrazy szczególnie cenne, czyli krajobrazy priorytetowe	
Identyfikacja zagrożeń dla rozpoznanych krajobrazów priorytetowych oraz krajobrazów w obrębie wybranych i w oparciu o ich analizę zaplanowanie sposobów ochrony, polegającej, w głównej mierze, na likwidacji lub minimalizacji istniejących i potencjalnych zagrożeń, czyli sporządzenie rekomendacji i wniosków.	

Ustalenia *projektu POG* uwzględniają główne cele i kierunki rozwoju zawarte w wymienionych dokumentach strategicznych dla obszaru województwa, kraju i Europy. Realizacja ustaleń *POG* przyczyni się do poprawy jakości środowiska przyrodniczego na obszarze Ostrowa Wielkopolskiego oraz poprawy jakości życia mieszkańców.

8. OCENA ODDZIAŁYWANIA USTALEŃ PROJEKTU PLANU OGÓLNEGO NA ŚRODOWISKO, W TYM PRZEWIDYWANE ZNACZĄCE ODDZIAŁYWANIA

Plan ogólny gminy jest całkiem nowym narzędziem planistycznym, które zastępuje obowiązujące dotąd *Studium*, a wdrożenie jego zapisów nastąpi de facto dopiero na etapie *mpzp* lub *WZ* (tylko dla terenów w zasięgu obszarów uzupełnienia zabudowy).

Zgodnie z przepisami *ustawy OOŚ* przedmiotem oceny przewidywanego znaczącego oddziaływania ustaleń *projektu POG* są następujące elementy środowiska: system przyrodniczy miasta (florę, faunę, różnorodność biologiczną i obszary chronione, w tym obszary Natura 2000), krajobraz, powierzchnię ziemi, zasoby naturalne, wody powierzchniowe i podziemne, powietrze, klimat, dziedzictwo kulturowe i dobra materialne oraz ludzi, z uwzględnieniem zależności między tymi elementami i oddziaływań na te elementy.

W kontekście oceny oddziaływania na środowisko *projektu POG* istotne jest, że wyznaczając strefy planistyczne uwzględniano ustalenia funkcjonalne obowiązujących *mpzp*, *Strategię* wraz z modelem struktury funkcjonalno-przestrzennej opartym o główne założenia *Studium*, analizy przestrzenno-funkcjonalne dla terenów problemowych oraz polityki miejskie (np. w zakresie rewitalizacji, dostępu do zieleni, zrównoważonego transportu, ogrodów działkowych). Biorąc pod uwagę, że w obowiązujących *mpzp*, dla uwzględnionych tam rozwiązań w zakresie zagospodarowania terenów, uzyskano niezbędne uzgodnienia (m.in. *RDOŚ* i *PPIS*), można stwierdzić, że ewentualne negatywne oddziaływania środowiskowe związane z ustaleniami *projektu POG* na terenach objętych *mpzp* zostały już zminimalizowane.

Podstawą do prac nad *projektem POG* było *opracowanie ekofizjograficzne* (2025) z aktualną diagnozą środowiska i rekomendacjami, które dotyczyły możliwości rozwoju i ograniczeń dla różnych form zagospodarowania.

Generalnie w pracach nad ustaleniami *projektu POG* zwracano uwagę na konieczność równoważenia potrzeb rozwojowych miasta z ochroną walorów i zasobów przyrodniczych. Zmiany funkcjonalne i przestrzenne, które powstaną w wyniku uchwalenia *projektu POG* są ukierunkowaniem i utrwaleniem postępujących procesów rozwojowych zachodzących w mieście. W związku z powyższym na etapie delimitacji stref planistycznych i pozostałych ustaleń *projektu POG,* nie można jednoznacznie przewidzieć znaczących oddziaływań na środowisko, co nie oznacza, że takie oddziaływania nie wystąpią w przypadku konkretnych przedsięwzięć w danej strefie.

Do dalszych prac nad *Prognozą* wybrano kryteria dla przeprowadzenia oceny oddziaływania na poszczególne komponenty środowiska, adekwatne dla stanu i zidentyfikowanych najważniejszych problemów środowiska oraz zakresu *projektu POG*.

Tabela 21. Wybrane kryteria oceny wpływu ustaleń projektu POG na poszczególne komponenty środowiska

źródło: opracowanie własne

Komponenty środowiska	Kryteria oceny
system przyrodniczy miasta (w tym flora, fauna, różnorodność biologiczna i formy ochrony przyrody)	wpływ na zachowanie lub utratę powiązań przyrodniczych; wpływ na fragmentację ekosystemów; wpływ na zmniejszenie powierzchni dziko występujących roślin w wyniku zmiany sposobu użytkowania gruntu; wpływ na zmniejszenie populacji zwierząt wskutek zabudowy terenów otwartych; wpływ na zachowanie form ochrony przyrody, w tym obszarów Natura 2000
wody powierzchniowe i podziemne	wpływ na stan ilościowy i jakościowy wód powierzchniowych i podziemnych; wpływ na zdolność retencyjną; wpływ na ograniczenie ryzyka wystąpienia podtopień i powodzi; wpływ na wzrost lub redukcję ryzyka wystąpienia powodzi błyskawicznych;
powietrze	wpływ na poprawę jakości powietrza; wpływ na zachowanie korytarzy przewietrzania
powierzchnia ziemi i gleby	wpływ na ukształtowanie i zagospodarowanie powierzchni terenu, wpływ na ochronę gleb; wpływ na ochronę przed procesami osuwiskowymi; wpływ na erozję; wpływ na zanieczyszczenie gruntów i gleb
krajobraz	wpływ na osie i ciągi widokowe; wpływ na ochronę lub pogorszenie walorów krajobrazowych przestrzeni;
klimat	wpływ na możliwość adaptacji do zmian klimatu (zjawisk ekstremalnych); wpływ na redukcję emisji dwutlenku węgla;
zasoby naturalne	wpływ na racjonalne wykorzystanie surowców naturalnych; wpływ na dostępność zasobów naturalnych;
dziedzictwo kulturowe i dobra materialne	wpływ na wartość nieruchomości; wpływ na wartości usług związanych z powstaniem konkretnych obiektów; wpływ na ekspozycję zabytków; wpływ na dostępność i funkcjonalność zabytków;
ludzie	wpływ na dostęp do trwałych miejsc pracy; wpływ na dostęp do terenów rekreacyjno-wypoczynkowych i przestrzeni publicznych; wpływ na dostęp do usług, w tym usług kultury i rozrywki; wpływ na poprawę lub pogorszenie standardu życia i bezpieczeństwa

Jak już wcześniej wspomniano *projekt POG* nie zawiera zapisów określających warunki realizacji jego ustaleń. Jest to ogólny dokument ustanawiający zestawy możliwych do realizacji funkcji dla poszczególnych stref planistycznych, które następnie będą mogły zostać uwzględnione w *mpzp* lub *decyzji WZ*. Na etapie sporządzania *projektu POG* nie ma zatem możliwości ścisłego określenia przeznaczeń terenu, a co za tym idzie nie ma także możliwości szczegółowego prognozowania oddziaływań na komponenty środowiska. W związku z tym przy pracy nad *Prognozą* przyjęto rozwiązanie polegające na identyfikowaniu oddziaływań na poziomie ogólnym, przy jednoczesnym zachowaniu zasady przezorności.

8.1. Oddziaływanie na system przyrodniczy miasta, w tym różnorodność biologiczną, florę, faunę i obszary chronione

Miasto Ostrów Wielkopolski posiada słabo rozbudowany system przyrodniczy, który związany jest przede wszystkim z doliną rzeki Ołobok oraz jej dopływami. Obszary te stanowią kluczowe elementy lokalnego korytarza ekologicznego o znaczeniu regionalnym, łączącego systemy przyrodnicze w kierunku północnym i południowym. Dolina Prosny cechuje się dużą mozaiką siedlisk, w tym lasami łęgowymi, zaroślami wiklinowymi, łąkami zalewowymi i starorzeczami, które są miejscem bytowania licznych gatunków ptaków wodno-błotnych oraz płazów.

W granicach miasta zachowane są także enklawy terenów leśnych. Istotnym elementem przyrodniczym Ostrowa Wielkopolskiego są także parki miejskie oraz tereny zieleni urządzonej, cmentarze o walorach dendrologicznych i ogrody działkowe. Pełnią one ważną rolę w kształtowaniu mikroklimatu i retencji wód oraz stanowią ostoję bioróżnorodności w silnie zurbanizowanym otoczeniu.

W kontekście funkcjonowania systemu przyrodniczego miasta istotnym zagrożeniem dla różnorodności biologicznej jest wprowadzanie do środowiska gatunków obcych, w tym gatunków o cechach inwazyjnych. Dotyczy to w szczególności terenów zieleni urządzonej, parków, cmentarzy oraz innych form zieleni miejskiej, gdzie często stosowane są gatunki ozdobne pochodzenia obcego. Gatunki te mogą wykazywać zdolność do spontanicznego rozprzestrzeniania się, konkurowania z gatunkami rodzimymi oraz przekształcania siedlisk.

W ostatnich dziesięcioleciach w warunkach Polski status gatunków inwazyjnych lub potencjalnie inwazyjnych uzyskały m.in. jesion pensylwański (*Fraxinus pennsylvanica*), dąb czerwony (*Quercus rubra*), a lokalnie także bożodrzew gruczołowaty (*Ailanthus altissima*), wiązowiec zachodni (*Celtis occidentalis*) czy czeremcha amerykańska (*Prunus serotina*). Wprowadzanie tego typu gatunków w ramach realizacji ustaleń planu, w szczególności przy kształtowaniu zieleni urządzonej, może stanowić potencjalne źródło presji na lokalne ekosystemy.

W związku z powyższym należy uznać, że jednym z istotnych warunków minimalizacji oddziaływań na system przyrodniczy jest właściwy dobór gatunkowy roślinności, polegający na preferowaniu gatunków rodzimych i unikaniu gatunków obcych o potwierdzonym lub potencjalnym charakterze inwazyjnym.

Analiza *projektu POG* Ostrowa Wielkopolskiego wskazuje, że jego ustalenia w przeważającej mierze zachowują obecny sposób użytkowania terenów o najwyższych walorach przyrodniczych. Obszary dolinne Ołoboku towarzyszą miejscami terenom zielonym i zabudowie miejskiej, zatem zostały włączone do stref odzwierciedlających faktyczny stan zagospodarowania. W przeważającej części dolina Ołoboku została włączona do stref otwartych (SO), dla których – zgodnie z przepisami – dopuszcza się wyłącznie funkcje przyrodnicze, rolnicze i rekreacyjne z zakazem zabudowy kubaturowej oraz do stref zieleni i rekreacji (SN), w których dopuszcza się zabudowę usługową. Ogranicza to ryzyko fragmentacji siedlisk i utraty ciągłości korytarzy ekologicznych.

Z perspektywy ochrony systemu przyrodniczego Ostrowa Wielkopolskiego *projekt POG* jest spójny z zasadami zrównoważonego rozwoju. Nie przewiduje się znaczących zmian w użytkowaniu gruntów na terenach cennych przyrodniczo, a poprzez wzmocnienie funkcji dolin rzecznych jako stref buforowych wspiera ochronę bioróżnorodności w warunkach zurbanizowanej tkanki miejskiej.

Ustalenia te oznaczają brak możliwości lokalizowania nowej zabudowy mieszkaniowej, usługowej i obiektów działalność produkcyjnej w strefach SO oraz nowej zabudowy mieszkaniowej

i obiektów działalność produkcyjnej w strefach SN, co skutecznie ogranicza potencjalny presyjny wpływ na system przyrodniczy, jego różnorodność biologiczną, w tym florę i faunę.

Z perspektywy ochrony systemu przyrodniczego Ostrowa Wielkopolskiego należy uznać, że zaproponowane rozwiązania planistyczne są zgodne z zasadą zrównoważonego rozwoju oraz nie stwarzają zagrożenia dla zachowania siedlisk przyrodniczych, gatunków roślin i zwierząt oraz ciągłości korytarzy ekologicznych. W *projekcie POG* nie przewiduje się istotnych zmian w strukturze użytkowania gruntów na terenach o szczególnym znaczeniu przyrodniczym. Dodatkowo zachowanie *status quo* w zakresie funkcji i sposobu zagospodarowania doliny rzeki Ołobok przyczyni się do utrzymania integralności systemu przyrodniczego, a tym samym ochrony lokalnej bioróżnorodności.

Ocena oddziaływań ustaleń planu ogólnego

Projekt POG w przeważającej części dotychczasowego systemu przyrodniczego gminy delimituje strefy otwarte (SO) oraz strefy zieleni i rekreacji (SN) umożliwiające utrzymanie terenów zielonych, w tym leśnych. Tym samym wyklucza się możliwość urbanizacji czy intensyfikacji użytkowania tych terenów. Taka struktura przeznaczeń ogranicza możliwość ingerencji w środowisko przyrodnicze i wspiera zachowanie jego integralności.

Oddziaływania bezpośrednie:

Ustalenia *projektu POG* nie przewidują bezpośrednich przekształceń terenów cennych przyrodniczo – brak wskazań urbanistycznych na terenach występowania pomników przyrody, na terenach porośniętych lasami, czy pozostających w naturalnym niezagospodarowanym stanie (za wyjątkiem stref z zabudową wyznaczonych w oparciu o obowiązujące *mpzp*, czy istniejące zagospodarowanie. Nie dopuszcza się zabudowy w strefach otwartych w obrębie terenów rolnych, w sąsiedztwie naturalnych cieków i zbiorników wodnych ani lasów (za wyjątkiem budynków i budowli na terenach leśnych Skarbu Państwa, związanych z gospodarką leśną, o których mowa w art. 3 pkt. 2 ustawy o lasach (t.j. Dz. U. z 2025 r. poz. 567 z późn. zm.). W związku z tym nie występuje bezpośrednie zagrożenie dla siedlisk czy populacji gatunków chronionych.

Oddziaływania pośrednie:

Możliwe jest wystąpienie zwiększonej presji rekreacyjnej (ruch pieszy, rowerowy, sportowy) w dolinie rzeki Ołobok, na terenach zieleni, w tym w parkach miejskich. Oddziaływania te mogą wiązać się z płoszeniem ptaków czy lokalnym zadeptywaniem roślinności, jednak *projekt POG* ogranicza lokalizację nowych obiektów usługowych w tych strefach (wysoki wskaźnik minimalnej powierzchni biologicznie czynnej oraz ustalanie ewentualnych pozostałych parametrów zabudowy na etapie opracowania *mpzp*), co redukuje ryzyko.

Oddziaływania wtórne:

Utrata elementów mozaiki siedliskowej będzie możliwa, jednak ograniczona do terenów inwestycyjnych. Na terenach otwartych i przyrodniczo cennych ryzyko wtórnych skutków w postaci fragmentacji siedlisk, zmian stosunków wodnych czy wprowadzenia gatunków inwazyjnych jest lokalne i możliwe do ograniczenia. Równocześnie wzmacnianie błękitno-zielonej infrastruktury częściowo kompensuje zmiany siedliskowe.

Oddziaływania skumulowane:

Z dostępnych danych wynika, że w odniesieniu do systemu przyrodniczego miasta inne dokumenty planistyczne i strategiczne (np. programy inwestycyjne) nie przewidują intensywnych działań na obszarach cennych przyrodniczo, które mogłyby kumulować się z ustaleniami *projektu*

POG. Brak wskazań nowych szlaków komunikacyjnych czy obszarów rozwoju funkcji osadniczej w zasięgu istniejących niewielkich kompleksów leśnych oznacza, że plan nie generuje skumulowanych zagrożeń dla przyrody. Przeciwnie – strategie i plany rozwoju Ostrowa Wielkopolskiego akcentują potrzebę ochrony doliny rzeki Ołobok jako kluczowego korytarza ekologicznego.

Oddziaływania krótkoterminowe i długoterminowe:
W krótkiej perspektywie nie przewiduje się zmian w rozmieszczeniu siedlisk i populacji gatunków. W perspektywie długoterminowej utrzymanie dolin rzecznych i lasów w strukturze stref otwartych pozwoli na zachowanie bioróżnorodności i usług ekosystemowych w warunkach postępującej urbanizacji.

Oddziaływania stałe i chwilowe:
Plan nie wiąże się z trwałymi przekształceniami środowiska – brak jest nowych przeznaczeń inwestycyjnych w obszarach cennych przyrodniczo. Chwilowe oddziaływania mogą być związane z pracami inwestycyjnymi w strefach zurbanizowanych (realizacja inwestycji) oraz z ruchem turystycznym i rekreacją (np. sezonowe korzystanie z lasów w celach rekreacyjnych), jednak mają one charakter naturalny i występowałyby niezależnie od treści dokumentu.

Oddziaływania pozytywne i negatywne:
Projekt POG oddziałuje pozytywnie na system przyrodniczy poprzez utrzymanie i ochronę obszarów przyrodniczo cennych, zachowanie ciągłości korytarzy ekologicznych oraz wspieranie rozwoju błękitno-zielonej infrastruktury. Potencjalne negatywne oddziaływania mają charakter lokalny i dotyczą wyłącznie stref inwestycyjnych w obrzeżach miasta, gdzie może dojść do ograniczonej utraty elementów mozaiki siedliskowej.

Ogólna ocena oddziaływań:
Ustalenia *projektu POG* Ostrowa Wielkopolskiego sprzyjają utrzymaniu integralności systemu przyrodniczego miasta i jego powiązań z otoczeniem regionalnym. Zachowane zostają warunki dla migracji gatunków wzdłuż doliny rzeki Ołobok i jej dopływów, a rozwój zieleni miejskiej i terenów otwartych pozytywnie wpływa na mikroklimat oraz odporność ekosystemów na zmiany klimatyczne. Nie są zagrożone procesy zachodzące w środowisku, takie jak migracje, rozród czy sukcesja naturalna. Brak jest również ustaleń mogących wpłynąć pośrednio na cele ochrony – np. przez zaburzenie warunków wodnych, pogorszenie estetyki krajobrazu lub zakłócenie siedlisk chronionych. W związku z powyższym zakłada się, że realizacja ustaleń *projektu POG* miasta Ostrowa Wielkopolskiego nie będzie powodowała znaczącego negatywnego oddziaływania na system przyrodniczy miasta, w tym na florę, faunę, różnorodność biologiczną oraz formy ochrony przyrody. Zachowane zostają warunki sprzyjające trwałości procesów ekologicznych oraz ochronie wartości przyrodniczych, co należy ocenić pozytywnie z punktu widzenia celów ochrony środowiska.

Tabela 22. Ocena oddziaływania ustaleń POG na system przyrodniczy, w tym różnorodność biologiczną, florę, faunę i obszary chronione
źródło: opracowanie własne

Typ oddziaływania	Charakterystyka	Ocena wpływu
Bezpośrednie	Brak nowych przeznaczeń inwestycyjnych na terenach pełniących kluczowe funkcje przyrodnicze, w szczególności w dolinach cieków, lasach, parkach miejskich, na cmentarzach o rozwiniętej strukturze drzewostanu oraz w obrębie istniejącej zieleni urządzonej. Brak ingerencji w obiekty chronione w formie pomników przyrody (pojedyncze drzewa) i obszarach leśnych, dla których zachowany zostaje dotychczasowy sposób użytkowania i ochrony. Brak ingerencji w siedliska i gatunki	Brak oddziaływań
Pośrednie	Możliwy wzrost presji rekreacyjnej w dolinach rzecznych i parkach miejskich. Ew. lokalne skutki na terenach inwestycyjnych, np. fragmentacja, zwiększona antropopresja, sztuczne oświetlenie Oddziaływania te nie wpływają na ciągłość powiązań przyrodniczych ani na stan obiektów chronionych i mają charakter odwracalny.	Niewielkie, lokalne
Wtórne	Ograniczona utrata elementów mozaiki siedliskowej, ale wyłącznie na terenach przeznaczonych pod rozwój funkcji inwestycyjnych, poza kluczowymi elementami systemu przyrodniczego miasta. Nie przewiduje się wtórnych zmian w obrębie terenów zieleni o znaczeniu przyrodniczym ani w otoczeniu pomników przyrody.	Marginalne
Skumulowane	Brak synergii z innymi planami generującymi presję na przyrodę; strategia miasta wspiera ochronę doliny rzeki Ołobok. Brak planowanych inwestycji infrastrukturalnych lub urbanizacyjnych, które mogłyby prowadzić do narastania presji na tereny zieleni i obiekty chronione.	Nie występują
Krótkoterminowe	Możliwe przejściowe uciążliwości (hałas, światło) w strefach inwestycyjnych	Ograniczone czasowo
Długoterminowe	Zachowanie ciągłości korytarzy ekologicznych i utrzymanie siedlisk dolinnych – wsparcie dla stabilności środowiska	Pozytywne
Stałe	Brak trwałych przekształceń w obszarach kluczowych przyrodniczo	Brak oddziaływań istotnych
Chwilowe	Lokalnie – uciążliwości związane z realizacją inwestycji oraz korzystaniem z terenów rekreacyjnych	Znikome / przejściowe
Pozytywne	Wzmocnienie ochrony doliny rzeki Ołobok i terenów leśnych, rozwój błękitno-zielonej infrastruktury	Znaczące pozytywne
Negatywne	Lokalnie, w strefach inwestycyjnych – ograniczony wpływ na siedliska, różnorodność biologiczną, faunę i florę	Lokalne, nieistotne

Na terenie miasta Ostrowa Wielkopolskiego znajdują się formy ochrony przyrody ustanowione na mocy ustawy o ochronie przyrody, tj. pomniki przyrody, ale nie występują obszarowe formy ochrony. Celem ochrony pomników przyrody i ich otoczenia jest zachowanie ciągłości ekologicznej i stabilności populacji gatunków. W granicach form ochrony, tj. na terenach, gdzie znajdują się pomniki przyrody, ustalenia planu nie przewidują żadnych działań ingerencyjnych. Potencjalne oddziaływania mogą mieć charakter pośredni, związany z zagospodarowaniem terenów sąsiednich:

- presja rekreacyjna – zakaz zabudowy i brak funkcji rekreacyjnych ograniczają ryzyko wzrostu ruchu pieszego,
- emisje z terenów zewnętrznych – brak nowych funkcji produkcyjnych w sąsiedztwie minimalizuje ryzyko zanieczyszczeń.

Ze względu na ogólny charakter planu ogólnego, ustalenie ochrony dla pomników przyrody w dokumentach planistycznych będzie odbywało się na etapie opracowywania *mpzp*.

8.2. Oddziaływanie na wody, w tym wody powierzchniowe i wody podziemne

Ostrów Wielkopolski jest miastem o złożonym systemie hydrograficznym, którego osią jest rzeka Ołobok przepływająca przez miasto. Jej dopływy wraz z rowami melioracyjnymi tworzą gęstą sieć cieków, wspomaganą systemem starorzeczy. Dolina Ołoboku pełni istotną funkcję przyrodniczą i krajobrazową, a jednocześnie stanowi obszar szczególnego zagrożenia powodzią.
Pod względem hydrogeologicznym północna część miasta znajduje się w zasięgu *GZWP* nr 310 „Dolina kopalna rzeki Ołobok", będącego zbiornikiem porowym o czwartorzędowym piętrze wodonośnym. Wody te charakteryzują się dobrą jakością, niewielkim stopniem zanieczyszczenia oraz stosunkowo łatwym uzdatnianiem, co nadaje im istotne znaczenie dla zaopatrzenia miasta w wodę. Z tego względu obszar ten wymaga szczególnej ochrony jakościowej i ilościowej, zwłaszcza w kontekście rozwoju zabudowy i infrastruktury.
Projekt POG Ostrowa Wielkopolskiego uwzględnia przebieg cieków, fakt występowania na części obszaru miasta gruntów zmeliorowanych, obszarów narażonych na niebezpieczeństwo powodzi, w tym obszarów szczególnego zagrożenia powodzią oraz obszarów wymagających zachowania funkcji retencyjnych. Plan zakłada utrzymanie dolin cieków i terenów zieleni jako elementów wspierających naturalne procesy hydrologiczne. Jednocześnie dopuszcza rozwój zabudowy mieszkaniowej, usługowej i gospodarczej w wyznaczonych strefach inwestycyjnych, co może wiązać się z lokalnym wzrostem powierzchni uszczelnionych i zwiększeniem odpływu powierzchniowego.

Oddziaływania bezpośrednie
Bezpośrednie oddziaływania na wody mogą wystąpić lokalnie w strefach inwestycyjnych, głównie w wyniku zwiększenia powierzchni uszczelnionych, ograniczenia infiltracji wód opadowych oraz zmian w retencji terenowej. Może to prowadzić do zwiększenia spływu powierzchniowego do cieków i systemów kanalizacji deszczowej, a wraz z nim ryzyko zanieczyszczenia wód opadowych substancjami ropopochodnymi i zawiesinami. W przypadku realizacji głębokich wykopów lub obiektów infrastrukturalnych istnieje możliwość lokalnych kolizji z poziomami wodonośnymi, szczególnie w północnej części miasta, w zasięgu *GZWP* nr 310.

Oddziaływania pośrednie:
Pośrednio realizacja ustaleń planu może wpływać na jakość wód powierzchniowych i podziemnych wskutek rozwoju zabudowy i intensyfikacji działalności gospodarczej,

niewłaściwego zagospodarowania lub niewystarczającej retencji wód deszczowych. Brak odpowiednich systemów retencji i oczyszczania wód opadowych mógłby przyczynić się do obniżenia jakości wód rzeki Ołobok i jej dopływów.

Oddziaływania wtórne:
Wtórne skutki mogą obejmować obniżenie poziomu wód gruntowych, zmiana kierunku przepływu wód podziemnych, lokalne przesuszenie gleb oraz zmiany w bilansie wodnym w rejonach silnie zurbanizowanych (np. w związku z przebudową układów drogowych), a także wzrost presji na system melioracyjny. W przypadku niekontrolowanej zabudowy w dolinach rzecznych istnieje ryzyko nasilenia zjawiska podtopień. Przy właściwym zastosowaniu rozwiązań technicznych (separatory, zbiorniki retencyjne, systemy infiltracyjne) ryzyko negatywnego wpływu na wody podziemne będzie minimalne.

Oddziaływania skumulowane:
Kumulacja oddziaływań realizacji ustaleń *projektu POG* może wynikać z rozwoju zabudowy w połączeniu z niewystarczającą rozbudową systemów kanalizacji deszczowej i oczyszczalni ścieków. Szczególnie istotne jest ryzyko przeciążenia sieci wodno-kanalizacyjnej w najmocniej rozwijających się częściach miasta.

Oddziaływania krótkoterminowe i długoterminowe:
W krótkim okresie oddziaływania mogą być związane z realizacją inwestycji (np. odpompowywanie wód gruntowych, zanieczyszczenia z placów budów). W dłuższej perspektywie kluczowe znaczenie będzie mieć bilans retencji miejskiej – spadek infiltracji i wzrost spływu powierzchniowego może prowadzić do problemów z wodami opadowymi, szczególnie w odniesieniu do deszczy nawalnych.

Oddziaływania stałe i chwilowe:
Oddziaływania chwilowe obejmują lokalne zakłócenia stosunków wodnych podczas realizacji inwestycji. Oddziaływania stałe mogą wynikać z trwałej zmiany stosunków wodnych w rejonach przekształconych (np. ograniczenie naturalnej infiltracji i retencji wód deszczowych).

Oddziaływania pozytywne i negatywne:
Pozytywnym efektem ustaleń *projektu POG* jest możliwość wdrażania rozwiązań sprzyjających retencji i ochronie wód, m.in. zbiorników retencyjnych, ogrodów deszczowych, zielonych dachów, rozszczelniania powierzchni utwardzonych (np. poprzez wprowadzanie zieleni) i modernizacji kanalizacji. Potencjalnym skutkiem negatywnym może być lokalne pogorszenie jakości wód powierzchniowych i podziemnych oraz wzrost ryzyka podtopień w obszarach intensywnej urbanizacji.

Tabela 23. Ocena oddziaływania ustaleń POG na wody, w tym wody powierzchniowe i wody podziemne
źródło: opracowanie własne

Typ oddziaływania	Charakterystyka	Ocena wpływu
Bezpośrednie	Lokalna zmiana spływu powierzchniowego i ograniczenie infiltracji w strefach inwestycyjnych; możliwość kolizji z poziomami wodonośnymi, w tym w zasięgu *GZWP* nr 310	Umiarkowane, miejscowe
Pośrednie	Potencjalne pogorszenie jakości wód w wyniku utwardzania powierzchni, rozwoju zabudowy i niewystarczającej retencji wód opadowych	Możliwe lokalnie

Typ oddziaływania	Charakterystyka	Ocena wpływu
Wtórne	Zmiana bilansu wodnego, przesuszenie lub lokalne podtopienia terenów	Marginalne
Skumulowane	Ryzyko kumulacji skutków urbanizacji bez rozbudowy infrastruktury wodnej	Wymaga monitorowania
Krótkoterminowe	Oddziaływania z okresu realizacji inwestycji (budowy, odwodnienia)	Przejściowe, kontrolowalne
Długoterminowe	Zmniejszenie retencji terenowej, zmiana infiltracji i obiegu wód, wpływ na zasoby wód podziemnych, w tym *GZWP* nr 310	Możliwe, do ograniczenia
Stałe	Trwałe zmiany stosunków wodnych na obszarach uszczelnionych	Ograniczone do terenów zabudowy
Chwilowe	Zakłócenia w fazie realizacyjnej (np. odpompowywanie wód, zanieczyszczenia)	Przejściowe
Pozytywne	Możliwość wprowadzenia rozwiązań retencyjnych i modernizacji systemu odwodnienia	Stałe
Negatywne	Ryzyko zanieczyszczenia i zmniejszenia infiltracji, lokalne podtopienia	Lokalnie możliwe

8.3. Oddziaływanie na powietrze atmosferyczne

Ostrów Wielkopolski, jako miasto średniej wielkości o zwartej strukturze urbanistycznej, charakteryzuje się występowaniem typowych dla ośrodków miejskich źródeł emisji zanieczyszczeń powietrza. Do najistotniejszych należą:

- emisja powierzchniowa (niska) – związana głównie z indywidualnymi systemami grzewczymi w zabudowie jednorodzinnej oraz w starszej zabudowie wielorodzinnej,
- emisja liniowa – generowana przez ruch samochodowy na głównych ciągach komunikacyjnych miasta, w tym drogach o funkcji ponadlokalnej oraz ulicach zbiorczych i tranzytowych,
- emisja punktowa – obejmująca lokalne zakłady przemysłowe, obiekty produkcyjne i ciepłownicze, której znaczenie w skali miasta jest ograniczone.

Zgodnie z danymi monitoringu jakości powietrza prowadzonymi w strefie wielkopolskiej, do której należy Ostrów Wielkopolski, w ostatnich latach obserwuje się stopniową poprawę jakości powietrza, przy czym problemem pozostają okresowe przekroczenia norm dla pyłu zawieszonego PM10 i PM2,5 w sezonie grzewczym oraz stężeń ozonu w okresie letnim. Głównym czynnikiem ryzyka pozostaje niska emisja oraz ruch drogowy.

Z punktu widzenia przewietrzania miasta istotne znaczenie mają ciągi zieleni, tereny otwarte, parki miejskie, cmentarze oraz obniżenia terenu związane z doliną Ołoboku i jego dopływów, które pełnią funkcję lokalnych korytarzy napowietrzania. Zieleń wysoka i tereny biologicznie czynne wpływają korzystnie na rozpraszanie zanieczyszczeń, obniżanie temperatury powietrza oraz ograniczanie zjawiska miejskiej wyspy ciepła.

Projekt POG Ostrowa Wielkopolskiego zakłada rozwój zabudowy mieszkaniowej, usługowej i gospodarczej w wyznaczonych strefach inwestycyjnych, przy jednoczesnym zachowaniu i wzmacnianiu systemu zieleni miejskiej oraz terenów otwartych. Zakres ustaleń dokumentu umożliwia realizację działań sprzyjających poprawie efektywności energetycznej budynków, modernizacji źródeł ciepła oraz rozwojowi rozwiązań niskoemisyjnych, co w dłuższej perspektywie może przyczynić się do poprawy jakości powietrza.

Oddziaływania bezpośrednie:
Bezpośrednie oddziaływania na powietrze mogą wynikać z realizacji nowej zabudowy oraz rozwoju funkcji usługowych i gospodarczych, co wiąże się z eksploatacją obiektów i emisją z indywidualnych źródeł grzewczych. Skala tych oddziaływań będzie ograniczana przez obowiązujące przepisy w zakresie standardów emisyjnych, wymogi dotyczące efektywności energetycznej budynków oraz dostęp do rozwój sieci ciepłowniczej i gazowej.

Oddziaływania pośrednie:
Wzrost ruchu samochodowego w rejonach inwestycji może powodować pośredni wzrost emisji tlenków azotu, pyłów i hałasu. Jednocześnie *Strategia rozwoju* przewiduje rozwój transportu publicznego, ścieżek rowerowych i błękitno-zielonej infrastruktury, co może ograniczyć skutki pośrednie.

Oddziaływania wtórne:
Wtórne oddziaływania mogą obejmować lokalne nasilenie zjawiska miejskiej wyspy ciepła w rejonach intensywnej zabudowy, sprzyjające akumulacji zanieczyszczeń powietrza. Zjawisko to będzie częściowo łagodzone poprzez zachowanie terenów zieleni, wprowadzanie zieleni urządzonej oraz utrzymanie lokalnych korytarzy przewietrzania.

Oddziaływania skumulowane:
Skumulowane oddziaływania mogą wystąpić w przypadku koncentracji emisji komunikacyjnych i niskiej emisji, zwłaszcza w centralnych częściach miasta oraz w sezonie grzewczym. Istnieje ryzyko lokalnych pogorszeń jakości powietrza, jednak nie przewiduje się trwałych przekroczeń norm przy założeniu konsekwentnej realizacji polityki ograniczania emisji.

Oddziaływania krótkoterminowe i długoterminowe:
Krótkoterminowo jakość powietrza może ulec pogorszeniu w trakcie realizacji inwestycji (np. prace ziemne, transport materiałów), natomiast długoterminowe oddziaływania będą zależeć od rzeczywistego sposobu zagospodarowania przestrzeni, w tym rodzaju zabudowy, stosowanych źródeł ciepła oraz rozwoju infrastruktury transportowej. Przy założeniu rozwoju efektywnej infrastruktury, ich negatywny wpływ może być ograniczony lub zniwelowany.

Oddziaływania stałe i chwilowe:
Oddziaływania chwilowe będą występować w okresie realizacji inwestycji. Stałe oddziaływania obejmują emisje komunikacyjne i bytowe związane z funkcjonowaniem nowych obszarów zabudowy, których skala będzie zależeć od przyjętych rozwiązań technologicznych i infrastrukturalnych.

Oddziaływania pozytywne i negatywne:
Pozytywnym skutkiem realizacji *projektu POG* jest możliwość wdrożenia rozwiązań ograniczających emisje – m.in. podłączenia nowych budynków do sieci ciepłowniczej, wprowadzania odnawialnych źródeł energii i błękitno-zielonej infrastruktury. Potencjalne oddziaływania negatywne to lokalny wzrost emisji komunikacyjnych i bytowych w strefach intensywnej urbanizacji, szczególnie w przypadku niekontrolowanego rozwoju zabudowy i wzrostu emisji komunikacyjnej.

Ogólna ocena oddziaływań:
Projekt POG zakłada utrzymanie i wzmocnienie korytarzy przewietrzania wzdłuż dolin rzecznych oraz rozwój zieleni, co ogranicza ryzyko pogorszenia jakości powietrza. Dokument sprzyja długoterminowej poprawie stanu środowiska. Potencjalne zagrożenia związane są głównie z lokalnym wzrostem emisji komunikacyjnych i niskiej emisji, jednak ich skala będzie zależeć od wdrożenia działań towarzyszących w politykach sektorowych miasta.

Tabela 24. Ocena oddziaływania ustaleń POG na powietrze atmosferyczne
źródło: opracowanie własne

Typ oddziaływania	Charakterystyka	Ocena wpływu
Bezpośrednie	Emisje z zabudowy mieszkaniowej, transportu, działalności gospodarczej w nowych strefach inwestycyjnych	Lokalny, kontrolowalny
Pośrednie	Wzrost natężenia ruchu drogowego powodujący emisję spalin i pyłów	Lokalnie możliwy
Wtórne	Powstawanie wysp ciepła, akumulacja zanieczyszczeń w rejonach zwartej zabudowy	Lokalny, możliwy do łagodzenia
Skumulowane	Kumulacja emisji komunikacyjnej i niskiej emisji, zwłaszcza w sezonie grzewczym	Wymaga monitorowania
Krótkoterminowe	Związane z pracami budowlanymi i transportem materiałów w czasie realizacji inwestycji	Przejściowy
Długoterminowe	Modernizacja systemów ciepłowniczych i rozwój błękitno-zielonej infrastruktury – poprawa jakości powietrza	Pozytywny
Stałe	Emisje bytowe i komunikacyjne związane z funkcjonowaniem nowych osiedli	Ograniczone do stref zabudowy
Chwilowe	Przejściowe emisje z budowy, remontów i modernizacji	Przejściowy
Pozytywne	Wzmacnianie korytarzy przewietrzania, redukcja niskiej emisji	Znaczący pozytywny
Negatywne	Lokalny wzrost emisji komunikacyjnych i bytowych	Ograniczony przestrzennie, miejscowy

8.4. Oddziaływanie na powierzchnię ziemi i gleby

Obszar Ostrowa Wielkopolskiego położony jest w południowej części Niziny Wielkopolskiej. Rzeźba terenu jest mało zróżnicowana, a powierzchnia miasta została w dużej mierze przekształcona w wyniku wieloletniego rozwoju zabudowy mieszkaniowej, usługowej i przemysłowej, a tym samym znaczna część powierzchni miasta jest trwale uszczelniona (zabudowa, drogi, place, infrastruktura techniczna), co powoduje, że naturalne funkcje gleb – produkcyjna, retencyjna i biologiczna – zostały już w dużym stopniu ograniczone. Gleby o wysokiej wartości rolniczej występują jedynie fragmentarycznie, głównie na obrzeżach miasta, gdzie zachowały się tereny otwarte i użytkowane rolniczo. Z punktu widzenia ochrony środowiska i ładu przestrzennego, istotne jest ograniczanie dalszego zajmowania gleb o wysokiej wartości użytkowej pod zabudowę.

Projekt POG Ostrowa Wielkopolskiego zakłada koncentrację nowej zabudowy w ramach istniejącej struktury osadniczej oraz wykorzystanie terenów już przekształconych, w tym obszarów poprzemysłowych i zdegradowanych. Jednocześnie dokument przewiduje utrzymanie terenów otwartych, zieleni miejskiej oraz ciągów ekologicznych, co ogranicza presję inwestycyjną na powierzchnię ziemi i gleby.

Projekt POG Ostrowa Wielkopolskiego wyznacza strefy wielofunkcyjne z zabudową mieszkaniową, strefy usługowe i gospodarcze, przy równoczesnym utrzymaniu dużej części

powierzchni jako terenów otwartych (rolnych, zieleni miejskiej, dolin rzecznych). W dokumencie zakłada się także ochronę gleb wrażliwych i ograniczanie nadmiernej urbanizacji poprzez kształtowanie zwartej struktury miasta.

Realizacja ustaleń *projektu POG* może wiązać się z ingerencją w strukturę powierzchni terenu oraz użytkowanie gruntów, a także z przekształceniem naturalnych funkcji gleb w miejscach przeznaczonych do zabudowy. Jednocześnie znaczna część obszaru miasta, szczególnie w obrębie obszarów cennych przyrodniczo, została objęta strefami otwartymi, co ogranicza presję inwestycyjną na glebę i powierzchnię ziemi.

Oddziaływania bezpośrednie:
Bezpośrednie oddziaływania na powierzchnię ziemi będą wynikać z realizacji zabudowy i infrastruktury technicznej – przekształcenie powierzchni terenu, utwardzenia, niwelacje oraz trwała zmiana pokrycia gruntu, szczególnie w strefach inwestycyjnych. Zmiana przeznaczenia gruntów rolnych na cele budowlane i komunikacyjne prowadzi do bezpośredniego, trwałego uszczelnienia powierzchni ziemi i degradacji gleb.

Oddziaływania pośrednie:
Pośrednio nowe inwestycje mogą wpływać na zakwaszenie, zanieczyszczenie lub utratę jakości gleb poprzez oddziaływanie zanieczyszczeń powietrza i wód (np. emisje komunikacyjne, odpady przemysłowe).

Oddziaływania wtórne:
Wtórnym skutkiem przekształceń może być erozja gleb, utrata zdolności retencyjnych terenu oraz zwiększone ryzyko podtopień i przesuszeń w sąsiedztwie obszarów intensywnie zabudowanych. Wtórne oddziaływania mogą również objawiać się w postaci emisji substancji do gruntu (np. w czasie awarii infrastruktury).

Oddziaływania skumulowane:
Kumulacja oddziaływań może nastąpić w rejonach koncentracji zabudowy o funkcji mieszkaniowej, usługowej i produkcyjnej oraz komunikacji, gdzie łączą się procesy uszczelniania powierzchni, wzrost ruchu samochodowego i intensyfikacja gospodarki komunalnej, co prowadzi do ograniczenia powierzchni biologicznie czynnej. Łączny wpływ przekształceń przestrzennych może doprowadzić do trwałej utraty wartości przyrodniczej i rolniczej gleb, szczególnie przy braku odpowiednich działań kompensacyjnych.

Oddziaływania krótkoterminowe i długoterminowe:
Krótkoterminowe oddziaływania związane są z pracami budowlanymi – zdjęcie warstwy próchnicznej, zanieczyszczenia z placów budowy. Długoterminowe oddziaływania dotyczą utraty ciągłości pokrywy glebowej i przekształcenia jej funkcji (np. biologicznej, rolniczej) na cele związane z urbanizacją.

Oddziaływania stałe i chwilowe:
Chwilowe dotyczą okresu inwestycyjnego (hałdy ziemi, lokalne zanieczyszczenia), po którym możliwa jest częściowa rekultywacja lub adaptacja terenu. Oddziaływania stałe pojawią się w miejscach trwałego zagospodarowania i będą obejmować zajęcie powierzchni ziemi pod zabudowę i komunikację, co prowadzi do nieodwracalnej utraty gleb.

Oddziaływania pozytywne i negatywne:
Pozytywnym efektem ustaleń planu jest uporządkowanie przestrzenne i możliwość rekultywacji terenów zdegradowanych, poprzemysłowych czy nieużytków. Za znacząco pozytywny wpływ realizacji *projektu POG* należy uznać ochronę doliny rzeki Ołobok i jej dopływów poprzez eliminację zabudowy. Zabezpiecza to grunty przed ich trwałym zainwestowaniem

i uszczelnieniem, a w konsekwencji przed trwałą utratą gleb. Negatywne skutki to nieodwracalna utrata gruntów rolnych i gruntów o wysokiej wartości przyrodniczej, degradacja gleb, wzrost zagrożeń erozją oraz ryzyko zanieczyszczenia gruntów w strefach intensywnej działalności gospodarczej i komunikacji. Odpowiednie kryteria wyboru terenów inwestycyjnych oraz ochrona najcenniejszych gleb przed zainwestowaniem może stanowić kompensację dla negatywnych oddziaływań.

Ogólna ocena oddziaływań:
Ustalenia *projektu POG* prowadzą do częściowej utraty powierzchni ziemi na rzecz zabudowy, jednak proces ten dotyczy głównie terenów już przekształconych lub peryferyjnych oraz stanowiących kontynuację istniejącego zagospodarowania. Oddziaływanie ustaleń *projektu POG* na powierzchnię ziemi i gleby należy ocenić jako umiarkowane i lokalnie istotne, przede wszystkim w rejonach planowanej intensyfikacji zabudowy. Dokument sprzyja ochronie gleb o wysokiej wartości produkcyjnej poprzez koncentrację rozwoju zabudowy w ramach zwartej struktury miasta oraz poprzez preferowanie rekultywacji terenów zdegradowanych. Kluczowe znaczenie będzie miało wdrożenie zasad zrównoważonego gospodarowania przestrzenią oraz stosowanie rozwiązań technicznych minimalizujących presję na glebę i powierzchnię ziemi (np. poprzez retencję, nasadzenia kompensacyjne, ograniczenie uszczelnień nawierzchni). Bilans oddziaływań jest więc umiarkowanie negatywny, z możliwością ograniczenia skutków dzięki właściwej realizacji ustaleń *projektu POG*.

Tabela 25. Ocena oddziaływania ustaleń POG na powierzchnię ziemi i gleby
źródło: opracowanie własne

Typ oddziaływania	Charakterystyka	Ocena wpływu
Bezpośrednie	Zajęcie gruntów rolnych i trwała zmiana sposobu ich użytkowania	Negatywny, miejscowy
Pośrednie	Pogorszenie jakości gleb wskutek zanieczyszczeń powietrza, wód i odpadów	Lokalny, marginalny
Wtórne	Erozja, ograniczenie retencji, zmiany stosunków wodnych	Możliwy lokalnie
Skumulowane	Nakładanie się oddziaływań w obszarach intensywnego zagospodarowania, ograniczenie powierzchni biologicznie czynnej w obszarach zurbanizowanych	Lokalnie wysoki, wymaga monitorowania
Krótkoterminowe	Tymczasowe zmiany powierzchni gruntu i zanieczyszczenia z placów budów	Przejściowy, lokalny
Długoterminowe	Trwała utrata funkcji gleb na terenach zabudowanych, uszczelnienie powierzchni ziemi	Istotny, nieodwracalny w strefach inwestycyjnych
Stałe	Trwałe przekształcenia – utwardzenia, zabudowa, infrastruktura	Nieodwracalne lokalnie
Chwilowe	Tymczasowe oddziaływania budowlane z możliwością ograniczenia i rekultywacji	Przejściowy
Pozytywne	Rekultywacja terenów zdegradowanych, uporządkowanie przestrzenne, realizacja zieleni urządzonej i ochrona gleb w dolinach rzecznych	Znacząco pozytywny lokalnie
Negatywne	Utrata gleb na gruntach rolnych przeznaczonych do zainwestowania	Umiarkowany, możliwy do ograniczenia

8.5. Oddziaływanie na krajobraz

Ostrów Wielkopolski charakteryzuje się cennym, zróżnicowanym krajobrazem kulturowym i przyrodniczym, będącym efektem historycznego osadnictwa, w tym układu urbanistycznego miasta oraz otaczających go terenów rolniczych i leśnych. Rdzeń miasta tworzy historyczne śródmieście z zabudową miejską, a jego układ urbanistyczny zachował część osi kompozycyjnych i struktur typowych dla lokacyjnych miast wielkopolskich.

W krajobrazie Ostrowa Wielkopolskiego istotną rolę pełni dolina rzeki Ołobok oraz mniejszych cieków i rowów melioracyjnych, które stanowią korytarze ekologiczne i naturalne osie widokowe. Tereny zieleni miejskiej – parki, skwery, zieleń przyuliczna – wzbogacają przestrzeń miasta, poprawiają mikroklimat i mają wartość rekreacyjną. Na obrzeżach miasta krajobraz kształtują tereny rolnicze, fragmenty lasów oraz rozproszona zabudowa mieszkaniowa i gospodarcza.

Do wartościowych elementów krajobrazu miasta należą: historyczny układ śródmieścia, zabytkowe obiekty sakralne i świeckie, panoramy dolin rzecznych, tereny zieleni miejskiej oraz cmentarze. Szczególnie cenne są tereny otwarte na obrzeżach miasta, które zachowują naturalny charakter krajobrazu oraz pełnią funkcje korytarzy ekologicznych i wizualnych.

Zagrożeniem dla krajobrazu jest dalsza presja urbanizacyjna, w tym rozpraszanie zabudowy na obrzeżach miasta, lokalizacja obiektów przemysłowych lub usługowych w miejscach o wysokich walorach widokowych oraz wprowadzanie form architektonicznych dysharmonijnych z otoczeniem.

Projekt POG Ostrowa Wielkopolskiego dąży do uporządkowania struktury przestrzennej miasta, poprzez rozwój w ramach zwartej zabudowy, utrzymanie i wzmocnienie funkcji dolin rzecznych i terenów zieleni oraz ochronę wartościowych elementów krajobrazu. Dokument umożliwia zachowanie panoram, osi widokowych oraz naturalnych korytarzy krajobrazowych, a także ograniczenie ingerencji w przestrzeń otwartą na obrzeżach miasta. Realizacja ustaleń *POG* powinna sprzyjać harmonijnemu rozwojowi miasta przy jednoczesnej ochronie jego walorów wizualnych, przyrodniczych i historycznych.

Oddziaływania bezpośrednie:
Bezpośrednie oddziaływania na krajobraz będą wynikać z lokalizacji nowej zabudowy i infrastruktury w obrębie stref inwestycyjnych, zwłaszcza na obrzeżach miasta, co może skutkować zmianą percepcji przestrzeni otwartej oraz wprowadzeniem elementów zaburzających istniejące osie widokowe czy zabudowy dysharmonijnej w zakresie skali budynków i ich formy architektonicznej.

Oddziaływania pośrednie:
Pośrednim skutkiem urbanizacji może być utrata walorów krajobrazowych terenów otwartych i pól uprawnych, które pełnią funkcję otulin krajobrazowych dla historycznego centrum.

Oddziaływania wtórne:
Wtórne przekształcenia krajobrazu mogą dotyczyć zmian w sposobie użytkowania gruntów sąsiadujących z nową zabudową, np. przekształcenia gruntów rolnych w ogrody przydomowe lub funkcje usługowe. Zmiany te, choć pośrednie, mogą kumulować się i prowadzić do rozmycia wyraźnych granic funkcjonalnych krajobrazu, fragmentacją przestrzeni krajobrazowej, zanikiem widoków na dolinę Ołoboku i ograniczeniem czytelności tradycyjnych struktur przestrzennych.

Oddziaływania skumulowane:
Skumulowane oddziaływania krajobrazowe mogą wystąpić w rejonach przewidzianych pod intensywniejsze zagospodarowanie – głównie w strefach wielofunkcyjnych, usługowych

i gospodarczych – gdzie różne formy zabudowy, infrastruktury oraz działalności mogą prowadzić do utraty spójności kompozycyjnej krajobrazu i jego percepcyjnego przeładowania.

Oddziaływania krótkoterminowe i długoterminowe:
W krótkim okresie negatywne zmiany krajobrazowe mogą wynikać z realizacji inwestycji – placów budów, wycinki zieleni, składowania materiałów. Długoterminowo planowane przekształcenia terenu będą kształtować nową strukturę krajobrazu, która może trwale różnić się od stanu pierwotnego. Aby temu zapobiec należy rozważyć wprowadzenie odpowiednich form łagodzenia (np. zieleń osłonowa, strefowanie wysokości zabudowy).

Oddziaływania stałe i chwilowe:
Oddziaływania chwilowe mają charakter przejściowy i są związane głównie z fazą realizacyjną inwestycji. Natomiast zmiany wprowadzone poprzez zabudowę i infrastrukturę mają charakter trwały i nieodwracalny w skali lokalnej – dotyczą struktury przestrzennej, kompozycji widokowej i estetyki krajobrazu.

Oddziaływania pozytywne i negatywne:
Pozytywne skutki obejmują poprawę ładu przestrzennego, ochronę krajobrazów doliny rzeki Ołobok, ochronę ekspozycji zabytków, a także rewitalizacja przestrzeni zdegradowanych. Negatywne – ryzyko lokalnej degradacji krajobrazu na obrzeżach miasta poprzez rozproszenie zabudowy i niewłaściwe kształtowanie nowych osiedli.

Ogólna ocena oddziaływań:
Oddziaływanie ustaleń *projektu POG* na krajobraz należy ocenić jako umiarkowane z możliwymi lokalnymi przekształceniami o trwałym charakterze. Ostateczny wpływ będzie zależał od sposobu realizacji inwestycji oraz zastosowania rozwiązań łagodzących, takich jak kształtowanie zieleni, hierarchizacja wysokości zabudowy i ochrona osi widokowych. Znaczny udział obszarów o funkcji rolniczej, leśnej i zieleni naturalnej stanowi jednak czynnik stabilizujący krajobraz miasta i ograniczający ryzyko przekształceń o niekorzystnym charakterze.

Tabela 26. Ocena oddziaływania ustaleń POG na krajobraz
źródło: opracowanie własne

Typ oddziaływania	Charakterystyka	Ocena wpływu
Bezpośrednie	Zmiany w strukturze krajobrazu poprzez lokalizację nowej zabudowy i infrastruktury	Lokalnie istotny
Pośrednie	Utrata spójności funkcjonalnej i estetycznej przestrzeni w wyniku przemian otoczenia oraz pośrednie oddziaływanie zagospodarowania na czytelność panoram, osi widokowych i kontynuację tradycyjnych form użytkowania gruntów	Możliwy lokalnie
Wtórne	Fragmentacja przestrzeni, utrata widoków doliny rzecznej, wtórne technicyzowanie krajobrazu w otoczeniu stref gospodarczych	Ograniczony
Skumulowane	Rozwój zabudowy wzdłuż dróg wlotowych, chaos przestrzenny, możliwość kumulacji efektów w przypadku łącznego występowania zabudowy o różnych funkcjach	Wymaga kontroli
Krótkoterminowe	Prace inwestycyjne wpływające negatywnie na estetykę przestrzeni	Przejściowy

Typ oddziaływania	Charakterystyka	Ocena wpływu
Długoterminowe	Trwała zmiana struktury krajobrazowej, w tym panoram i kompozycji miasta w wyniku zagospodarowania	Istotny
Stałe	Nowa zabudowa zmieniająca strukturę krajobrazu	Trwały i nieodwracalny
Chwilowe	Przejściowe zmiany w krajobrazie związane z realizacją inwestycji	Przejściowy
Pozytywne	Uporządkowanie przestrzeni, ochrona osi widokowych, rewitalizacja terenów zdegradowanych	Znaczący
Negatywne	Rozproszenie zabudowy na obrzeżach, dysharmonia	Miejscowo możliwy, umiarkowany

8.6. Oddziaływanie na klimat

Klimat miasta charakteryzuje się przewagą wpływów oceanicznych z elementami kontynentalnymi, umiarkowanymi opadami, zmiennością warunków pogodowych i stosunkowo długim okresem wegetacyjnym. Występują tu sezonowe wahania temperatur, przymrozki wiosenne i jesienne oraz okresowe zjawiska suszy.

Istotnym elementem lokalnego klimatu jest dolina rzeki Ołobok i jej dopływów, które pełnią funkcję naturalnych korytarzy przewietrzania miasta oraz regulatorów mikroklimatu. Tereny zieleni miejskiej, parki i otwarte obszary rolnicze łagodzą efekty miejskiej wyspy ciepła, ograniczają nadmierne nagrzewanie powierzchni utwardzonych i wspomagają lokalną retencję wód opadowych.

Projekt POG Ostrowa Wielkopolskiego uwzględnia znaczenie klimatu lokalnego poprzez utrzymanie i wzmocnienie dolin rzecznych, terenów zieleni, parków oraz obszarów otwartych. Jednocześnie plan zakłada koncentrację zabudowy w ramach zwartej struktury miasta oraz rozwój funkcji mieszkalnych, usługowych i gospodarczych w wyznaczonych strefach. Ustalenia dokumentu umożliwiają stosowanie rozwiązań sprzyjających adaptacji do zmian klimatu, w tym zwiększenie retencji wód opadowych, rozwój błękitno-zielonej infrastruktury, ograniczenie rozpraszania zabudowy oraz wprowadzanie zielonych dachów i pasów zieleni przyulicznej. Równoczesne utrzymanie obszarów chłonnych i kontrolowany rozwój funkcji inwestycyjnych może korzystnie wpływać na warunki klimatyczne lokalnie i regionalnie, ograniczając ryzyko negatywnych skutków zmian klimatu dla miasta i jego mieszkańców.

Oddziaływania bezpośrednie:
Bezpośrednie oddziaływania klimatyczne będą wynikały z przekształcania powierzchni biologicznie czynnych na utwardzone, co lokalnie może prowadzić do wzrostu temperatury powietrza i nasilenia zjawiska miejskiej wyspy ciepła, ograniczenia retencji opadowej i zwiększenia odparowywania. Zjawiska te mogą być szczególnie widoczne w strefach intensywnej zabudowy mieszkaniowej, usługowej i gospodarczej.

Oddziaływania pośrednie:
Pośrednio planowane zagospodarowanie może wpływać na lokalny mikroklimat poprzez zmiany struktury aerodynamicznej terenu (np. zabudowa wysoka w otwartym krajobrazie), a także poprzez ograniczenie przewietrzania miasta i zmniejszenie powierzchni biologicznie czynnych.

Oddziaływania wtórne:

Wtórne skutki planowanych zmian mogą obejmować wzrost popytu na energię chłodzącą w okresach upalnych oraz zwiększone ryzyko występowania zjawisk ekstremalnych, takich jak lokalne podtopienia. Ograniczenie tych zjawisk jest możliwe m.in. dzięki zastosowaniu systemów błękitno-zielonej infrastruktury.

Oddziaływania skumulowane:
Skumulowane oddziaływania mogą wystąpić przy koncentracji zabudowy i infrastruktury transportowej, w połączeniu z innymi czynnikami (emisja ciepła, spadek udziału zieleni), co nasila efekt wyspy ciepła i lokalnych susz.

Oddziaływania krótkoterminowe i długoterminowe:
Krótkoterminowe są związane głównie z realizacją inwestycji (np. usunięcie roślinności, lokalne zmiany mikroklimatu na placach budowy). Długoterminowe obejmują trwałą zmianę warunków klimatycznych w obszarach zurbanizowanych, z możliwością ograniczenia dzięki wprowadzaniu błękitno-zielonej infrastruktury.

Oddziaływania stałe i chwilowe:
Oddziaływania chwilowe będą związane głównie ze zmianami mikroklimatycznymi związanymi z realizacją inwestycji – np. wzrostem emisji z maszyn budowlanych czy usuwaniem pokrywy roślinnej. Oddziaływania stałe, wynikające z trwałej zmiany struktury użytkowania terenu, mogą utrzymywać się przez dziesięciolecia i obejmować zarówno zwiększoną emisję CO_2, jak i zmniejszenie potencjału adaptacyjnego obszaru.

Oddziaływania pozytywne i negatywne:
Pozytywne skutki to możliwość poprawy mikroklimatu dzięki ochronie dolin rzecznych, parków i terenów zieleni, które pełnią funkcję pochłaniaczy dwutlenku węgla oraz stabilizatorów lokalnego mikroklimat oraz poprzez wprowadzanie działań adaptacyjnych (np. zielone dachy, ogrody deszczowe). Negatywne – ryzyko lokalnego wzrostu temperatury i ograniczenia przewietrzania w rejonach o intensywnej zabudowie.

Ogólna ocena oddziaływań:
Projekt POG uwzględnia rolę klimatu lokalnego i umożliwia wdrażanie mechanizmów ograniczających negatywne skutki urbanizacji, takie jak ochrona korytarzy przewietrzania i zielonych dolin. Największym zagrożeniem pozostaje zjawisko miejskiej wyspy ciepła, które można ograniczać poprzez zwiększanie udziału zieleni i retencji wodnej. Ogólny bilans oddziaływań należy uznać za umiarkowanie pozytywny – dzięki przyjętym rozwiązaniom możliwe jest wzmocnienie odporności miasta na zmiany klimatu i ograniczenie lokalnych niekorzystnych efektów.

Tabela 27. Ocena oddziaływania ustaleń POG na klimat

źródło: opracowanie własne

Typ oddziaływania	Charakterystyka	Ocena wpływu
Bezpośrednie	Wzrost powierzchni uszczelnionych, lokalne podwyższenie temperatury	Umiarkowany
Pośrednie	Ograniczenie przewietrzania, utrata terenów zieleni	Możliwy lokalnie
Wtórne	Potrzeba zwiększonego chłodzenia budynków i retencji wody	Umiarkowany
Skumulowane	Efekt synergii między urbanizacją, ruchem samochodowym i utratą zieleni	Istotny, wymaga działań adaptacyjnych

Typ oddziaływania	Charakterystyka	Ocena wpływu
Krótkoterminowe	Lokalne zmiany mikroklimatu w czasie realizacji inwestycji	Przejściowy
Długoterminowe	Trwałe zmiany klimatyczne w wyniku przekształceń krajobrazowych i strukturalnych	Możliwy, lokalnie znaczący
Stałe	Redukcja powierzchni pochłaniających CO_2 i zatrzymujących wodę	Stałe, ograniczone terytorialnie
Chwilowe	Emisje i zmiany albedo powierzchni w czasie budowy	Przejściowy
Pozytywne	Ochrona dolin rzecznych i terenów zieleni, możliwość wdrożenia rozwiązań adaptacyjnych	Znaczący
Negatywne	Lokalny wzrost temperatur i ryzyko ograniczenia przewietrzania	Umiarkowany, miejscowo możliwy

8.7. Oddziaływanie na zasoby naturalne

Zasoby naturalne Ostrowa Wielkopolskiego obejmują głównie gleby, wody powierzchniowe i podziemne, zasoby przyrodnicze związane z dolinami rzecznymi oraz lokalne złoża surowców mineralnych. Na obszarze miasta nie występują duże, strategiczne złoża kopalin, jednak w sąsiedztwie prowadzona jest eksploatacja surowców, która może oddziaływać pośrednio na warunki środowiskowe. Ważnym zasobem są wody podziemne, które stanowią podstawowe źródło zaopatrzenia w wodę dla mieszkańców.

Projekt POG przewiduje ochronę dolin rzecznych Ołobok i dopływów oraz utrzymanie znacznych powierzchni terenów zieleni i rolnych w strukturze przestrzennej miasta poprzez wyznaczenie stref otwartych oraz stref zieleni i rekreacji. Ustalenia te sprzyjają ochronie zasobów naturalnych, szczególnie gleb i wód. Jednocześnie *projekt POG* dopuszcza rozwój zabudowy, który wiąże się z trwałą zmianą przeznaczenia części gruntów rolnych i leśnych. W granicach udokumentowanych złóż kopalin nie powinno się lokalizować inwestycji, które w sposób trwały zagospodarowałyby przestrzeń nieruchomości gruntowej.

Oddziaływania bezpośrednie:
Bezpośrednie oddziaływania mogą dotyczyć lokalnych zmian w sposobie użytkowania terenu prowadzących do trwałej zmiany przeznaczenia gruntów, a w przypadku lokalizacji inwestycji na gruntach rolnych i leśnych – ich utraty. Dotyczy to również zwiększonego zużycia zasobów naturalnych, takich jak woda czy surowce budowlane, w związku z realizacją zabudowy i infrastruktury.

Oddziaływania pośrednie:
Potencjalne pośrednie oddziaływania mogą wynikać z presji inwestycyjnej na istniejące zasoby, m.in. zwiększonego zapotrzebowania na wodę (do celów bytowych i przemysłowych) oraz większego zużycia energii. Może to prowadzić do wzrostu wykorzystania paliw kopalnych, jak również pośrednio wpływać na zmniejszenie dostępności lokalnych zasobów przyrodniczych.

Oddziaływania wtórne:
Wtórnym efektem może być pogorszenie jakości gleb w sąsiedztwie terenów komunikacyjnych i przemysłowych, a także stopniowa degradacja zasobów wodnych wskutek zanieczyszczeń obszarowych.

Oddziaływania skumulowane:

Skumulowane skutki mogą wystąpić w obszarach intensywnej urbanizacji, gdzie jednocześnie dochodzi do utraty gleb, obniżenia retencji i ograniczenia bioróżnorodności.

Oddziaływania krótkoterminowe i długoterminowe:
W krótkim okresie oddziaływania będą związane głównie z budową obiektów i towarzyszącą jej intensywną eksploatacją zasobów, np. kruszyw, wody, energii. Długoterminowe obejmują trwałą utratę zasobów glebowych i zmiany w gospodarce wodnej.

Oddziaływania stałe i chwilowe:
Chwilowe oddziaływania wystąpią głównie w czasie realizacji inwestycji, natomiast oddziaływania stałe mogą dotyczyć trwałej zmiany struktury użytkowania zasobów – np. utraty zdolności produkcyjnych gleb, czasowe zwiększenie zużycia wody, lokalne usunięcie roślinności.

Oddziaływania pozytywne i negatywne:
Pozytywne oddziaływania wynikają z ochrony dolin rzecznych, zachowania terenów zieleni i potencjalnego zwiększenia retencji wodnej poprzez rozwój błękitno-zielonej infrastruktury. Negatywne – utrata części gleb rolnych i leśnych, zmniejszenie retencji oraz możliwe pogorszenie jakości wód podziemnych i powierzchniowych.

Ogólna ocena oddziaływań
Oddziaływanie ustaleń *projektu POG* na zasoby naturalne należy ocenić jako umiarkowane, możliwe do kontroli i w znacznej mierze kompensowane przez strukturę funkcjonalno-przestrzenną miasta. Pomimo wyznaczenia stref o potencjalnie większej presji na zasoby (wielofunkcyjnych, usługowych i gospodarczych), opracowanie zachowuje obszary przyrodnicze, rolne i leśne, co zabezpiecza równowagę środowiskową. Kluczowe będzie wdrażanie zasad zrównoważonego wykorzystania surowców oraz optymalizacja systemów wodno-energetycznych w procesie realizacji inwestycji.

Tabela 28. Ocena oddziaływania ustaleń POG na zasoby naturalne
źródło: opracowanie własne

Typ oddziaływania	Charakterystyka	Ocena wpływu
Bezpośrednie	Utrata gleb, wzrost powierzchni uszczelnionych	Umiarkowany, lokalny
Pośrednie	Ograniczenie retencji, zmniejszenie bioróżnorodności	Istotny lokalnie
Wtórne	Pogorszenie jakości gleb i wód wskutek presji urbanizacji	Marginalny do umiarkowanego
Skumulowane	Jednoczesna utrata gleb, spadek retencji i ograniczenie zieleni	Istotny w obszarach zurbanizowanych
Krótkoterminowe	Degradacja gleb podczas prac budowlanych	Przejściowy
Długoterminowe	Trwała utrata gleb, zmiany w gospodarce wodnej	Nieodwracalny lokalnie
Stałe	Zajęcie terenów rolnych i leśnych pod zabudowę	Trwały
Chwilowe	Zwiększone zużycie wody i usunięcie roślinności w czasie inwestycji	Przejściowy
Pozytywne	Ochrona dolin rzecznych i innych terenów cennych przyrodniczo, możliwość rozwoju błękitno-zielonej infrastruktury	Znaczący
Negatywne	Utrata zasobów glebowych i ograniczenie retencji	Umiarkowany

W granicach udokumentowanych złóż kopalin oraz w obrębie stref ochrony wód podziemnych ustalenia POG nie przesądzają o lokalizacji inwestycji ani sposobie wykorzystania zasobów.

Szczegółowe przeznaczenie terenów położonych w granicach złóż oraz zasobów wód podziemnych zostanie określone na etapie sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, z uwzględnieniem przepisów Prawa geologicznego i górniczego oraz Prawa ochrony środowiska, tak aby nie uniemożliwić racjonalnego gospodarowania zasobami w przyszłości.

8.8. Oddziaływanie na zabytki i dziedzictwo kulturowe

Ostrów Wielkopolski jest miastem o bogatym dziedzictwie kulturowym i historycznym, którego rdzeń tworzy historyczne centrum z układem urbanistycznym średniowiecznego miasta lokacyjnego. W granicach miasta znajdują się liczne obiekty zabytkowe wpisane do rejestru zabytków oraz ujęte w gminnej ewidencji zabytków, w tym: zabytkowe kościoły, ratusz, budynki użyteczności publicznej z XIX i XX wieku, historyczna zabudowa mieszkaniowa, cmentarze, kapliczki i obiekty przemysłowe. Do wartościowego dziedzictwa należy także układ urbanistyczny śródmieścia oraz elementy zieleni miejskiej pełniące funkcje krajobrazowe i reprezentacyjne.

Ostrów Wielkopolski posiada także dziedzictwo niematerialne związane z lokalnymi tradycjami historycznymi, kulturalnymi i społecznymi, w tym wydarzeniami o znaczeniu regionalnym i tradycjami rzemieślniczymi, które wzmacniają tożsamość mieszkańców.

Projekt POG określa ramy rozwoju przestrzennego miasta, w tym strefy zabudowy mieszkaniowej, usługowej i gospodarczej, a także obszary otwarte i rekreacyjne. Ustalenia planu uwzględniają konieczność ochrony dziedzictwa kulturowego poprzez zachowanie historycznych układów urbanistycznych, poszanowanie wysokości zabudowy w sąsiedztwie obiektów zabytkowych, ochronę osi widokowych oraz zachowanie wartości krajobrazowych w centrum i w rejonach zabytkowych zespołów architektonicznych.

Realizacja ustaleń planu w sposób kontrolowany i zgodny z wytycznymi dotyczącymi ochrony zabytków pozwala minimalizować ryzyko degradacji historycznych obiektów, naruszenia spójności krajobrazu kulturowego oraz utraty wartości niematerialnych dziedzictwa lokalnego. Jednocześnie wprowadzenie terenów otwartych i zieleni miejskiej sprzyja zachowaniu ekspozycji historycznych obiektów i wzmacnia ich funkcje reprezentacyjne w układzie miasta.

Oddziaływania bezpośrednie:
Mogą wystąpić w przypadku realizacji nowych inwestycji w obszarach śródmiejskich i strefach historycznej zabudowy, w bezpośrednim sąsiedztwie obiektów zabytkowych lub w ich otoczeniu – mogą wpływać na ekspozycję, kompozycję przestrzenną i kontekst krajobrazowy.

Oddziaływania pośrednie:
Zmiany w strukturze przestrzennej miasta (np. intensyfikacja zabudowy mieszkaniowej i usługowej) mogą wpływać na czytelność historycznego układu urbanistycznego i panoramę miasta, w tym widoki na dominanty.

Oddziaływania wtórne:
Mogą wynikać z niekontrolowanych zmian użytkowania przestrzeni w otoczeniu zabytków, np. pojawienia się intensywnego ruchu samochodowego, wzrostu liczby reklam, czy ingerencji w krajobraz uliczny, co obniża estetykę przestrzeni zabytkowej.

Oddziaływania skumulowane:
Wystąpić mogą w przypadku realizacji wielu inwestycji w rejonach z koncentracją obiektów zabytkowych, co może prowadzić do utraty spójności krajobrazowej lub przesłonięcia dominant kulturowych.

Oddziaływania krótkoterminowe i długoterminowe:
Krótkoterminowo oddziaływania mogą być związane z czasem realizacji inwestycji, natomiast długoterminowo – z przekształceniami struktury funkcjonalnej, w tym intensyfikacją urbanizacji, co wiąże się z ryzykiem stopniowej utraty walorów historycznego krajobrazu.

Oddziaływania stałe i chwilowe:
Stałe zmiany dotyczą fizycznej ingerencji w krajobraz kulturowy i jego otoczenie, chwilowe – towarzyszą procesowi inwestycyjnemu i ustępują po jego zakończeniu.

Oddziaływania pozytywne i negatywne:
Oddziaływania pozytywne mogą wynikać z rewitalizacji i adaptacji zabytkowych obiektów, wprowadzania ładu przestrzennego, poprawy estetyki przestrzeni publicznych oraz podkreślania tożsamości kulturowej miasta. Negatywne to ryzyko degradacji krajobrazu kulturowego, zatarcia historycznego układu przestrzennego lub osłabienia znaczenia obiektów zabytkowych przez zabudowę o niewłaściwej skali i formie.

Ogólna ocena oddziaływań:
Ustalenia *projektu POG* nie niosą bezpośredniego zagrożenia dla zasobów dziedzictwa kulturowego, pod warunkiem przestrzegania obowiązujących procedur konserwatorskich oraz prowadzenia inwestycji w sposób zrównoważony i respektujący wartości kulturowe. W przypadku historycznego centrum i obszarów z dużą koncentracją zabytków, konieczne jest zachowanie szczególnej ostrożności oraz kontrola nad skalą i charakterem nowej zabudowy. Ogólne oddziaływanie planu na zabytki można ocenić jako umiarkowane, z możliwością zminimalizowania negatywnych skutków dzięki odpowiedniej polityce ochrony i rewitalizacji.

Tabela 29. Ocena oddziaływania ustaleń POG na zabytki i dziedzictwo kulturowe
źródło: opracowanie własne

Typ oddziaływania	Charakterystyka	Ocena wpływu
Bezpośrednie	Możliwość ingerencji w ekspozycję i otoczenie zabytków, szczególnie w śródmieściu	Umiarkowany
Pośrednie	Zaburzenie historycznego układu urbanistycznego, zmiany w panoramie i osiach widokowych	Umiarkowany
Wtórne	Presja urbanistyczna, natłok reklam, degradacja przestrzeni przyzabytkowej	Możliwy, zależny od lokalizacji
Skumulowane	Nagromadzenie przekształceń w rejonach zabytkowych, utrata spójności krajobrazu	Istotny w przypadku braku kontroli
Krótkoterminowe	Oddziaływania w czasie realizacji inwestycji	Przejściowy
Długoterminowe	Trwała zmiana charakteru przestrzeni, osłabienie wartości historycznych	Umiarkowany do istotnego
Stałe	Trwałe przekształcenia w krajobrazie kulturowym	Możliwy, wymaga nadzoru konserwatorskiego
Chwilowe	Oddziaływania ograniczone czasowo, wynikające z procesów budowlanych	Przejściowy
Pozytywne	Możliwość rewitalizacji i adaptacji zabytków, poprawa estetyki przestrzeni publicznych	Pożądany, przy właściwej realizacji
Negatywne	Ryzyko utraty wartości krajobrazowych, zatarcie historycznych układów	Umiarkowany, możliwy do ograniczenia

8.9. Oddziaływanie na ludzi, ich zdrowie i warunki życia

Ostrów Wielkopolski jest miastem o znaczeniu regionalnym, z dominacją zabudowy mieszkaniowej i usługowej, uzupełnionych przez zabudowę przemysłową, tereny otwarte, doliny rzeczne oraz system zieleni publicznej. Jako ośrodek miejski koncentruje różne funkcje – od mieszkalnictwa, przez usługi wyższego rzędu, po przemysł i logistykę – co bezpośrednio przekłada się na warunki życia mieszkańców.

Do kluczowych czynników środowiskowych kształtujących jakość życia należą: stan środowiska przyrodniczego, dostęp do terenów zieleni, jakość przestrzeni publicznych, poziom hałasu, natężenie ruchu drogowego, bezpieczeństwo powodziowe, a także możliwości korzystania z infrastruktury rekreacyjnej i społecznej. Znaczenie ma także ochrona krajobrazu kulturowego, sprzyjająca identyfikacji mieszkańców z miastem.

Projekt POG przewiduje dalszy rozwój zabudowy mieszkaniowej i usługowej, wzmacnianie funkcji gospodarczych oraz ochronę i rozwój systemu terenów zieleni, w tym doliny rzeki Ołobok i jej dopływów. Umożliwia rozwój błękitno-zielonej infrastruktury, co może poprawić mikroklimat miejski i zwiększyć odporność na zmiany klimatu, podnosząc warunki życia.

Oddziaływania bezpośrednie:
Bezpośredni wpływ na zdrowie i warunki życia mieszkańców może wynikać z lokalizacji nowej zabudowy w sąsiedztwie źródeł hałasu, intensywnego ruchu czy stref zagrożeń powodziowych. Mogą wystąpić również bezpośrednie skutki związane z realizacją inwestycji, np. czasowe utrudnienia, hałas lub ograniczenia mobilności.

Oddziaływania pośrednie:
Zmiany w układzie funkcjonalnym miasta mogą skutkować przekształceniami społeczno-ekonomicznymi, np. migracją mieszkańców do korzystniejszych lokalizacji, wzrostem atrakcyjności zamieszkania w niektórych strefach, ale też możliwym wykluczeniem w lokalizacjach o ograniczonym dostępie do infrastruktury społecznej.

Oddziaływania wtórne:
Wtórnym skutkiem realizacji *projektu POG* może być pogorszenie stanu zdrowia mieszkańców wskutek zwiększenia obciążenia hałasem i stresem komunikacyjnym, a także zmniejszenie aktywności fizycznej przy ograniczeniu dostępności terenów rekreacyjnych.

Oddziaływania skumulowane:
Szczególnie w strefach intensywnie przekształcanych (np. usługowych i gospodarczych) mogą występować oddziaływania skumulowane, związane z hałasem, emisjami czy zwiększonym ruchem. Niekontrolowana intensyfikacja funkcji może wpływać na komfort życia i zdrowie mieszkańców, zwłaszcza w sąsiedztwie obszarów mieszkaniowych. Z drugiej strony skumulowany pozytywny efekt może przynieść rozwój spójnej sieci zieleni miejskiej i terenów rekreacyjnych.

Oddziaływania krótkoterminowe i długoterminowe:
Krótkoterminowo – negatywny wpływ związany z procesami inwestycyjnymi (hałas, pylenie, utrudnienia komunikacyjne). Długoterminowo – możliwość poprawy jakości życia dzięki rewitalizacji, lepszej infrastrukturze społecznej i ochronie zieleni, ale też ryzyko pogorszenia warunków zdrowotnych przy nadmiernej presji urbanizacyjnej.
Oddziaływania stałe i chwilowe:

Oddziaływania chwilowe dotyczą głównie etapu realizacyjnego i są ograniczone czasowo. Oddziaływania stałe wynikają z trwałych zmian w zagospodarowaniu przestrzennym – mogą być zarówno pozytywne (np. lepsza dostępność usług), jak i negatywne (np. wzrost presji urbanistycznej, hałas).

Oddziaływania pozytywne i negatywne:
Pozytywne skutki obejmują poprawę warunków życia poprzez rozwój terenów zieleni, infrastruktury społecznej i rekreacyjnej, rewitalizację dzielnic oraz lepsze dostosowanie miasta do zmian klimatu. Negatywne to głównie ryzyko zwiększonego hałasu, utraty części terenów zieleni w wyniku inwestycji i wzrostu presji komunikacyjnej.

Ogólna ocena oddziaływań:
Projekt POG w zrównoważony sposób uwzględnia potrzeby rozwojowe i ochronne. Dzięki ustaleniom w zakresie ochrony zieleni i dolin rzecznych oraz wdrażania rozwiązań sprzyjających adaptacji do zmian klimatu, możliwa jest poprawa warunków życia mieszkańców. Zagrożenia związane z rozwojem urbanizacji mogą zostać ograniczone przez odpowiednią lokalizację funkcji oraz kontrolę nad intensywnością zabudowy. Ogólnie oddziaływanie na ludzi należy ocenić jako umiarkowanie pozytywne – z wyraźnymi możliwościami wzmocnienia korzyści społecznych.

Tabela 30. Ocena oddziaływania ustaleń POG na ludzi, ich zdrowie i warunki życia
źródło: opracowanie własne

Typ oddziaływania	Charakterystyka	Ocena wpływu
Bezpośrednie	Dostępność funkcji, emisje, hałas, komunikacja, infrastruktura	Umiarkowany do pozytywnego
Pośrednie	Zmiana dostępności terenów zieleni, rewitalizacja przestrzeni	Istotny, zróżnicowany lokalnie
Wtórne	Wzrost obciążenia hałasem i stresem komunikacyjnym, ograniczenie rekreacji	Możliwy, umiarkowany
Skumulowane	Koncentracja funkcji uciążliwych lub przeciwnie – rozwój spójnego systemu zieleni	Istotny, w obu kierunkach
Krótkoterminowe	Uciążliwości budowlane (hałas, pył, ograniczenia dostępności)	Przejściowy
Długoterminowe	Trwałe zmiany w jakości życia, dostępności zieleni i przestrzeni publicznych	Znaczący
Stałe	Trwałe zagospodarowanie terenów, zmiana jakości środowiska życia	Umiarkowany
Chwilowe	Ograniczenia czasowe, lokalne utrudnienia	Nieistotny
Pozytywne	Lepsze warunki zamieszkania, większy dostęp do usług, poprawa jakości środowiska lokalnego	Znaczący
Negatywne	Utrata części terenów zieleni, wzrost hałasu i presji komunikacyjnej	Umiarkowany, lokalny

8.10. Wnioski z oceny oddziaływania na środowisko

Na podstawie przeprowadzonej oceny oddziaływania na środowisko i jego komponenty stwierdza się, że realizacja ustaleń *projektu POG* nie powinna prowadzić do znaczących negatywnych

oddziaływań na środowisko ani na zdrowie i warunki życia ludzi. Potencjalne przekształcenia przestrzeni, wynikające głównie z rozwoju zabudowy i infrastruktury, będą ograniczone terytorialnie i wpisane w istniejącą strukturę funkcjonalno-przestrzenną Ostrowa Wielkopolskiego.

W odniesieniu do systemu przyrodniczego, w tym różnorodności biologicznej, flory i fauny, nie przewiduje się znaczącego pogorszenia stanu środowiska – także ze względu na udział terenów otwartych i terenów leśnych w granicach miasta i jego otoczeniu oraz brak kolizji z formami ochrony przyrody.

Nie przewiduje się również znaczących oddziaływań na wody powierzchniowe i podziemne. Możliwe, lokalne presje związane z uszczelnieniem powierzchni czy zmianą bilansu wodnego będą miały charakter punktowy i powinny być łagodzone na etapie inwestycyjnym, przy czym ustalenia projektowanego dokumentu nie ograniczają możliwości wdrażania rozwiązań wspierających retencję i ochronę wód.

W zakresie jakości powietrza, oddziaływania mogą się pojawić w sąsiedztwie terenów gospodarczych i komunikacyjnych, jednak ich skala nie będzie znacząca w odniesieniu do obszaru całego miasta i może być równoważona poprzez rozwój zieleni oraz ograniczenie rozproszenia zabudowy.

Oddziaływania na powierzchnię ziemi i gleby sprowadzają się głównie do przekształceń wynikających z urbanizacji, w tym częściowej utraty gruntów rolnych. Niemniej jednak plan nie wskazuje intensywnej presji na najlepsze jakościowo gleby, nie dotyczy także terenów zagrożonych erozją czy osuwiskami, a przekształcenia mają charakter rozwojowy i przewidywalny.

W zakresie krajobrazu możliwe są lokalne zmiany widokowe i przekształcenia przestrzeni, zwłaszcza w strefach nowych inwestycji, jednak nie przewiduje się ich istotnego wpływu na wartości kulturowe czy przyrodnicze.

Również w odniesieniu do klimatu, oddziaływania mają charakter umiarkowany – nie przewiduje się wzrostu emisji gazów cieplarnianych o znaczeniu regionalnym, a *projekt POG* nie ogranicza działań sprzyjających adaptacji do zmian klimatu.

Eksploatacja zasobów naturalnych nie została w planie wyraźnie zintensyfikowana. Zakładane użytkowanie przestrzeni nie wiąże się z istotnym zwiększeniem zużycia surowców ani z ograniczeniem ich dostępności.

Plan nie przewiduje lokalizacji przedsięwzięć, które mogłyby negatywnie oddziaływać na zabytki czy dziedzictwo kulturowe – nie zakłada znaczących przekształceń w obrębie obiektów chronionych ani ich otoczenia.

Wreszcie, nie przewiduje się także negatywnego oddziaływania na ludzi, ich zdrowie i warunki życia – ustalenia *projektu POG* sprzyjają uporządkowaniu przestrzeni, poprawie dostępności usług i jakości środowiska lokalnego, co może mieć pozytywny wpływ na komfort życia mieszkańców.

Podsumowując, realizacja ustaleń *projektu POG* nie będzie powodować znaczącego negatywnego oddziaływania na środowisko i jego poszczególne komponenty, a wszelkie potencjalne wpływy będą miały charakter ograniczony przestrzennie, krótkoterminowy, możliwy do łagodzenia na dalszych etapach procesu inwestycyjnego lub neutralny środowiskowo.

9. ROZWIĄZANIA ALTERNATYWNE DO ROZWIĄZAŃ ZAWARTYCH W PROJEKCIE PLANU OGÓLNEGO

Projekt planu ogólnego Gminy Miasto Ostrów Wielkopolski jest podstawowym aktem planistycznym stanowiącym fundament rozwoju przestrzennego miasta. Jego rolą jest określenie stref planistycznych oraz gminnych standardów urbanistycznych, zawierających katalog profili funkcjonalnych stref planistycznych (podstawowy i dodatkowy), a także wskaźników i parametrów zabudowy i zagospodarowania terenów, określających generalne zasady rozwoju przestrzennego w dłuższej perspektywie.

W *Prognozie* należy przedstawiać rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie, biorąc pod uwagę jego cele oraz cele ochrony środowiska przyrodniczego. Rozwiązania alternatywne powinny zawierać uzasadnienie ich wyboru, a także opis metod dokonania oceny prowadzącej do tego wyboru albo wyjaśnienie braku rozwiązań alternatywnych, w tym wskazania napotkanych trudności wynikających z niedostatków techniki albo luk we współczesnej wiedzy.

Biorąc jednak pod uwagę format dokumentu, ściśle określoną metodykę dla tworzenia *projektu POG*, opracowaną dla wszystkich gmin w Polsce oraz brak szczegółów realizacji ustaleń tego dokumentu, nie jest możliwe przedstawienia alternatywnej wersji projektu, który mógłby mniej negatywnie oddziaływać na środowisko.

W tej sytuacji w *Prognozie* przedstawiono wszystkie aspekty ochrony środowiska przyrodniczego, co daje możliwość przybliżonego oszacowania skutków zastosowania wariantów alternatywnych na etapie sporządzania *mpzp*, w celu wyeliminowania lub zmniejszenia ich negatywnych oddziaływań na środowisko we wskazanych obszarach.

10. STRESZCZENIE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM

Prognoza oddziaływania na środowisko dla projektu planu ogólnego miasta Ostrowa Wielkopolskiego została opracowana w celu sprawdzenia, w jaki sposób zapisy nowego dokumentu planistycznego mogą wpływać na środowisko, ludzi i jakość życia w mieście.

Plan ogólny jest podstawowym narzędziem kształtowania przestrzeni w Ostrowie Wielkopolskim – określa, jakie funkcje mogą pełnić poszczególne tereny i w jaki sposób powinny być zagospodarowane, a także wprowadza ramy, które będą wiążące przy sporządzaniu szczegółowych planów miejscowych, czy wydawaniu decyzji o warunkach zabudowy.

Plan ogólny nie przesądza jeszcze o tym, jakie konkretne inwestycje zostaną zrealizowane, jednak *prognoza* pozwala ocenić, jakie potencjalne skutki mogą pojawić się w środowisku, jeśli miasto będzie rozwijało się zgodnie z ustaleniami projektu planu ogólnego.

Na etapie uzgodnień i opiniowania prognoza została uzupełniona o dodatkowe zagadnienia, w szczególności w zakresie wpływu realizacji ustaleń planu na różnorodność biologiczną oraz zasady kształtowania zieleni urządzonej, ze zwróceniem uwagi na konieczność ograniczania wprowadzania gatunków obcych, w tym potencjalnie inwazyjnych.

Prognoza składa się z wielu rozdziałów i podrozdziałów, z których każdy ma określony cel i zawartość.

- **Wprowadzenie** – wyjaśnia podstawy prawne opracowania oraz opisuje, dlaczego przygotowanie prognozy jest konieczne;
- **Cele i zawartość planu ogólnego** – opisuje, czym jest plan ogólny, jakie wprowadza narzędzia i dlaczego zastępuje dotychczasowe studium. Wyjaśnia też, jakie strefy planistyczne wyróżniono oraz jakie obowiązują wskaźniki dotyczące zabudowy i zieleni;
- **Powiązania z innymi dokumentami** – pokazuje, że plan ogólny jest spójny z nadrzędnymi dokumentami strategicznymi i planistycznymi, zarówno lokalnymi, jak i regionalnymi czy krajowymi;
- **Stan środowiska** – przedstawia obecne warunki środowiska Ostrowa Wielkopolskiego, takie jak np. jakość powietrza i wód, warunki glebowe, klimat akustyczny czy bogactwo przyrodnicze miasta;
- **Problemy ochrony środowiska** – omawia zagrożenia, które są istotne z punktu widzenia dalszego rozwoju miasta, np. zanieczyszczenie powietrza, zagrożenia powodziowe czy wpływ zmian klimatu;
- **Analiza skutków w przypadku braku planu ogólnego** – wskazuje, że brak planu ogólnego mógłby prowadzić do chaosu przestrzennego, nadmiernej zabudowy terenów cennych przyrodniczo i pogorszenia jakości życia mieszkańców;
- **Cele ochrony środowiska** – zestawia obowiązujące cele ekologiczne zapisane w dokumentach unijnych, krajowych i regionalnych z rozwiązaniami przyjętymi w planie ogólnym;
- **Ocena przewidywanych oddziaływań** – sprawdza, jakie skutki mogą mieć ustalenia planu ogólnego dla poszczególnych komponentów środowiska, w tym m.in. dla ludzi, roślin i zwierząt, wód, powietrza, klimatu itd.;
- **Rozwiązania alternatywne** – rozważa możliwe inne warianty rozwoju przestrzennego, choć ze względu na ogólny charakter dokumentu planistycznego nie przedstawiono tu wielu szczegółowych alternatyw;
- **Podsumowanie** – ocenia całościowo, czy realizacja planu ogólnego będzie bezpieczna dla środowiska i ludzi.

Prognoza wskazuje, że *projekt POG* Ostrowa Wielkopolskiego został opracowany zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju. Oznacza to, że przewidziane w nim rozwiązania mają zapewnić rozwój miasta przy jednoczesnym poszanowaniu środowiska, ograniczeniu negatywnego wpływu na jego komponenty i zachowaniu ładu przestrzennego. Wyniki analiz pokazują, że realizacja planu nie powinna spowodować znaczących szkód środowiskowych. Mogą się pojawić pojedyncze oddziaływania negatywne, ale będą one miały charakter lokalny, krótkotrwały i będzie można je łagodzić na dalszych etapach przygotowania inwestycji.
Dużym atutem dokumentu jest ograniczenie zjawiska tzw. rozlewania się zabudowy, czyli zajmowania pod budowę nowych, niezagospodarowanych terenów. Plan preferuje uzupełnianie istniejącej tkanki miejskiej, co pozwala na lepsze wykorzystanie infrastruktury i zmniejsza presję na tereny otwarte oraz obszary o wysokich walorach przyrodniczych.
Prognoza podkreśla także, że *projekt POG* wspiera ochronę dziedzictwa kulturowego i krajobrazu, chroni tereny szczególnie cenne przyrodniczo oraz stwarza warunki do adaptacji miasta do zmian klimatu. Wskazano, że ustalenia *projekt POG* sprzyjają rozwojowi błękitno-zielonej infrastruktury, ograniczaniu emisji zanieczyszczeń oraz poprawie jakości życia mieszkańców. Dzięki temu miasto będzie mogło skuteczniej przeciwdziałać negatywnym skutkom zmian klimatycznych, takim jak upały czy gwałtowne opady deszczu.
Biorąc pod uwagę powyższe, *prognoza* dowodzi, że *projekt POG* Ostrowa Wielkopolskiego jest dokumentem potrzebnym i dobrze przygotowanym. Umożliwia on uporządkowany rozwój przestrzenny, daje ramy dla realizacji przyszłych inwestycji i pozwala chronić wartości środowiskowe, które decydują o jakości życia w mieście. *Prognoza* wskazuje, że wdrożenie *POG* będzie korzystne zarówno dla mieszkańców, jak i dla środowiska, a jego ustalenia umożliwiają nowoczesny i bezpieczny rozwój Ostrowa Wielkopolskiego w zgodzie z zasadami zrównoważonego rozwoju.

10.1. Czego dotyczy prognoza i co ocenia?

Prognoza ocenia, jak *projekt POG* miasta Ostrowa Wielkopolskiego może wpływać na środowisko. To dokument pomocniczy przygotowany po to, aby:

- wskazać możliwe skutki realizacji ustaleń planu dla ludzi, przyrody, krajobrazu i zabytków,
- upewnić się, że działania planowane przez miasto są zgodne z prawem ochrony środowiska,
- zaproponować działania zapobiegające negatywnym skutkom i monitorowanie efektów.

Prognoza powstała zgodnie z przepisami (ustawa o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie – tzw. *ustawa ooś*) i uwzględnia zarówno cele rozwojowe miasta, jak i ochronę najcenniejszych wartości przyrodniczych i kulturowych.

10.2. Co zawiera Plan Ogólny i jak się łączy z innymi dokumentami?

Plan ogólny porządkuje zasady zagospodarowania przestrzeni w Ostrowie Wielkopolskim. Określa m.in.:

- strefy planistyczne, ich profile funkcjonalne, a także wskaźniki i parametry urbanistyczne,
- obszar uzupełnienia zabudowy oraz obszar zabudowy śródmiejskiej (gdzie rozwój ma być intensywniejszy),
- uwzględnia zasady ochrony środowiska, krajobrazu i dziedzictwa.

Plan jest spójny z dokumentami nadrzędnymi (strategiami rozwoju, planem zagospodarowania województwa, audytem krajobrazowym, opracowaniem ekofizjograficznym). Dzięki temu

uwzględnia cele klimatyczne i środowiskowe, a także potrzeby mieszkańców i rozwój gospodarczy.

10.3. Jak wygląda obecny stan środowiska w Ostrowie Wielkopolskim?

- Położenie i ukształtowanie terenu: Ostrów Wielkopolski leży w zróżnicowanym krajobrazie, z dolinami rzecznymi i terenami zielonymi; lokalnie występują obszary o gorszych warunkach budowlanych (np. podmokłe).
- Geologia i grunty: Występują osady rzeczne i polodowcowe; w niektórych miejscach należy uwzględnić warunki posadowienia budynków.
- Gleby: Część gleb jest wartościowa rolniczo; wskazane jest ograniczanie ich uszczelniania i degradacji.
- Wody: Miasto ma sieć wód powierzchniowych oraz podziemnych, które trzeba chronić przed zanieczyszczeniem i nadmiernym poborem.
- Klimat i powietrze: Klimat umiarkowany; problemy z jakością powietrza pojawiają się sezonowo (głównie niska emisja i transport). Działania naprawcze (np. wymiana źródeł ciepła) są istotne.
- Flora i fauna: Istnieją cenne przyrodniczo obszary (formy ochrony, lasy, zadrzewienia, doliny cieków). Ważne są korytarze ekologiczne, które umożliwiają migrację zwierząt.
- Hałas: Największe oddziaływania hałasu pochodzą od ruchu drogowego i kolejowego; istotne są tereny wymagające ochrony akustycznej (mieszkaniówka, szkoły, szpitale).
- Walory kulturowe i krajobrazowe: Miasto ma bogate dziedzictwo kulturowe i wartościowe krajobrazy; audyt krajobrazowy wskazuje krajobrazy priorytetowe, które należy chronić.

10.4. Jakie są główne problemy ochrony środowiska?

Najważniejsze wyzwania to:

- jakość powietrza (niska emisja z ogrzewania i transport),
- hałas wzdłuż głównych ciągów komunikacyjnych,
- presja na tereny zieleni i glebę (zabudowa, uszczelnienie),
- ochrona wód (spływ zanieczyszczeń, retencja),
- rozproszenie zabudowy sprzyjające wzrostowi ruchu i kosztów infrastruktury,
- potrzeba ochrony korytarzy przyrodniczych oraz wrażliwych siedlisk.

10.5. Co by się stało, gdyby planu nie przygotowano?

Brak planu oznaczałby chaotyczny rozwój:

- większą presję na przyrodę i krajobraz,
- rozlewanie się zabudowy (dłuższe dojazdy, więcej emisji i hałasu),
- trudności w ochronie terenów cennych oraz korytarzy ekologicznych,
- wyższe koszty dla mieszkańców i miasta (infrastruktura, transport, usługi). Dlatego przyjęcie planu jest korzystniejsze dla środowiska i jakości życia.

10.6. Jak plan może wpływać na środowisko? (podsumowanie skutków i środków zapobiegawczych)

10.6.1. Przyroda, różnorodność biologiczna i obszary chronione

- Plan umożliwia wzmacnianie i ochronę systemu przyrodniczego miasta (zieleń, doliny rzeczne, korytarze ekologiczne).
- Istotne są pomniki przyrody – zachowanie drzew i tworów przyrody.
- Ważnym elementem ochrony przyrody jest odpowiedni dobór roślin w zieleni miejskiej – stosowanie gatunków rodzimych oraz unikanie gatunków obcych, które mogą rozprzestrzeniać się w sposób niekontrolowany i zagrażać lokalnej przyrodzie.

10.6.2. Wody powierzchniowe i podziemne

- Potencjalne ryzyka: spływ zanieczyszczeń, zmniejszenie retencji, zagrożenia dla jakości wód powierzchniowych i podziemnych.
- Zalecenia: delimitacja stref planistycznych w taki sposób, aby umożliwić małą retencję (rowy, ogrody deszczowe, zielone dachy), separatory zanieczyszczeń przy parkingach, utrzymanie naturalnych dolin cieków, ochrona stref infiltracji i ograniczenie uszczelnienia gleb.

10.6.3. Powietrze atmosferyczne

- Źródła zanieczyszczeń: rozwój zabudowy, ogrzewanie budynków, ruch samochodowy.
- Zalecenia: delimitacja stref planistycznych w taki sposób, aby umożliwić termomodernizację, wymianę źródeł ciepła, rozwój transportu publicznego i rowerowego, lokalizację korytarzy przewietrzania, punktowe ograniczenia ruchu w najbardziej wrażliwych miejscach.

10.6.4. Powierzchnia ziemi i gleby

- Ryzyka: niekontrolowane uszczelnienie, utrata gleb rolnych, lokalne osiadanie gruntu/kolizje z warunkami geologicznymi.

10.6.5. Krajobraz

- Należy chronić krajobrazy priorytetowe oraz osie widokowe powiązane z zabytkami i dolinami rzek.
- Delimitacja stref planistycznych w taki sposób, aby umożliwić kompaktową i dostosowaną do lokalnego kontekstu zabudowę; większe instalacje (np. PV) – po analizie ekspozycji krajobrazowej.

10.6.6. Klimat

- Plan wspiera działania łagodzące zmiany klimatu poprzez taką delimitację stref planistycznych, aby rozwijać efektywność energetyczną, czy mobilność niskoemisyjna.
- Plan umożliwia działania adaptacyjne (retencja, zieleń, ograniczanie wysp ciepła).

10.6.7. Zasoby naturalne

- Plan umożliwia racjonalne gospodarowanie surowcami, promowanie gospodarki obiegu zamkniętego, oszczędność wody i energii.
- W granicach udokumentowanych złóż kopalin oraz stref ochrony wód podziemnych szczegółowe przeznaczenie terenów zostanie określone w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, zgodnie z przepisami Prawa geologicznego i górniczego

oraz Prawa ochrony środowiska, tak aby nie uniemożliwić racjonalnego wykorzystania zasobów w przyszłości.

10.6.8. Zabytki i dziedzictwo kulturowe

- Ochrona układów urbanistycznych, obiektów zabytkowych i ich otoczenia; integracja ochrony krajobrazu kulturowego z planowaniem nowych inwestycji.

10.6.9. Ludzie, zdrowie i warunki życia

- Hałas: plan umożliwia ochronę przed hałasem na terenach wrażliwych oraz uwzględnienie strategicznych map akustycznych; umożliwia wprowadzenie w *mpzp* rozwiązań takich jak ekrany zieleni, ciche nawierzchnie, korytarze mobilności aktywnej.
- Dostęp do terenów zielonych, usług i transportu ma poprawić komfort życia i zdrowie mieszkańców.

10.6.10. Wymogi lokalizacji cmentarzy

- Ustalenia planu uwzględniają wymagania sanitarne i techniczne dotyczące cmentarzy (m.in. odległości od zabudowy, warunki gruntowo-wodne, zabezpieczenia przed wpływem na wody podziemne) poprzez wskazanie profili funkcjonalnych (terenów), które umożliwią zachowanie stref ochronnych na etapie mpzp.

10.7. Czy plan jest zgodny z celami ochrony środowiska?

Cele ochrony środowiska na poziomie międzynarodowym, krajowym i lokalnym zostały uwzględnione w *projekcie POG*. Plan wspiera:

- ochronę bioróżnorodności (system przyrodniczy),
- poprawę jakości powietrza i klimatu akustycznego,
- ochronę wód i gleb, retencję i zrównoważone gospodarowanie zasobami,
- dziedzictwo kulturowe i krajobraz.

10.8. Wnioski z oceny oddziaływania

- Realizacja planu jest możliwa bez znaczącego negatywnego wpływu na środowisko, pod warunkiem stosowania wskazanych środków ostrożności i kompensacji.
- Kluczowe działania to: ochrona korytarzy ekologicznych i obszarów przyrodniczo cennych, retencja, błękitno-zielona infrastruktura, rozwój transportu, właściwa lokalizacja inwestycji.
- W obszarach wrażliwych (doliny rzeczne, pomniki przyrody) zalecane są dodatkowe analizy przed inwestycjami oraz zachowanie integralności siedlisk.
- Zaleca się monitorowanie jakości powietrza, hałasu i wód oraz okresową weryfikację skutków realizacji planu.
- W prognozie doprecyzowano również zasady kształtowania zieleni urządzonej, wskazując na konieczność ograniczania stosowania gatunków obcych i preferowania gatunków rodzimych, co ma na celu lepszą ochronę bioróżnorodności miasta.

10.9. Jakie rozwiązania alternatywne rozważano?

- Brak planu – skutkowałby nadmierną presją inwestycyjną na tereny cenne z punktu widzenia ochrony przyrody, rozlewaniem się zabudowy i pogorszeniem jakości środowiska.

- Wariant kompaktowy (preferowany) – wzmacnia rozwój w istniejących strukturach miejskich, chroni korytarze przyrodnicze i ogranicza emisje.
- Wariant rozproszony – odrzucony ze względu na większe koszty środowiskowe i społeczne.

10.10. Co to oznacza dla mieszkańców?

- Więcej zieleni dostępnej blisko domu, lepsza retencja wody i mniejsze ryzyko podtopień.
- Stopniowa poprawa jakości powietrza i ograniczenie hałasu.
- Ochrona walorów krajobrazu i zabytków, co zwiększy atrakcyjność miasta.
- Bardziej spójny i bezpieczny rozwój poprzez racjonalną lokalizację nowych inwestycji.

10.11. Jak będziemy sprawdzać efekty planu?

Plan przewiduje monitorowanie:
- jakości powietrza,
- hałasu,
- jakość wód,
- realizacji standardów urbanistycznych (np. udział terenów zielonych).

Wyniki będą wykorzystywane do aktualizacji planu i działań naprawczych, jeśli będzie to potrzebne.

10.12. Podsumowanie

Plan ogólny Gminy Miasto Ostrów Wielkopolski wspiera zrównoważony rozwój: chroni przyrodę i krajobraz, poprawia warunki życia mieszkańców i zapewnia bezpieczną przestrzeń dla inwestycji. Najważniejsze jest właściwe wdrożenie i monitorowanie – tak, aby chronić obszary cenne (dolina rzeki Ołobok i jej dopływów, lasy, pomniki przyrody), dbać o wodę, powietrze i ciszę oraz rozwijać miasto w sposób nowoczesny i odpowiedzialny.